DZIENNIK URZĘDOWY
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Gdańsk, dnia 18 listopada 2015 r.

Poz. 3438

Elektronicznie podpisany przez:
Jacek Zbigniew Karpiński
Data: 2015-11-18 11:32:46

UCHWAŁA NR 81.XXI.2015
RADY MIEJSKIEJ W DEBRZNIE

z dnia 29 października 2015 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Debrzno na lata 2015 – 2018

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515) oraz art. 87 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 ze zm.) Rada Miejska w Debrznie uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Program Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Debrzno na lata 2015-2018, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Debrzno.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Debrznie

Zdzisław Józef Marek

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr 81.XXI.2015
Rady Miejskiej w Debrznie
z dnia 29 października 2015 r.

Program Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Debrzno na lata 2015 - 2018

SPIS TREŚCI

1. Wstęp.
2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.
3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce.
3.1 Obowiązek konstytucyjny ochrony zabytków.
3.2 Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego w świetle ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
3.3 Zadania samorządu z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami.
3.4 Inne uwarunkowania prawne .
4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.
4.1 Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.
4.1.1 Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2013 – 2016.
4.1.2 Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2013 i Uzupełnienie NSRK na lata 2004 - 2020.
4.1.3 Narodowy Program Kultury: „Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego" na lata 2004 – 2013.
4.1.4 Strategia Rozwoju Kraju 2007 – 2015.
4.1.5 Program „Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego".
4.1.6 Program „Dziedzictwo kulturowe".
4.2 Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu.

4.2.1 Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020.
4.2.2 Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020.
4.2.3 Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego.
4.2.4 Program Opieki nad Zabytkami Województwa Pomorskiego na lata 2011-2014.
5.Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.
5.1 Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy.
5.1.1 Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno na lata 2014– 2020.
5.1.2 Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Debrzno uwzględniający dwa czasokresy planowania 2004-2006 i 2007-2013.
5.1.3 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Debrzno.
6. Charakterystyka zasobów, analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy.
6.1 Charakterystyka gminy.
6.2 Zabytki nieruchome wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego.
6.3 Zabytki nieruchome wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków Województwa Pomorskiego.
6.4 Zabytki ruchome wpisane do rejestru i wojewódzkiej ewidencji zabytków Województwa Pomorskiego.
6.5 Zabytki archeologiczne w Mieście i Gminie Debrzno znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków.
6.6 Zabytkowe cmentarze i parki.
6.7 Zabytkowe założenia ruralistyczne
7. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń
8. Założenia programowe
8.1 Priorytety, kierunki działań i zadania programu opieki
9. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami
10. Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami.
11. Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami
12. Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków

Załączniki:

Załącznik nr 1: Zabytki Miasta i Gminy Debrzno wpisane do Rejestru Zabytków WP.
Załącznik nr 2: Białe Karty Zabytków.
Załącznik nr 3: Zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków WP.
Załącznik nr 4: Zabytki ruchome wpisane do rejestru i wojewódzkiej ewidencji zabytków WP.
Załącznik nr 5: Zabytki archeologiczne w Mieście i Gminie Debrzno.

1.Wstęp

Miasto i Gmina Debrzno położone są południowo zachodniej, części województwa pomorskiego w powiecie człuchowskim. Geograficznie gmina znajduje się na Pojezierzu Krajeńskim zwanym także Wysoczyzną Krajeńską. Gmina położona jest pomiędzy dolinami Rzek Brdy i Gwdy i od południa doliną Noteci. Miasto i Gmina Debrzno położone jest na granicy województw kujawsko – pomorskiego oraz wielkopolskiego i graniczy z następującymi gminami: Czarne i gminą Człuchów (pomorskie), Kamień i Sępólno Krajeńskie (kujawsko-pomorskie), Lipka i Okonek (wielkopolskie). Powierzchnia Miasta i Gminy Debrzno wynosi 22,412 km^2 i składa się z miasta Debrzna oraz 17 sołectw. Są to sołectwa: Boboszewo, Buchowo, Buka, Cierznie, Drozdowo, Głowna, Grzymisław, Myśligoszcz, Nowe Gronowo, Prusinowo, Rozwory, Skowarnki, Słupia, Stare Gronowo, Strzeczona, Uniechów, Uniechówek. Gminę zamieszkuje ponad 9 400 mieszkańców.

Zgodnie z różnorodnymi definicjami Dziedzictwo kulturowe stanowi dorobek materialny i duchowy poprzednich pokoleń jak również dorobek czasów współczesnych. Dziedzictwo kulturowe stanowi bardzo ważny czynnik wpływający na tożsamość narodową, buduje więzi społeczne oraz ma znaczenie dla budowania społeczeństwa obywatelskiego i idei małych ojczyzn. Na dziedzictwo kulturowe składa się wiele różnorodnych elementów materialnych i niematerialnych. Istniejące gminne zasoby dziedzictwa mogą przyczynić się do rozwoju społeczno-gospodarczego lokalnych społeczności a tym samym wpłynąć na poprawę jakości życia jej mieszkańców.

Ważną częścią składową tego dziedzictwa są zabytki architektury w tym zabytki architektury sakralnej oraz wszelkie materialne dobra będące wytworem rąk ludzkich (rzeźby, obrazy, malowidła ścienne itp.). Elementy te należą do podstawowych dóbr, świadczących o tożsamości gminy i pokoleń z nią związanych. Zabytki gminy oprócz świadectwa przeszłości stanowią bardzo ważny element kulturotwórczy. Mają one wpływ na kształtowanie świadomości społeczeństwa i na jego aktywność społeczną. Dobrze utrzymane i wyeksponowane zabytki oprócz wartości estetycznych mają wysokie wartości ekonomiczne dla ich właścicieli.

Ustawa Zasadnicza – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Tekst uchwalony w dniu 2 kwietnia 1997 r. przez Zgromadzenie Narodowe, z późniejszymi zmianami) określa obowiązek ochrony dziedzictwa kulturowego (zarówno przez Państwo Polskie, jak i wszystkich jego obywateli).
Zgodnie z zapisami Preambuły „wszyscy obywatele Rzeczypospolitej (...) [są] zobowiązani, by przekazać przyszłym pokoleniom wszystko, co cenne z ponad tysiącletniego dorobku". W myśl art. Konstytucji RP „Rzeczpospolita Polska „strzeże dziedzictwa narodowego (...) kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju".

Istotnym elementem tego dziedzictwa są zabytki, które w swych niematerialnych wartościach są dobrem wspólnym. Art. 82 Konstytucji wskazuje, iż „obowiązkiem Obywatela (...) jest troska o dobro wspólne". Ponadto art. 6 mówi, iż „Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju"

Biorąc pod uwagę zapisy zawarte w Konstytucji RP zabytki gminy mają stanowić przedmiot ochrony w celu zachowania ich dla przyszłych pokoleń a jednocześnie powinny one stanowić jedną z osi rozwoju społecznego i gospodarczego gminy.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Debrzno na lata 2015-2018 jest dokumentem o charakterze uzupełniającym w stosunku do innych aktów planowania w gminie, tj. studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Debrzno oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Wyżej wymienione dokumenty określają lokalną politykę władz gminy w zakresie podejmowanych działań dotyczących inicjowania, wspierania i koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego, a także upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego.

Gminny Program opieki nad zabytkami określa kierunki działań samorządu Miasta i Gminy Debrzno a właścicielami zabytków i Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Wynikiem takiej współpracy powinny być odrestaurowane najcenniejsze obiekty wpisane do rejestru zabytków i inne cenne obiekty, co pozwoli zachować je dla przyszłych pokoleń.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami Program Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Debrzno został opracowany na cztery lata. Po dwóch latach od jego ogłoszenia w dzienniku urzędowym Burmistrz zobowiązany jest sporządzić sprawozdanie z jego realizacji.

Wskazane w tym dokumencie kierunki działań są zgodne z krajowymi, wojewódzkimi i gminnymi dokumentami programowymi oraz odpowiadają aktualnym ustawowym regulacjom z dziedziny ochrony zabytków w Polsce.

Ilekroć w tekście jest mowa o Programie Opieki, oznacza to Program Opieki nad Zabytkami Miasta i Gminy Debrzno na lata 2015-2018.

2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.

Podstawa prawna obowiązku wykonania programu opieki nad zabytkami, jest określona w art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446, tekst jednolity).

W myśl art. 87 ust. 1 ustawy, zarząd województwa, powiatu wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na okres czterech lat odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami. Program przyjmuje Rada Miasta po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków (art.87 ust. 3).

Niniejszy artykuł w ust. 2 określa także cele jakim ma służyć program, a są to w szczególności:

1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;

2) uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;

3) zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;

4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;

5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych, wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;

6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;

7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami przyjmowany jest przez Radę Miasta i Gminy, po uzyskaniu pozytywnej opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (art. 87 ust. 3). Następnie dwa lata po ogłoszeniu w dzienniku urzędowym Burmistrz sporządza sprawozdanie, które przedstawia się Radzie Miasta i Gminy Debrzno (art. 87 ust. 4 i 5).

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami

3.1 Obowiązek konstytucyjny ochrony zabytków

Ochrona zabytków w Polsce posiada umocowanie prawne w dokumencie nadrzędnym - Konstytucji Rzeczpospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. w którym to napisano: „Rzeczpospolita Polska strzeże (…) dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju" (Art. 5). „Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju" (Art. 6 ust. 1). Nakłada również obowiązki dbania o dobra kultury na każdego obywatela: „Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Zasady tej odpowiedzialności określa ustawa" (Art. 86).

3.2 Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego w świetle ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Podstawowym aktem prawnym regulującym w sposób kompleksowy zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce jest ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446, tekst jednolity). Ustawodawca dokonał w nim podziału obowiązków ciążących na organach administracji publicznej oraz na właścicielach i posiadaczach zabytków. Działania podejmowane przez organy administracji publicznej w zakresie ochrony zabytków mają w szczególności na celu (art. 4):

1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
3) udaremnienie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

W myśl art. 6 ust. 1 ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania:

1) zabytki nieruchome będące w szczególności:
a) krajobrazami kulturowymi,
b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
c) dziełami architektury i budownictwa,
d) dziełami budownictwa obronnego,

e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
f) cmentarzami,
g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;
2) zabytki ruchome będące, w szczególności:
a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
e) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. Nr 85, poz. 539, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 2001r. Nr 129, poz. 1440 oraz z 2002r. Nr 113, poz. 984),
f) instrumentami muzycznymi,
g) wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,
h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;
3) zabytki archeologiczne będące, w szczególności:
a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
b) cmentarzyskami,
c) kurhanami,
d) reliktami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Ponadto „ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej”(art. 6 ust. 2).

3.3 Zadania samorządu z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami

Podstawa prawna obowiązku wykonania programu opieki nad zabytkami, jest określona w art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446, tekst jednolity). Burmistrz Miasta i Gminy sporządza na okres czterech lat gminny program

opieki nad zabytkami (art. 87 ust. 1). Program przyjmuje Rada Miasta po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 87 ust. 3). Następnie dwa lata od ogłoszenia w dzienniku urzędowym Burmistrz sporządza sprawozdanie, które przedstawia Radzie Gminy (art. 87 ust. 4 i 5).

Ponadto ustawa ta nakłada na organy administracji publicznej obowiązek (art. 4):

- ✓ zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowania i utrzymania;
- ✓ zapobiegania zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- ✓ udaremniania niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- ✓ przeciwdziałania kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- ✓ kontroli stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- ✓ uwzględniania zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Jednocześnie definiuje ona pojęcie opieki nad zabytkiem, tym samym nakładając na jego właściciela lub posiadacza obowiązek zapewnienia warunków (art. 5):

- ✓ naukowego badania i dokumentowania zabytku,
- ✓ prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku,
- ✓ zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie,
- ✓ korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości, popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Zadaniem własnym jednostki samorządu terytorialnego jest m.in. sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku, do którego tytuł prawny posiada. Organ stanowiący gminy może udzielić dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale. Ponadto należy wskazać, iż ochrona zabytków i opieka nad zabytkami winna być uwzględniana również w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Zadania z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego zawarte są również w ustawie z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.). Art. 7 ust. 1 stanowi, iż gmina wykonuje określone zadania publiczne, w tym zadania obejmujące sprawy kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

3.4 Inne uwarunkowania prawne

Inne uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, znajdują się w wielu obowiązujących ustawach, w tym:

1) Ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2015 r. poz. 199, tekst jednolity)
2) Ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 z późn. zm.),
3) Ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25 poz. 150),
4) Ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz.880),
5) Ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity Dz. U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603 z późn. zm.),
6) Ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 13, poz 123),
7) Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 z późn. zm),
8) Ustawie z dnia 18 marca 2010 r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

Zasady ochrony zabytków znajdujących się w muzeach i bibliotekach zostały określone w ustawach:

1) Z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 1997 r. Nr 5, poz. 24 z późn. zm.),
2) Z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. Nr 85, poz. 539 z późn. zm.).

Natomiast ochronę materiałów archiwalnych regulują przepisy ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 673 z późn. zm.).

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

4.1 Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Ideowy model współczesnej ochrony dziedzictwa kultury w Polsce znajduje swój fundament w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Realizacja obowiązków sformułowanych w art. 5 i 6 powinna mieć miejsce przy zachowaniu innych zasad konstytucyjnych m.in. demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, państwa zapewniającego ochronę środowiska opartego na zasadzie zrównoważonego rozwoju, decentralizacji władzy publicznej, zasady uczestniczenia samorządu terytorialnego w sprawowaniu władzy publicznej czy zasady ochrony własności i prawa dziedziczenia.

Biorąc pod uwagę normy konstytucyjne, postępujący rozwój gospodarki rynkowej, globalizację, złożoność i interdyscyplinarność problematyki ochrony zabytków, wytyczono najważniejsze cele strategiczne polityki państwa w tej materii, którymi powinny być:

1) przygotowanie skutecznego systemu prawno – finansowego;
2) opracowanie kompleksowego systemu edukacji na rzecz dziedzictwa;
3) poszukiwanie instrumentów wzmacniających efekty działania służb konserwatorskich.

Wdrożeniu celów strategii na szczeblu państwowym służą m.in. następujące dokumenty:

1) Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2013 - 2016
2) Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2013 i Uzupełnienie NSRK na lata 2004 – 2020.
3) Narodowy Program Kultury „Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego na lata 2004 - 2013".
4) Strategia Rozwoju Kraju 2007 – 2015.
5) Program „Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego".

4.1.1 Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2013 - 2016

Krajowy program opieki nad zabytkami wyznacza cele, kierunki działań i zadania, które należałoby podjąć w sferze ochrony zabytków i opieki nad nimi. Celem programu jest wzmocnienie ochrony i opieki nad materialnym dorobkiem kultury oraz poprawa jego stanu w Polsce. Ważne jest także stworzenie odpowiedniej, przejrzystej wykładni porządkującej sferę ochrony i opieki nad zabytkami. Działaniom tym ma przyświecać 7 podstawowych zasad konserwatorskich:

1. Po pierwsze nie szkodzić - primum non nocere.

2. Maksymalnego poszanowania oryginalnej substancji zabytków i wszystkich ich wartości (materialnych i niematerialnych).
3. Minimalnej niezbędnej ingerencji (powstrzymania się od działań niekoniecznych).
4. Usuwania tego i tylko tego, co na oryginał działa niszcząco.
5. Czytelności i rozróżnialności ingerencji.
6. Odwracalności metod i materiałów.
7. Wykonywania wszelkich prac zgodnie z najlepszą wiedzą i na najwyższym poziomie.

W Krajowym Programie Opieki nad Zabytkami, przedstawiono następujące cele działań:

I. W ramach uwarunkowań ochrony i opieki nad zabytkami:
1. Pełna ocena stanu krajowego zasobu zabytków nieruchomych. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń.
2. Pełna ocena stanu krajowego zasobu zabytków ruchomych. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń.
3. Pełna ocena stanu krajowego zasobu dziedzictwa archeologicznego. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń oraz wyznaczenie stref o szczególnym zagrożeniu dla zabytków archeologicznych.
4. Objęcie skuteczną i zorganizowaną ochroną przynajmniej najcenniejszych zabytków techniki.
5. Pełna ocena stanu krajowego zasobu pomników historii i obiektów wpisanych na listę światowego dziedzictwa. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń.
6. Ocena stanu służb i możliwości wypełniania całokształtu zadań związanych z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami.
7. Ocena stanu i stopnia objęcia opieką zabytków w poszczególnych kategoriach.
8. Doskonalenie i rozwijanie oraz podnoszenie efektywności i skuteczności instytucjonalnej i społecznej ochrony i opieki nad zabytkami.
9. Udoskonalenie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych w zakresie ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym i nad zabytkami.

II. W ramach działań o charakterze systemowym:
1. Realizacja powszechnych tendencji europejskich, światowych oraz rozszerzenia pola ochrony na całe dziedzictwo kulturowe obejmujące i dobra kultury i natury (World Cultural Heritage).
2. Przygotowanie strategii ochrony dziedzictwa kulturowego, wytyczającej główne założenia koncepcji ochrony w Polsce. Wprowadzenie jej do polityk sektorowych we wszystkich

dziedzinach i szczeblach zarządzania i gospodarowania. Wypracowanie metod zarządzania dziedzictwem kulturowym, w tym w szczególności obiektami z listy UNESCO, pomnikami historii oraz parkami kulturowymi.

III. W ramach systemu finansowania:

1. Stworzenie stabilnego i przejrzystego systemu finansowania.

IV. W ramach dokumentowania, monitorowania i standaryzacji metod działania:

1. Tworzenie systemu i stale aktualizowanych, elektronicznych baz informacji o zasobach i stanie zabytków w Polsce i ich dokumentacji. Stworzenia warunków do realizacji ustawowego obowiązku dokumentowania wszystkich prac, przy wszystkich grupach i typach obiektów zabytkowych.
2. Gromadzenie stale aktualizowanej wiedzy o stanie zachowania, postępach i wynikach prac konserwatorskich i restauratorskich, zagrożeniach, prawidłowości zarządzania i bezpieczeństwie użytkowania obiektów zabytkowych oraz o innych formach ochrony dziedzictwa.
3. Wypracowanie i wprowadzenie szczegółowych zasad ochrony dziedzictwa w planach zagospodarowania przestrzennego. Wypracowanie standardów zagospodarowania i estetyki zabytkowych przestrzeni publicznych.

V. W ramach kształcenia i edukacji:

1. Utrzymanie i doskonalenie dotychczas wypracowanego systemu kształcenia w dziedzinie konserwacji i ochrony. Zorganizowanie systemu podnoszenia kwalifikacji w każdej grupie zawodowej pracującej na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz zorganizowanie pełnego kształcenia akademickiego w specjalnościach, w których dotychczas nie istnieje.
2. Kształcenie społeczeństwa w duchu poszanowania dla autentyzmu oraz wartości materialnych i niematerialnych wspólnego, wielokulturowego dziedzictwa. Budowanie klimatu społecznego zrozumienia i akceptacji dla idei ochrony i dawności zabytków odczytywanych jako źródło tożsamości, wiedzy i dumy z przeszłości, tradycji, wiedzy o sposobie życia i pracy przodków.
3. Upowszechnianie wśród właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych znajomości zasad konserwatorskich, zasad etyki i profilaktyki konserwatorskiej. Tworzenie mechanizmów ekonomicznych sprzyjających prawidłowemu traktowaniu obiektów zabytkowych.

VI. W ramach współpracy międzynarodowej:

1. Wzmocnienie obecności Polski w światowym i europejskim środowisku działającym na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego i promocji polskich osiągnięć w tej dziedzinie.
2. Oparcie działań na pojęciu wspólnego dziedzictwa kultury ludzkości, w szczególności „Europy – wspólnego dziedzictwa kultury", w którym wyzwanie stanowią „obszary dwu- lub wielokulturowe". Troska o ochronę polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą.

4.1.2 Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2013 i Uzupełnienie NSRK na lata 2004 - 2020.

Misją *Narodowej Strategii Rozwoju Kultury* jest: „**zrównoważony rozwój kultury jako najwyższej wartości przenoszonej ponad pokoleniami, określającej całokształt historycznego i cywilizacyjnego dorobku Polski, wartości warunkującej tożsamość narodową i zapewniającej ciągłość tradycji i rozwój regionów**." Formułując zadania gminy w zakresie ochrony dóbr kultury musimy realizować powyższy cel.

Tezy *Narodowej Strategii* zakładają zwiększenie poziomu aktywności na szczeblu regionalnym w sferze kultury. Dotyczy to „umiejętnego wkomponowania zadań z obszarów kultury w plan rozwojowy regionu, przy założeniu, iż rozwój kultury wspiera poprawę jakości potencjału regionu w dziedzinie kapitału intelektualnego oraz kapitału społecznego. Przygotowanie regionów (władz samorządowych i partnerów społecznych oraz instytucjonalnych) do tej aktywności jest ważne dla pozyskiwania funduszy Unii Europejskiej (w tym i z edycji INTERREG), także w kontekście następnego okresu programowania na lata 2007–2013".

W założeniach Państwo Polskie powinno być partnerem dla jednostek samorządu terytorialnego i wspólnie z nimi kształtować kulturę w regionach. Do tego celu „niezbędne jest zinstytucjonalizowanie platformy współpracy pomiędzy państwem a samorządami, a także w większym stopniu wykorzystanie możliwości tworzenia i prowadzenia wspólnych instytucji i wspólnych inwestycji w sferze kultury. Samorządy terytorialne powinny zyskać większą motywację w kształtowaniu instytucjonalnego zaplecza dla rozwoju kultury, w tym do wypełniania założonych w lokalnych strategiach rozwoju celów w sferze kultury, a rola państwa powinna sprowadzać się do badań naukowych i monitorowania tej sfery oraz do skutecznego zapobiegania sytuacjom kryzysowym. Jednocześnie Minister Kultury powinien posiadać odpowiednie środki na sprawowanie mecenatu nad działalnością instytucji kultury oraz instrumenty o charakterze motywującym, za pomocą których możliwa będzie realizacja polityki kulturalnej państwa w regionach".

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury wskazuje bardzo ważną przemianę w kształtowaniu podejścia do sposobów ochrony dziedzictwa kulturowego. Współczesna ochrona zabytków powinna skupiać

się na aktywnym działaniu ze względu na „rosnące znaczenie powiązania kultury z rozwojem gospodarczym i dochodami regionów". Elementy naszej spuścizny kulturowej powinny zostać wykorzystane dla podjęcia działań w kształtowaniu zintegrowanych produktów turystycznych.
Strategicznymi obszarami w okresie programowania 2004–2013 była m.in. ochrona dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie ochrona i rewaloryzacja zabytków.
Rolą Ministra Kultury oraz jednostek samorządu terytorialnego jest motywowanie społeczności do partycypacji w funkcjonowaniu sfery kultury, w tym do dobrowolnego udziału w finansowaniu instytucji i wydarzeń kulturalnych oraz twórców za pomocą stworzonych narzędzi podatkowych. W tym celu Minister Kultury i samorządy powinny rozszerzyć obowiązki odpowiednich komórek swoich urzędów w zakresie promocji społecznej odpowiedzialności obywateli za kulturę (wspólne kampanie promocyjne, powstawanie społecznych paneli eksperckich i ciał doradczych związanych z możliwością pozyskania dodatkowych funduszy na kulturę w regionach).
W związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej w równym stopniu zadaniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, jednostek samorządu terytorialnego i instytucji kultury staje się pozyskanie środków na kulturę z funduszy strukturalnych oraz innych środków Unii Europejskiej. W tym celu Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz samorządy powinny zapewnić odpowiednie środki na wkład własny do projektów realizowanych w sferze kultury.
Celem cząstkowym w *Narodowej Strategii Rozwoju Kultury* jest m.in. zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywna ochrona zabytków.
Jednostki samorządu terytorialnego zostały określone jako partnerzy w finansowaniu wdrażania *Narodowej Strategii Kultury*.

4.1.3 Narodowy Program Kultury: „Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego" na lata 2004 – 2013.

Narodowy Program Kultury *„Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego"* jest dokumentem służącym wdrożeniu Narodowej Strategii Rozwoju Kultury w latach 2004 – 2013 w sferze spuścizny kulturowej Polski, stworzonym przez zespół ekspertów przy Ministrze Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Jego celem jest poprawa stanu i dostępności zabytków poprzez:

a) tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w sferze dokumentacji i ochrony zabytków,
b) kompleksową rewaloryzację zabytków i ich adaptację na cele społeczne,
c) zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości,
d) tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych,
e) promocję polskiego dziedzictwa kulturowego w Polsce i za granicą,

f) wzmocnienie zasobów ludzkich w sferze ochrony zabytków,
g) podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej dziedzictwa kulturowego,
h) zabezpieczenie zabytków i archiwaliów przed nielegalnym wywozem za granicę.

Narodowy Program Kultury wskazuje możliwości finansowania ochrony dziedzictwa kulturowego ze środków publicznych: z budżetu Ministra Kultury, jednostek samorządu terytorialnego oraz funduszy strukturalnych, np.: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego - jego możliwości dla sektora kultury dotyczą przede wszystkim tworzenia, modernizacji i rozwoju infrastruktury w tym obszarze, w tym rewaloryzacji i adaptacji obiektów stanowiących dziedzictwo kulturowe lub przemysłowe. Dotyczy to przede wszystkim tworzenia centrów kulturalnych, traktowanych jako miejsce spotkań i odgrywających znaczna rolę w wymianie kulturalnej oraz otwarciu się regionu na zewnątrz. Ważną kategorią w infrastrukturze kulturalnej są zabytki i muzea, które posiadają potencjał ekonomiczny. Mogą one stanowić atrakcję turystyczną, przyczyniając się do wzrostu zainteresowania regionem zarówno dla turystów, jak i w sposób pośredni dla inwestorów. Kolejną możliwość daje Europejski Fundusz Społeczny ukierunkowany zwłaszcza na procesy dostosowawcze i unowocześnianie polityki zatrudnienia. Możliwości finansowania kultury w tym wypadku polegają na tym, że działalność związaną z poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i produkcją kulturalną może bezpośrednio lub pośrednio przyczyniać się do wzrostu liczy miejsc pracy. Najczęściej projekty kulturalne z tego zakresu są bezpośrednio lub pośrednio związane z promocją danego obszaru, a także ulepszeniem usług związanych z turystyką. Efekty działalności kulturalnej wykraczają jednak daleko poza podniesienie atrakcyjności turystycznej.

4.1.4 Strategia Rozwoju Kraju 2007 – 2015

Strategia Rozwoju Kraju 2007 – 2015 (dokument opracowany przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w 2006 r.

W *Strategii,* wieloletnim dokumencie strategicznym rozwoju społeczno – gospodarczego kraju, zwrócono uwagę na walory środowiska naturalnego, potencjał kulturowy oraz korzystne położenie na kontynencie Polski. W rozbudowie infrastruktury turystycznej niezbędne jest wsparcie inicjatyw lokalnych przez władze publiczne. Położenie nacisku na rozwój turystyki zgodne jest także z „Wizją Polski do roku 2015".

Zasada zrównoważonego rozwoju oraz pielęgnowanie i zachowanie dziedzictwa kulturowego pozwolą również na osiągnięcie głównego celu *Strategii*, jakim jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski. Wśród priorytetów *Strategii* ważnych dla dziedzictwa kulturowego znajdujemy: wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, poprawę stanu infrastruktury

technicznej i społecznej (kultura, sport i turystyka), rozwój obszarów wiejskich (rozwój agroturystyki), rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej.

4.1.5 Program „Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego"

W ramach programu dofinansowane będą inwestycje służące (…) ochronie polskiego dziedzictwa narodowego (…).

Celem programu jest zwiększenie efektywności wykorzystania środków europejskich na rzecz rozwoju kultury, ochrony i zachowania dziedzictwa narodowego poprzez dofinansowanie wkładu własnego do wybranych zadań realizowanych ze środków europejskich. O promesę ministra mogą ubiegać się m.in. jednostki samorządu terytorialnego, kościoły i związki wyznaniowe itp.

4.1.6 Program „Dziedzictwo kulturowe"

Celem programu jest ochrona polskiego dziedzictwa kulturowego w kraju i za granicą, wspieranie działalności muzeów oraz popularyzacja kultury ludowej. Celem tego programu jest przede wszystkim możliwość dofinansowania przedsięwzięć kulturalnych. Program ten składa się z 5 priorytetów:

- ochrona zabytków,
- wspieranie działań muzealnych,
- kultura ludowa,
- ochrona dziedzictwa kulturowego a granicą,
- ochrona zabytków archeologicznych.

4.2 Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa.

4.2.1 Strategia rozwoju województwa pomorskiego 2020.

Problematyka ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego oraz opieki nad zabytkami została zawarta w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020, przyjętej w dniu 18 lipca 2005 roku Uchwałą nr 587/XXXV/05 Sejmiku Województwa Pomorskiego. Strategia określa sposób realizacji głównych celów rozwoju, wśród nich zachowanie wartości środowiska kulturowego i przyrodniczego przy uwzględnieniu potrzeb przyszłych pokoleń. Zawiera cele gospodarcze, społeczne, kulturowe i ekologiczne ujmowane z ponadpokoleniowego punktu widzenia. W ramach

prac nad strategią opracowana została diagnoza stanu rozwoju społeczno-gospodarczego województwa, która wskazała m.in. na wagę i znaczenie wartości regionalnych: kultury i tożsamości, w tym na fakt, że:

1. Poczucie tożsamości regionalnej jest w województwie pomorskim zróżnicowane, społeczność kaszubska i kociewska są zintegrowane i dobrze zorganizowane, a ich kultura i tradycja zajmują szczególne i trwałe miejsce w wartościach kulturowych regionu.
2. Województwo pomorskie wyróżnia oryginalna wielokulturowość, stanowiąca mieszankę dziedzictwa polskiego (w tym kaszubskiego, kociewskiego i kresowego), hanzeatyckiego, pruskiego, ale również ukraińskiego, jej materialnym odzwierciedleniem są liczne zabytki i obiekty kulturalne.
3. Istotne jest także dziedzictwo historii najnowszej, zainicjowane przez Solidarność w Gdańsku przemiany polityczne otworzyły społeczności pomorskiej nową drogę realizacji demokracji, wolności i samorządności, jako trwałych wartości społeczeństwa obywatelskiego.
4. Ponadto województwo pomorskie posiada unikatowe i różnorodne zasoby przyrodnicze i krajobrazowe oraz dziedzictwa kulturowego, o dużym potencjale generującym ruch turystyczny Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego wytyczająca kierunki rozwoju województwa pomorskiego do roku 2020 obejmuje 14 celów strategicznych ujętych w ramach 3 priorytetów. Cele strategiczne mają charakter ogólny i określają pożądane stany lub procesy. Są one doprecyzowane poprzez opis kierunków działań.

4.2.2 Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020.

W programie tym istotna rolę odgrywa bogate dziedzictwo kulturowe, w tym zabytki, które są atrakcja turystyczną i warunkują w tym sektorze rozwój gospodarczy. Niestety w dużej mierze obiekty zabytkowe są w złym stanie technicznym, co ogranicza ich wykorzystanie. W związku z tym należy zadbać o zabytki i sukcesywnie realizować zadania mające na celu poprawę ich stanu technicznego i przystosowanie ich do odpowiedniej funkcji jaką mają pełnić.

4.2.3 Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego.

W dniu 30 września 2002 roku Uchwałą Nr 639/XLVI/02 Sejmik Województwa Pomorskiego przyjął Plan Zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego. Zmieniono go w dniu 26 października 2009 roku Uchwałą Sejmiku Województwa Pomorskiego Nr 1004/XXXIX/2009. Dokument ten, w nawiązaniu do strategii rozwoju województwa pomorskiego, określa zasady kształtowania struktury przestrzennej województwa w dalekiej perspektywie czasowej, w tym: wymagania w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i ochrony dziedzictwa kulturowego z uwzględnieniem obszarów podlegających szczególnej ochronie. Znajdujemy w nim między innymi wytyczne:

1. Zachowanie i eksponowanie przestrzennych świadectw tradycji morskich kraju i województwa, najwartościowszych zespołów i obiektów środowiska kulturowego, wzmacniających wizerunek regionu jako integralnego elementu środowiska kulturowego Europy Bałtyckiej.
2. Zachowanie różnorodności kulturowej województwa oraz zapewnienie dostępności zasobów i walorów dziedzictwa kulturowego jako atutu w rozwoju zrównoważonym i konkurencyjności przestrzeni województwa.
3. Zachowanie i eksponowanie najwartościowszych zespołów i fragmentów krajobrazu, panoram widokowych i wnętrz architektoniczno-krajobrazowych dla wzmacniania wizerunku regionu.
4. Kształtowanie nowych walorów krajobrazowych, w tym odtworzenie krajobrazów zdegradowanych oraz przeciwdziałanie procesom zagrażającym walorom krajobrazu.
5. Ukształtowanie ciągłości struktury ekologicznej obszaru aglomeracji, zapewniającej trwałość i bioróżnorodność zasobów przyrodniczych i krajobrazowych, zwłaszcza wynikających z położenia w strefie brzegowej morza.
6. Zachowanie i wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego obszaru aglomeracji, zwłaszcza bogatej spuścizny historycznej i kulturowej oraz tradycji morskich i solidarnościowych.

Oraz:

1. Ochronę i odnowę charakterystycznych zasobów dziedzictwa kulturowego regionu, m.in.: układów urbanistycznych i ruralistycznych, zabytków wsi pomorskiej, dziedzictwa morskiego i rzecznego, dziedzictwa budownictwa ceglanego (przede wszystkim najstarsze kościoły i założenia klasztorne, zamki krzyżackie) i drewnianego (przede wszystkim dziedzictwo kulturowe Ziemi Słupskiej, Żuław, Powiśla, Kaszub i Kociewia), obiektów dziedzictwa obronnego i techniki (w tym systemów hydrotechnicznych), kultury materialnej portów morskich i rzecznych oraz wsi rybackich, materialnych reliktów dziedzictwa solidarnościowego, zespołów rezydencjalnych, zespołów zieleni urządzonej, wybitnych dóbr kultury współczesnej.
2. Kształtowanie i rozwój spójnego systemu przestrzeni publicznej obszaru aglomeracji w oparciu o strefy śródmiejskie o wysokim zasobie i potencjale kulturowym.
3. Obejmowanie ochroną miejsc o wyjątkowych wartościach, gdzie została zachowana historyczna struktura przestrzeni i szczególne walory przyrodniczo krajobrazowe – zalecane formy ochrony to odpowiednie zapisy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub powołanie parku kulturowego.

4.2.4 Program Opieki nad Zabytkami Województwa Pomorskiego na lata 2011-2014.

Celem strategicznym Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Pomorskiego na lata 2011-2014 jest: wzmocnienie poziomu ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym województwa pomorskiego służące zachowaniu zabytków, budowaniu tożsamości regionalnej oraz promocji turystycznej regionu.

Cel ten będzie realizowany w ramach 3 priorytetów:

Priorytet 1:
zachowanie dziedzictwa kulturowego miast i wsi
Priorytet 2:
zachowanie kulturowego dziedzictwa morskiego i rzecznego
Priorytet 3:
badanie, dokumentacja i promocja dziedzictwa kulturowego

Zakłada się kontynuowanie prowadzonej przez samorząd województwa pomorskiego polityki w dziedzinie ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym, zmierzającej do:

1. konsekwentnej i planowej realizacji zadań kompetencyjnych samorządu województwa poprzez wykonywanie wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami;
2. włączenia dziedzictwa kulturowego w obszar interwencji i wsparcia samorządów terytorialnych zgodnie z zasadami planowania i wdrażania programów prorozwojowych;
3. stymulowania zasad partnerstwa publiczno-prywatnego z sektorem przedsiębiorców działających na rzecz dziedzictwa kulturowego (zagospodarowanie obiektów zabytkowych);
4. współpracy w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami z właścicielami i użytkownikami zabytków, społecznościami i władzami lokalnymi, instytucjami, stowarzyszeniami, związkami wyznaniowymi, a także z organami administracji państwowej i unijnej;
5. zachowania zasobów i walorów dziedzictwa kulturowego;
6. dbałości o krajobraz kulturowy regionu, w tym zachowania jego charakterystycznych elementów przestrzennych i przyrodniczych;
7. rewaloryzacji cennych elementów dziedzictwa kulturowego, które uległy degradacji; ochrony i propagowania tradycyjnych form i cech architektury regionalnej (w zakresie bryły, detalu architektonicznego, rozwiązań konstrukcyjnych, materiałowych, kolorystyki); kontynuacji wykorzystania środków finansowych na zachowanie, rewaloryzację, zabezpieczenia i ekspozycji obiektów o szczególnych wartościach zabytkowych;
8. umożliwienia kreowania i realizowania regionalnych i lokalnych projektów związanych z kompleksowymi pracami konserwatorskimi i restauratorskimi oraz chroniącymi krajobraz kulturowy;
9. propagowania i wspieranie popularyzacji, badań i dokumentowania dziedzictwa kulturowego;
10. wykorzystania dziedzictwa kulturowego w promocji kultury i dla rozwoju turystyki w regionie,
11. kreowania modelu odpowiedzialności za zasoby dziedzictwa kulturowego w regionie w społecznościach lokalnych i we władzach samorządowych;

12. kreowania standardów i dobrych praktyk w dziedzinie ochrony zabytków (w tym także prac konserwatorskich);
13. wspierania aktywności lokalnej w działaniach mających na celu poszanowanie materialnego dziedzictwa oraz zachowanie własnej odrębności i tożsamości (odbudowa i wzmocnienie regionalnej tożsamości).

5.Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

5.1 Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy

Analiza dokumentów programowych gminy została dokonana na podstawie:

- Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno na lata 2014 - 2020.
- Planu Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Debrzno uwzględniający dwa czasokresy planowania 2004-2006 i 2007-2013.
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Debrzno.

5.1.1 Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno na lata 2014– 2020

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Debrzno na lata 2014-2020 przyjęta została uchwałą RM nr 44.LIX.2014 z dnia 30 czerwca 2014r. Dokument ten podsumowuje dotychczasowy rozwój Miasta i Gminy i nakreśla perspektywy i wyzwania jakie pojawią się przed przedstawicielami samorządu, sektora społecznego i gospodarczego oraz mieszkańcami w czasie przyszłym.
Strategia to koncepcja systemowego działania, polegająca na: formułowaniu długookresowych celów rozwoju i ich modyfikacji w zależności od zmian zachodzących w otoczeniu, określaniu zasobów i środków niezbędnych do realizacji tych celów oraz sposobów postępowania zapewniających optymalne ich rozmieszczenie i wykorzystanie w celu elastycznego reagowania na wyzwania otoczenia i zapewnienia gminie korzystnych warunków egzystencji i rozwoju.

Zgodnie z zapisami strategii: „Wizja Miasta i Gminy Debrzno stanowi wyobrażenie o wizerunku i sytuacji w przyszłości. Jest to docelowy profil, który odzwierciedla oczekiwania mieszkańców, odpowiada ich aspiracjom, a zarazem prowadzi do wzmocnienia pozycji Miasta i Gminy Debrzno w ramach gmin ościennych, powiatu oraz w samym województwie pomorskim. Wizja ma inspirować do działania. Pomaga również definiować poszczególne cele, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia pożądanego wizerunku.
Wizja rozumiana jest w trzech wymiarach:
- Społecznym – Gmina i Miasto Debrzno, jako komfortowe miejsce do życia dla wielu pokoleń mieszkańców świadomie dbających o swoje otoczenie, partycypujących w życiu społecznym i mających dostęp do nowoczesnych usług społecznych przed wszystkim z zakresu edukacji i zdrowia,

- Gospodarczym – konkurencyjnym i przyciągającym nowych inwestorów zewnętrznych oraz wspierającym lokalnych przedsiębiorców zarówno wewnętrznie jak i na rynkach ponadlokalnych, szczególnie dbającym o sektor rolnictwa i przetwórstwa rolniczego , a także rozwijającym turystykę z poszanowaniem istniejących walorów dziedzictwa kulturowego i czystego środowiska,
- Przestrzennym – o równomiernym stopniu rozwoju obszaru miejskiego i obszarów wiejskich oraz o racjonalnymi zrównoważonym zagospodarowaniu terenów, których struktura użytkowania zgodna jest z przyjętymi celami polityki ekologicznej i społecznej.

Misją Miasta i Gminy Debrzno jest:

Zrównoważone gospodarowanie w celu zapewnienia komfortu życia mieszkańców, tworzenie warunków prowadzenia i rozwoju biznesu, kształtowanie ładu przestrzennego oraz inicjowanie zmian w sferze społecznej i gospodarczej.

Wśród celów strategicznych i operacyjnych Miasta i Gminy Debrzno są:

3. Rozwój rekreacji, sportu, kultury i turystyki w oparciu o zasoby lokalne.

3.1 Rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturowej w oparciu o atrakcje lokalne.

3.6 Zabezpieczenie i ochrona zabytków architektury.

5.1.2 Plan Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Debrzno uwzględniający dwa czasokresy planowania 2004-2006 i 2007-2013.

Celem programu jest poprawa sytuacji w zakresie produktywności gospodarki, wydajności pracy, tworzenia i absorpcji innowacji, wykształcenia mieszkańców, dochodów ludności oraz ilości i jakości infrastruktury technicznej. Przeciwdziałanie marginalizacji to podjęcie działań interwencyjnych na obszarach o najmniejszych możliwościach rozwojowych oraz najtrudniejszej sytuacji społeczno gospodarczej.

Program ma pomóc w likwidowaniu barier dla dyfuzji innowacji z obszarów wzrostu, ograniczyć skoncentrowane przestrzenne problemy społeczne, takie jak bezrobocie, a także stymulować zdolności konkurencyjne obszarów o mniej korzystnych warunkach rozwojowych, w pierwszym rzędzie poprzez wsparcie rozbudowy infrastruktury oraz rozwój zasobów ludzkich.

Wśród celów Planu Rozwoju Lokalnego Miasta i Gminy Debrzno znajdujemy:

Rozwój infrastruktury turystycznej oraz promocja walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego (przyjmowanie gruntów i nieruchomości od Agencji Nieruchomości Rolnych na potrzeby rekreacyjno wypoczynkowe, zagospodarowanie terenów atrakcyjnych turystycznie i cennych przyrodniczo: agroturystyka, turystyka, katalogi ofert, punkty informacyjne, promocja lokalnych produktów markowych, organizacja imprez promujących region.

5.1.3 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Debrzno.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Debrzno określa zasady ochrony w zakresie dziedzictwa kulturowego wyznaczając budynki i obiekty zabytkowe oraz inne elementy (parki, krajobraz kulturowy, budowle inżynierskie, elementy małej architektury, itp.) charakteryzujące się historycznymi wartościami, które są istotne dla ochrony historii i tradycji regionu. Obiekty objęte ochroną w studium można podzielić na:

- obiekty zabytkowe objęte prawną ochroną znajdujące się w Rejestrze Zabytków Województwa Pomorskiego,
- obiekty archeologiczne objęte prawną ochroną znajdujące się w Rejestrze Zabytków Województwa Pomorskiego,
- obiekty zabytkowe umieszczone w ewidencji zabytków,
- obiekty archeologiczne znajdujące się w ewidencji zabytków,
- zabytkowe parki i cmentarze znajdujące się w ewidencji zabytków,
- inne obiekty zabytkowe.

W celu ochrony krajobrazu kulturowego niezbędne jest:

1) utrzymanie harmonii przestrzennej wsi, zwłaszcza o wysokich wartościach kulturowych, wraz z ich bliskim otoczeniem. W szczególności dotyczy to miejscowości: Uniechów, Skowarnki, Cierznie, Prusinowo, Rozwory, Strzeczona, Słupia, Myśligoszcz, Stare Gronowo;

2) kształtowanie nowej zabudowy z uwzględnieniem walorów krajobrazowych, unikać należy elementów degradujących krajobraz. W przypadku elementów zagospodarowania powodujących dysharmonię w krajobrazie należy ograniczać ich wpływ poprzez oddalenie od ciągów i miejsc widokowych, osłonięcie zielenią;

3) zachowanie stref ekspozycji umożliwiających niezakłócony widok na szczególnie atrakcyjne, tradycyjne panoramy wsi /na rysunku Studium wskazano strefy ekspozycji w rejonie Prusinowa i Starego Gronowa;

4) przy nowo wznoszonej obiektach należy kierować się przesłankami jakie płyną z tradycji budowlanej miejscowości i gminy.

Ochrona układów urbanistycznych, ruralistycznych i zespołów budowlanych oraz dzieł architektury i budownictwa na obszarze miasta poprzez:

- uwzględnianie w opracowaniach planistycznych i inwestycyjnych wymogów związanych

konieczności ochrony historycznego układu urbanistycznego średniowiecznego miasta lokacyjnego i jego otoczenia /strefa ochrony konserwatorskiej historycznego układu urbanistycznego średniowiecznego miasta lokacyjnego i strefy w otoczeniu układu/,

- zabudowa i uzupełnienie pierzei rynkowych budynkami o architekturze nawiązującej do historycznej zabudowy w tej części miasta. W tym celu pożądane jest opracowanie koncepcji urbanistyczno-architektonicznej rewitalizacji w granicach historycznego układu urbanistycznego,
- ochrona panoramy Starego Miasta poprzez ograniczenie wysokości zabudowy,
- ochrona historycznego zespołu budowlanego w rejonie ulic Jeziornej i Okrzei /wskazana rewitalizacja, uzupełnienia zabudowy, z tworzeniem ciekawych wnętrz oraz perspektyw urbanistycznych w kierunki zbiornika wodnego – jeziora Miejskiego/,
- ochrona obiektów o walorach historycznych wskazanych w studium.

Ochrona układów urbanistycznych, ruralistycznych i zespołów budowlanych oraz dzieł architektury i budownictwa na obszarze gminy Debrzno poprzez:

- utrzymanie harmonii przestrzennej wsi, w szczególności dotyczy wsi o szczególnych walorach krajobrazu kulturowego: Uniechów, Skowarnki, Cierznie , Rozwory, Strzeczona, Słupia, Myśligoszcz, Stare Gronowo,
- nawiązanie istniejących regionalnych i miejscowych wzorów stylistycznych w nowoprojektowanych obiektach (w szczególności w zakresie detalu architektonicznego),
- utrzymanie tradycyjnych proporcji i gabarytów zabudowy,
- stosowanie tradycyjnych miejscowych materiałów budowlanych i wykończeniowych,
- ochrona układów ruralistycznych następujących wsi: Uniechów w jej części centralnej, Cierznie, Rozwory, Prusinowo, a także fragment układu owalnicowego wsi Stare Gronowo, poprzez odpowiednie ustalenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- wykorzystanie turystyczne, edukacyjne obiektów o walorach historycznych.

6.Charakterystyka zasobów, analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy

6.1 Charakterystyka gminy

Debrzno to gotycki gród warowny położony na północnym brzegu doliny rzeki Debrzynki. Rzeka do dziś stanowi przestrzenne jądro istniejącego układu miejskiego. Stare Miasto nie do końca odbudowane po zniszczeniach II wojny światowej dużo straciło ze swego znaczenia jako usługowy ośrodek centralny, na rzecz swoich peryferii.

W centrum miasta zbiegają się trasy komunikacyjne z kierunków wschód - zachód i północ – południe. W ciągu wieków stanowiły one osie obrastające w zabudowę o charakterze półwiejskim i półwiejskim, tworząc charakterystyczną atmosferę małych miast lokacyjnych typową nie tylko dla regionu Pomorza Środkowego.

Przestrzenny układ miejski rozwijał się dynamicznie w drugiej połowie XIX i w pierwszej połowie XX wieku. Został on oparty na stosunkowo regularnej siatce parcelacyjnej zawartej między równoległymi ulicami w kierunku na północ i wschód od historycznego centrum.

Rozbudowa powojenna układu miasta kontynuowała zapoczątkowane kierunki intensyfikując luźną zabudowę z początku XX wieku oraz zajmując wolne tereny na północnym wschodzie miasta pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną i na północnych obszarach pod rozwój funkcji przemysłowo-składowych infrastruktury technicznej.

Istniejący układ osadniczy obszaru dzisiejszej gminy Debrzno został ukształtowany w procesie historycznym rozwoju osadnictwa od początków wczesnego średniowiecza. Morfologicznie nie odbiega on od układów charakterystycznych dla Pomorza Środkowego opartych na modelu biegunowo-satelitarnym wywodzącym swój rodowód z układów społeczno-gospodarczych panujących na tym obszarze praktycznie do końca XIX wieku.

Lokalizacja miasta Debrzno w XIV wieku stanowiła dopełnienie krystalizującego się układu. Rozproszone wsie chłopskie i kościelne, a także dobra rycerskie i szlacheckie zyskały brakujący element ogniskujący rodzące się i rozwijające funkcje handlowe, rzemiosła i przetwórstwa, stanowiące jednocześnie znaczące ogniwo w systemie obronnym regionu, a z czasem także ośrodek decyzyjny z siedzibą władz lokalnych. W tym okresie powstał i z czasem się utrwalił charakterystyczny, modelowy wręcz, promienisty układ komunikacyjny. Układ ten pozostał praktycznie do dzisiaj.

Wiek XIX nie wniósł zasadniczych zmian do zasad funkcjonowania tego układu. Został on jedynie rozbudowany o dwa szlaki komunikacyjne przecinające ukośnie peryferie obszaru administracyjnego dzisiejszej gminy z kierunku pn.-wsch. na pd.-zach.

Pierwszy, to istniejący od późnego średniowiecza szlak handlowy, który z biegiem czasu nabierał znaczenia, by stać się dziś trasą ruchu drogowego o znaczeniu międzynarodowym.

Drugi szlak komunikacyjny to jednotorowa linia kolejowa o znaczeniu lokalnym na trasie Czersk-Kostrzyn.

Oba szlaki komunikacyjne omijając miasto nie miały większego znaczenia dla dynamiki rozwoju gospodarczego gminy. Głównymi ogniwami układu osadniczego są wsie chłopskie, kościelne i dworskie stanowiące jednostki satelitarne powiązane promieniście z miejskim centrum Debrzno. Układ ten został zachowany aż do II-ej wojny światowej.

Druga połowa XX wieku nie wniosła do układu funkcjonalno-przestrzennego gminy znaczących zmian. Powstało kilka skupisk obiektów produkcji hodowlanej najczęściej w pobliżu istniejących siedlisk jak Boboszewo, Buchowo, Strzeczona, Grzymisław, Uniechówek i towarzyszących im skupisk blokowej zabudowy mieszkaniowej. Zabudowa rozproszona, tzw. „wybudowania" ma miejsce stosunkowo rzadko w porównaniu ze strukturami osadniczymi Pomorza Wschodniego.

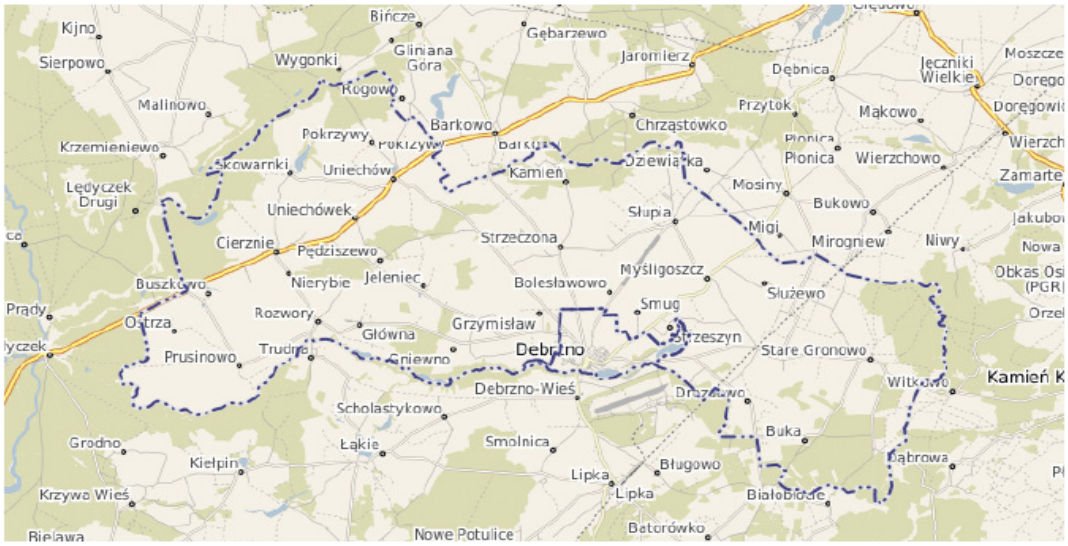

Źródło: http://debrzno.e-mapa.net/

6.2 Zabytki nieruchome wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego

Na terenie Miasta i Gminy Debrzno zlokalizowanych jest 9 obiektów nieruchomych ujęte w gminnej ewidencji zabytków jako obiekty nieruchome wpisane do rejestru zabytków chronione prawem zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, oraz jeden zabytek archeologiczny, są to:

- **zespół murów miejskich w Debrznie**
- **kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP w Debrznie wraz z otoczeniem,**
- **zagroda / dom, budynki gospodarcze/ w miejscowości Cierznie nr 36,**
- **kościół filialny p.w. Św. Piotra i Pawła wraz z otoczeniem w Ciercziach,**

- **kościół filialny p.w. Św. Wawrzyńca wraz z otoczeniem w Strzeczonie,**
- **kościół filialny p.w. Św. Michała Archanioła wraz z otoczeniem w Słupi,**
- **zespół dworsko-parkowy (dwór, park, pawilony ogrodowe) w Starym Gronowie,**
- **kościół parafialny p.w. Św. Ap. Bartłomieja w Uniechowie wraz z otoczeniem i cmentarzem,**
- **kościół w obrysie budynku wraz z gruntem pod kościołem część działki 51 w Prusinowie,**
- **grodzisko nizinne, pierścieniowate w miejscowości Myśligoszcz**

Wszystkie obiekty wpisane do rejestru zabytków Województwa Pomorskiego otoczone są ochroną konserwatorką w granicach określonych w decyzjach o wpisie. Prowadzenie wszelkich działań inwestycji na terenach objętych decyzjami o wpisie do rejestru zabytków i/lub na samych obiektach musi odbywa się po uzyskaniu decyzji Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku.

Zestawienie zabytków znajduje się w **Załączniku nr 1 - Zabytki Miasta i Gminy Debrzno wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego.**

W **załączniku nr 2 – Białe Karty,** przedstawiono opisy poszczególnych obiektów nieruchomych znajdujących się w WUOZ w Gdańsku, delegatura w Słupsku.

Schemat rozmieszczenia w gminie obiektów wpisanych do rejestru zabytków Województwa Pomorskiego przestawiono poniżej.

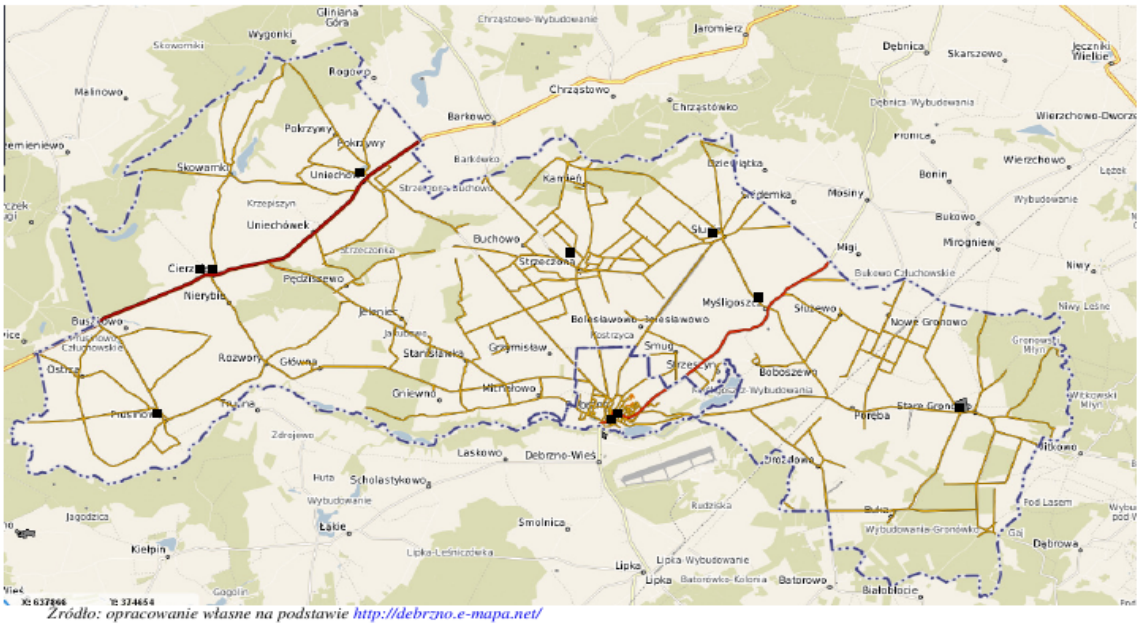

Źródło: opracowanie własne na podstawie http://debrzno.e-mapa.net/

Wymienione wyżej zabytki są jednocześnie obiektami o najwyższym znaczeniu dla gminy z punktu widzenia ochrony dziedzictwa kulturowego.

6.3 Zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków Województwa Pomorskiego.

Zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków dla terenu Miasta i Gminy Debrzno, stanowią podstawę do ustalania zapisów formy ochrony zabytków w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Ewidencja powinna podlegać okresowej aktualizacji, polegającej m.in. na uzupełnianiu jej o kolejne budynki oraz na wykreśleniu z ewidencji obiektów nieistniejących oraz gruntownie przebudowanych (zmiana bryły budynku, układu i wielkości otworów okiennych, skucie wystroju elewacji itp).

Dla obiektów ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz posiadających zapisy w m.p.z.p. ochronie podlega między innymi forma, architektoniczna obiektu (gabaryty wysokościowe, forma dachu i rodzaj pokrycia, kompozycja i wystrój elewacji, forma stolarki okiennej i drzwiowej).

Zestawienie zabytków nieruchomych znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków w Mieście i Gminie Debrzno znajduję się w **Załączniku nr 3 Zabytki nieruchome znajdujące się w ewidencji zabytków Województwa Pomorskiego.**

Poza obiektami wymienionymi w punkcie 6.2 i 6.3 niniejszego programu Burmistrz Miasta i Gminy Debrzno nie wyznaczył do ochrony na swoim terenie innych obiektów podlegających ochronie. Zgodnie z obowiązującą ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity Dz.U. z 2014 r. poz.1446), Burmistrz prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy, która winna zostać uzgodniona z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

6.4 Zabytki ruchome wpisane do rejestru i wojewódzkiej ewidencji Zabytków Województwa Pomorskiego.

W Mieście i Gminie Debrzno do rejestru zabytków i wojewódzkiej ewidencji zabytków ruchomych województwa pomorskiego wpisano wyłącznie obiekty znajdujące się kościołach. Ich właścicielami są poszczególne parafie, które mają prawny obowiązek ochrony tych obiektów. Zestawienie zabytków ruchomych znajduje się w **Załączniku nr 4 - Zabytki ruchome wpisane do rejestru i ewidencji Zabytków Województwa Pomorskiego.**

Zabytki te znajdują się w parafiach następujących miejscowości: Debrzno, Cierznie, Prusinowo, Słupia, Stare Gronowo, Uniechów, Strzeczona.

W ciągu ostatnich lat konserwacji poddano następujące miedzy innymi obiekty:

1) Słupia - Ołtarz główny – po konserwacji i restauracji. Stan dobry;
2) Słupia - Ambona - po konserwacji i restauracji. Stan dobry,
3) Strzeczona - Ołtarz główny po pełnej konserwacji. Stan dobry.
4) Strzeczona - Ambona po pełnej konserwacji. Stan dobry.
5) Strzeczona - Chrzcielnica po pełnej konserwacji. Stan dobry.
6) Strzeczona - Krucyfiks, XIX wiek, po pełnej konserwacji. Stan dobry.
7) Uniechów – chrzcielnica z XVIII w po pełnej konserwacji.
8) Uniechów - 3 ołtarze z końca XIX w, po pełnej konserwacji.
9) Cierznie – obrazy - "Św. Rodzina", "Św. Jan Chrzciciel", "Św. Hieronim", "Nauczanie N.M.P." – jednak stan obecny wymaga ponownej analizy konserwatorskiej – ramy obrazów są w złym stanie technicznym i wymagają prac konserwatorskich.

W wyniku przeglądów przeprowadzonych przez Inspektora WUOZ w Gdańsku Delegatura w Słupsku stwierdzono zły stan między innymi następujących obiektów:

Cierznie – kościół filialny p.w. św. Piotra i Pawła

1) Ambona - XVIII w, przemalowania, ubytki drewna, liczne otwory po owadach.

Debrzno - kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP:

1) Ołtarze - XIX w.
2) Prospekt organowy - XIX w.
3) Empora – XIX w, występują liczne otwory po owadach, przetarcia, ubytki warstwy wykończeniowej.
4) Chrzcielnica - XIX w, zaobserwowano liczne przetarcia, ubytki warstwy wykończeniowej.
5) Konfesjonały - XIX w, stwierdzono ubytki, zarysowania, przetarcia warstwy wykończeniowej, braki elementów dekoracyjnych (czołganki, sterczyny i kwiatony)
6) Ławki – XIX w, zostały wtórnie przemalowane. Występują liczne otwory po owadach.
7) Więźba dachowa półotwarta – XIX w, występują otwory po owadach, ubytki w polichromii.
8) Rzeźby - XIX w, zaobserwowano liczne zabrudzenia, ubytki w polichromii, przetarcia, ubytki w materiale rzeźbiarskim.

Słupia - kościół filialny p.w. św. Michała Archanioła

1) Empora – XIX w - chór muzyczny/, drewno polichromowane
2) Konfesjonał - XIX w, drewno polichromowane

Strzeczona - kościół filialny p.w. św. Wawrzyńca

1) Kropielnica (daw. chrzcielnica), XV w., różowy granit,
2) Świeczniki (2 szt.), 1843 rok, cyna, odlew

3) Empora, XVIII/XIX wiek, drewno polichromowane,
4) Konfesjonał, XVIII wiek, drewno polichromowane,
5) Ławy, XVIII/XIX wiek, drewno polichromowane,
6) Fisharmonia, l. 30. XX wieku,

Stare Gronowo - kościół filialny p.w. śś. Piotra i Pawła

1)Tabernakulum - ok. 1800 r.

2)Fisharmonia - l. 30. XX w

Uniechów – kościół parafialny p.w. Św. Bartłomieja

1) Ambona – XVIII w – rozłożona, znajduje się w budynku gospodarczym parafii, stan bardzo zły.
2) Krzyż procesyjny – XIX w.

Ponadto w obiektach znajdują się dzwony, które wymagają wykonania szczegółowych oględzin stanu zachowania oraz podjęcia prac konserwatorsko restauratorskich.

Oględzin i analizy konserwatorskiej wymagają również obiekty znajdujące się w Kościele filialnym p.w. MB Królowej Polski w Prusinowie. Są to miedzy innymi:

Ołtarz główny – pocz. XX w.

Ambona – pocz. XX w.

Prospekt organowy – 1901 r.

Chór muzyczny i empory boczne – pocz. XX w.

Chrzcielnica – pocz. XX w.

Ławki – pocz. XX w.

Tabernakulum – II poł. XIX w

Fotel – pocz. XX w.

Drzwi boczne – pocz. XX w.

Drzwi główne – pocz. XX w.

Rzeźba – poł. XVIII w.

Pozostałe obiekty znajdujące się Rejestrze Zabytków i Wojewódzkiej ewidencji zabytków ruchomych Miasta i Gminy Debrzno należy sukcesywnie poddawać analizie konserwatorskiej, która określi ich stan zachowania i pozwoli na określenie konieczności przeprowadzenie pełnych prac konserwatorskich i restauratorskich. Zadaniem prac konserwatorskich i restauratorskich jest zahamowanie procesu niszczenia zabytków i przywrócenie im pierwotnej wartości estetycznej i historycznej.

Znajdujące się w Załączniku nr 4, zestawienie wskazuje także na znaczną ilość obiektów, które zostały uznane za zaginione. WUOZ w Gdańsku Delegatura w Słupsku zwraca się z prośbą na zwrócenie szczególnej uwagi na jakikolwiek ślad w inwentarzu lub innym dokumencie, w którym

byłaby zawarta jakaś wzmianka odnośnie aktualnego miejsca przechowywania zaginionych obiektów.

Podstawą do sporządzenia powyższych informacji były protokoły z oględzin stanu obecnego i zachowania zabytków wpisanych do rejestru zabytków i ewidencji zabytków województwa pomorskiego:

- ZR-I-4190/4/2518/2012 z 16.11.2012 r. z przeglądu zabytków ruchomych się w kościele parafialnym p.w. Wniebowzięcia NMP w Debrznie, gmina Debrzno, powiat człuchowski.
- ZRD.5180.14-2.2014.KB z dnia 19.03.2014r z kontroli obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków decyzją nr PSOZ-I-5330/2/95 z dnia 21.11.1994 r., B – 256 znajdujących się w kościele filialnym p.w. św. Michała Archanioła w Słupi
- ZRD.5180.33-3.2014.KB z dnia 26.06.2014r z kontroli obiektów zabytkowych znajdujących się w kościele filialnym p.w. śś. Piotra i Pawła w Starym Gronowie, gmina Debrzno
- ZRD.5180.34-3.2014.KB z dnia 24.06.2014r z kontroli obiektów zabytkowych w pisanych do rejestru zabytków decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków nr PSOZ-I-5330/7/94 z dnia 30.09.1994 rok, pod nr rejestru B–255 oraz wpisanych do wojewódzkiej ewidencji zabytków znajdujących się w kościele filialnym p.w. św. Wawrzyńca w Strzeczonie,

oraz bezpośrednie informacje uzyskane w WUOZ w Gdańsku Delegatura w Słupsku.

6.5 Zabytki archeologiczne Miasta i Gminy Debrzno znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Na obszarze Miasta i Gminy Debrzno znajduje się 282 stanowisk archeologicznych objętych ochroną konserwatorską oraz wymagających objęcia ochroną. Wyznaczono 141 stref archeologicznej ochrony konserwatorskiej w tym: obiekty objęte prawną ochroną konserwatorską w rejestrze zabytków archeologicznych województwa pomorskiego.

- **strefa W.I. pełnej ochrony archeologiczno – konserwatorskiej** obejmuje stanowiska archeologiczne o własnej formie krajobrazowej o znaczących regionalnych i ponadregionalnych wartościach kulturowych wpisane do rejestru zabytków województwa pomorskiego i ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków . Celem ochrony jest zachowanie istniejącego zasobu kulturowego topograficznego wraz ze strefa ochrony krajobrazowej. Bez możliwości zainwestowania.
- **strefa W.II. częściowej ochrony archeologiczno – konserwatorskiej** obejmuje stanowiska archeologiczne ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków, posiadające istotne wartości dla dziedzictwa kulturowego gminy i budujące jej lokalną tożsamość. Dopuszcza się zainwestowanie terenu po przeprowadzeniu archeologicznych
- badań ratowniczych przeprowadzonych w zasięgu występowania stanowisk. Celem ochrony jest wszechstronne udokumentowanie reliktów pradziejowej i średniowiecznej przestrzeni osadniczej narażonych na zniszczenie w trakcie prowadzenia inwestycyjnych prac ziemnych.

- **strefa W.III. ograniczonej ochrony archeologiczno – konserwatorskiej** obejmuje stanowiska o mniejszej lub nierozpoznanej wartości kulturowej. Dopuszcza się zainwestowanie terenu poprzez przeprowadzenie archeologicznych badań interwencyjnych w formie nadzoru archeologicznego realizowanego w trakcie procesu inwestycyjnego. Po rozpoznaniu wartości kulturowych stanowiska na podstawie archeologicznych badań interwencyjnych, w szczególnych przypadkach, może być niezbędne przeprowadzenie archeologicznych badań ratowniczych. Celem ochrony jest wszechstronne udokumentowanie reliktów pradziejowej i średniowiecznej przestrzeni osadnicze narażonych na zniszczenie w trakcie prowadzenia inwestycyjnych prac ziemnych.

Na obszarze miasta Debrzna strefa W.I. pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej, obejmuje:

- Układ urbanistyczny miasta lokacyjnego z XIV w.; obiekty i relikty zabudowy miasta lokacyjnego;

- Mury obronne z reliktami wziemnymi trzech bram miejskich i 15 baszt; trakty historyczne; relikty szpitala św. Ducha od lokacji do 1697 r.

Ponadto na terenie gminy Debrzno znajduje się wpisane do rejestru zabytków stanowisko archeologiczne **– grodzisko nizinne, pierścieniowate, znajdujące się w m. Myśligoszcz: AZP 28-31/17 (Dec. WKZ w Koszalinie nr KLIV Oa/56/66 z dn. 11.03.1966 r., nr rej. A-a-15/38K).** Stanowisko objęte jest pełną ochroną archeologiczno – konserwatorską. Jest to stanowisko o własnej formie krajobrazowej przeznaczone do bezwzględnego zachowania – **bez możliwości zainwestowania**.

Zgodnie z Ustawą o Ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (z późniejszymi zmianami), właściciel działki ze stanowiskiem wpisanym do rejestru zabytków zobowiązany jest:

– do **przedstawienia programu jego zagospodarowania** zgodnie z Art.25, ust.1, pkt.3 wymienionej wyżej ustawy,

– po zapoznaniu się z projektem zagospodarowania Wojewódzki Konserwator Zabytków określi sposób korzystania z zabytku zgodnie z Art. 27 wymienionej wyżej ustawy.

Wszelkie prace ziemne na terenie działki muszą być poprzedzone wykonaniem archeologicznych badań ratowniczych. Parcelację działki należy uzgodnić z Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Gdańsku. Na prowadzenie prac archeologicznych należy uzyskać pozwolenie Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku. Koszt badań archeologicznych pokrywa inwestor.

Ponadto – zgodnie z Art. 36, ust.1, pkt. 1, 8 i 9 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami – pozwolenia Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wymaga prowadzenie prac budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, dokonywanie jego podziału,

jak również zmiana przeznaczenia lub sposobu korzystania z tego zabytku oraz zgodnie z Art. 108 cytowanej ustawy, kto niszczy lub uszkadza zabytek, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Zestawienie zabytków archeologicznych znajdujących się w rejestrze i wojewódzkiej ewidencji zabytków Miasta i Gminy Debrzno znajduje się w Załączniku nr 5 do niniejszego opracowania. Obejmuje on obiekty znajdujące się w strefach WI, WII i WIII oraz obiekty nie objęte strefą ochrony.

6.6 Zabytkowe cmentarze i parki.

Cmentarze.

Na terenie Miasta i Gminy Debrzno są cmentarze znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Są to miejsca pamięci o szczególnej wartości dla społeczności lokalnych. W związku z tym w trosce o zachowanie ich wartości kulturowej, historycznej i przestrzennej należy uczytelnić w przestrzeni obecność cmentarza oraz zadbać o jego uporządkowanie. Konieczne jest utrzymanie ich charakteru, traktując je jako obiekty zieleni z oczywistym zakazem możliwości inwestowania. Zieleń na cmentarzu (drzewa, krzewy, trawniki i kwiaty) podlega ochronie przed niszczeniem. Sadzenie lub wycinanie drzew na cmentarzach może nastąpić tylko w wypadkach uzasadnionych racjonalną gospodarką zadrzewieniem oraz zgodnie z planem zagospodarowania terenu cmentarza.

Cmentarze w wojewódzkiej ewidencji zabytków w Mieście i Gminie Debrzno.		
Lp	**Miejscowość**	**Opis**
1.	Debrzno	Cmentarz z I poł. XX w. - komunalny przy ul. Sportowej 3
2.	Buszkowo	Cmentarz ewangelicki, dz. 201
3.	Drozdowo,	Cmentarz ewangelicki, dz. 51
4.	Drozdowo	Cmentarz ewangelicki , dz. 29
5.	Grzymisław	Cmentarz ewangelicki , drzewostan: przewaga buków, dęby, brzozy, świerki /w obrębie lasu/.
6.	Myśligoszcz	Cmentarz ewangelicki, dz. 160
7.	Nowe Gronowo	Cmentarz ewangelicki, dz. 145
8.	Ostrza	Cmentarz ewangelicki, oddz. 330d nadl. Czarne
9.	Pędziszewo	Cmentarz ewangelicki, dz. 362 /w obrębie lasu/
10	Rozwory	Cmentarz ewangelicki, dz. 135
11.	Strzeczona	Cmentarz katolicki, dz. 114/2
12.	Stare Gronowo	Cmentarz katolicki, dz. 233
13.	Uniechów	Cmentarz katolicki koniec XIX w.
14.	Uniechów- Skowarnki	Cmentarz ewangelicki, fragment działki 413
15.	Skowarnki	Cmentarz ewangelicki, dz. 385

Dane: WUOZ w Słupsku.

Parki.

Na terenie gminy najcenniejszy park znajduje się w miejscowości Stare Gronowo i podlega ochronie w ramach zespołu dworsko-parkowego wpisanego do rejestru zabytków /pozycja A-

409 data wpisu 30.08.1966/. Chronić należy cały zabytkowy układ przestrzenny i cenny drzewostan w obrębie zespołu pałacowo parkowego w Starym Gronowie.

Ochronie konserwatorskiej podlegają również parki znajdujące się ewidencji zabytków Województwa Pomorskiego. Na terenie Miasta i Gminy Debrzno są to parki w miejscowościach: Debrzno, Kamień, Gniewno, Buchowo. W trosce o zachowanie wartości kulturowej, historycznej i przestrzennej parków należy zadbać o ich uporządkowanie i utrzymanie charakteru parkowego, traktując je jako obiekty cennej zieleni z oczywistym zakazem możliwości inwestowania.

6.7 Zabytkowe założenia ruralistyczne

Na terenie gminy Debrzno występuje zabudowa zagrodowa w formie rozproszonej i zwartej. Zabudowę rozproszoną reprezentują zagrody o bardzo wysokich zachowanych walorach zabytkowych, charakteryzujące się tradycyjnym układem budynków wokół podwórza. Budynki w przeważającej mierze zachowały swoją oryginalną formę, materiał oraz bardzo często detal architektoniczny. Nie wszystkie są w dobrym stanie technicznym. Występuje niewielki procent zagród opuszczonych i mocno przebudowanych. Zwarta zabudowa powstawała jako kolonia mieszkalna dla pracowników folwarcznych przy dworach lub jako zabudowa indywidualnych gospodarstw rolnych. Później także zabudowa mieszkaniowa folwarczna uzupełniana była zabudową indywidualnych gospodarstw.

Elementy środowiska kulturowego wymagające ochrony w obrębie poszczególnych wsi:

1) Boboszewo

- budynki w ewidencji zabytków – budynek gospodarczy /stajnia/ z pocz. XX w. i wielofunkcyjny budynek gospodarczy z 1936 r., w obrębie dawnego zespołu folwarcznego;

Zdjęcie nr 1. Boboszewo, źródło - Geogle earth

2) Bolesławowo

- zespół dworsko-folwarczny w ewidencji zabytków (Zabudowa w obrębie zespołu: dwór /obecnie dom mieszkalny nr 6/ XIX/XX w., budynek inwentarski z pocz. XX w, spichlerz z 1912 r., domy robotników folwarcznych /3 obiekty, w tym dom nr 3, 5 oraz obiekt zrujnowany/ - z drugiego ćwierćwiecza XX w., chlewiki z drugiego ćwierćwiecza XX w.),

Zdjęcie nr 2. Bolesławowo, źródło- Geogle earth

3) Bolesławowo - Kostrzyca

- zespół folwarczny w ewidencji zabytków. (Zabudowa w obrębie zespołu: dom robotników folwarcznych /obecnie dom mieszkalny nr 2/ lata 30-te XX w., stajnia /obecnie stodoła/ z pierwszego ćwierćwiecza XX w., obora z pierwszego ćwierćwiecza XX w., chlewik /tylko fragmenty murów/);

4) Buchowo

- zespół folwarczny w ewidencji zabytków, ok. początek XX wieku. (Zabudowa w obrębie zespołu: z budynkami: dwór /obecnie dom mieszkalny nr 17/ XIX/XX w., stajnia /obecnie obora/ lata 30-te XX w, 2 domy mieszkalne robotników folwarcznych /nr 18 a i bez numeracji/ XIX/XX w, chlewik przy domu XIX/XX w, obora /fundamenty/);

Zdjęcie nr 3. Buchowo, źródło- Geogle earth

5) Buszkowo

- cmentarz ewangelicki w ewidencji zabytków, pocz. XX w., pow. 0,10 ha,

Zdjęcie nr 4 . Buszkowo, źródło- Geogle earth

6) Cierznie

- przestrzenny układ owalnicowy wsi,
- obiekty w rejestrze zabytków: kościół filialny pod wezwaniem Świętych Piotra i Pawła wraz z otoczeniem w rejestrze zabytków /pozycja A-95 data wpisu 21.02.1959/,
- chałupa podcieniowa nr 31 /pozycja A-52, data wpisu 13.05.1955/,

- cmentarz z poł. XIX w. w ewidencji zabytkow /obecnie katolicki czynny/, pow. 2,62 ha,
- budynki w ewidencji zabytków - domy nr 15, 17,18, 20, 21, 24, 26, 29, 30, 38, 39, 40, 44, 45, 46, 47;

Zdjęcie nr 5 . Cierznie, źródło- Geogle earth

7) Drozdowo

- cmentarze w ewidencji zabytków: cmentarz ewangelicki, poł XIX w., pow. 0,16 ha i cmentarz ewangelicki pocz. XX w, pow. 0,20 ha,
- aleja lipowa ok. 70 lat, na pn-zachód od wsi,
- budynki w ewidencji zabytków - dom i obora w zagrodzie nr 8, domy nr 21, 26;

Zdjęcie nr 6 . Drozdowo, źródło- Geogle earth.

8) Gniewno

- zespół folwarczny w ewidencji zabytków. (Zabudowa w obrębie zespołu: dwór lub rządcówka /nr 1/, druga połowa XIX w. /przebudowa lata 50-te/, pralnia-dom mieszkalny-chlew /obecnie budynek inwentarski/ XIX/XX w., stajnia-spichlerz /obecnie budynek inwentarsko-magazynowy/ XIX/XX w., transformator z pocz. XX w., domy robotników folwarcznych nr 2, 4, 5, chlewiki XIX/XX w., stajnia /obecnie stodoła/ z pierwszego ćwierćwiecza XX w., obora z pierwszego ćwierćwiecza XX w., chlewik /tylko fundamenty/. W skład zespołu wchodzi również park w ewidencji zabytków);

Zdjęcie nr 7 . Gniewno, źródło- Geogle earth

9) Grzymisław

- cmentarz ewangelicki w ewidencji zabytków, koniec XIX w., pow. 0,10 ha,

10) Jeleniec

- zespół folwarczny w ewidencji zabytków. (Zabudowa w obrębie zespołu: dwór /tylko ślady ruin/, XIX/XX w., chlewik XIX/XX w., 2 domy robotników folwarcznych /nr 2 pocz. XX w., nr 3 z 1907 r./, chlewik przy domu nr 2 pocz. XX w., obora, stodoła, chlewnia /tylko ślady ruin/ XIX/XX w.);

11) Kamień

- zespół pałacowo-folwarczny w ewidencji zabytków.

(Zabudowa w obrębie zespołu: pałac /obecnie budynek mieszkalny/ XIX/XX w, stajnia /obecnie budynek gospodarczy/ pocz. XX w., gorzelnia z XIX/XX w. W skład zespołu wchodzi również park z XIXI/XX w, (w ewidencji zabytków);

Zdjęcie nr 8 . Kamień, źródło- Geogle earth

12) Michałowo

- zespół dworsko-folwarczny w ewidencji zabytków. (Zabudowa w obrębie zespołu: dom robotników folwarcznych nr 2, pocz. XX w, chlewik drugie ćwierćwiecze XX w., dwór /tylko ruiny piwnic/ druga połowa XIX w.);

13) Myśligoszcz

- cmentarze w ewidencji zabytków: cmentarz ewangelicki, XVIII w, pow. 0,09 ha i cmentarz ewangelicki, z poł. XIX w, pow. 0,63 ha /na południe od wsi/;

Zdjęcie nr 9. Myśligoszcz , źródło- Geogle earth

14) Nowe Gronowo

- cmentarz ewangelicki w ewidencji zabytków, poł. XIX w., pow. 0,54 ha,
- budynki w ewidencji zabytków: dom i obora w zagrodach nr 1, 36;

Zdjęcie nr 10. Nowe Gronowo, źródło- Geogle earth

15) Ostrza

- cmentarz ewangelicki w ewidencji zabytków, pocz. XIX w., pow. 0,16 ha,

16) Pędziszewo

- cmentarz ewangelicki w ewidencji zabytków, pocz. XX w., pow. 0,28 ha,

17) Poręba /Stare Gronowo/

- zespół folwarczny w ewidencji zabytków. (Zabudowa w obrębie zespołu: budynek inwentarski /obecnie dom mieszkalny nr 90/ początek XX w, budynek inwentarski);

18) Prusinowo

- przestrzenny układ wsi na osi północ – południe, z czytelnym fragmentem owalnicowym,
- cmentarz ewangelicki poł. XIX w. w ewidencji zabytków /obecnie cmentarz parafialny/, pow. 0,5 ha,
- budynki w ewidencji zabytków: dom murowany nr 19, kuźnia nr 21, dom nr 23, 24, 25; kościół filialny pod wezwaniem Matki Boskiej Królowej Polski w rejestrze zabytków WP.

Zdjęcie nr 11. Prusinowo, źródło- Geogle earth

19) Rozdoły

- zespół folwarczny w ewidencji zabytków. (Zabudowa w obrębie zespołu: dwór /tylko ślady fundamentów i ścian/, dom dwojak XIX/XX w., dom sześciorak nr 3, chlewik przydomowy, budynek inwentarski /ruina/, hydrofornia XIX/XX w.);

Zdjęcie nr 11. Rozdoły, źródło- Geogle earth

20) Rozwory

- przestrzenny układ owalnicowy wsi,
- cmentarz ewangelicki poł. XIX w. w ewidencji zabytków, pow. 0,49 ha,
- aleja prowadząca z Rozworów do Debrzna, ok. 80 lat,
- budynki w ewidencji zabytków - domy nr 1, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 15, 20 /szkoła/;

Zdjęcie nr 12. Rozwory, źródło- Geogle earth

21) Rożankowo /Główna/

- zespół dworsko-folwarczny w ewidencji zabytków. (Zabudowa w obrębie zespołu: dwor /obecnie dom mieszkalny nr 1/ XIX/XX w, obora XIX/XX, dom robotników folwarcznych z częścią inwentarską /obecnie dom mieszkalny nr 11/ koniec XIX w.);

Zdjęcie nr 13. Głowna, źródło- Geogle earth

22) Słupia

- przestrzenny układ ulicowy wsi,
- kościół filialny pod wezwaniem Św. Michała Archanioła wraz z otoczeniem w rejestrze zabytków, /pozycja A- 178 data wpisu 05.04.1960/,
- cmentarze w ewidencji zabytków: cmentarz katolicki z drugiej poł. XIX w., pow. 0,37 ha, cmentarz katolicki z poł. XVIII w., pow. 0,16 ha i cmentarz ewangelicki koniec XIX w., pow. 0,35 ha,
- zespół folwarczny w ewidencji zabytków z początku XX w, (Zabudowa w obrębie zespołu: 2 budynki mieszkalne, 1 budynek mieszkalny z chlewikiem, obora, chlewnia, stodoła, 2 chlewiki),
- budynki w ewidencji zabytków - domy nr 36, 49;

Zdjęcie nr 14. Słupia, źródło- Geogle earth

23) Skowarnki

- zespół folwarczny w XIX w. złożony z dworu usytuowanego w parku o zatartym układzie, domu mieszkalnego i zabudowań gospodarczych,
- cmentarz ewangelicki koniec XIX w., pow. 0,12 ha, w ewidencji zabytków,

Zdjęcie nr 15 . Skowarnki, źródło- Geogle earth

24) Stanisławka

- zespół folwarczny z końca XIX w. w tym z domem mieszkalnym z początku XX w. w ewidencji zabytków,

Zdjęcie nr 16. Stanisławka, źródło- Geogle earth

25) Stare Gronowo

- przestrzenny układ wsi,
- zespół pałacowo-parkowy /pałac, park, pawilony ogrodowe/ - wpis do rejestru zabytków /pozycja A-409, data wpisu 30.08.1966/,
- cmentarz katolicki, dawniej ewangelicki z pierwszej poł. XIX w. w ewidencji zabytków, pow. 1,75 ha,
- zespół folwarczny w ewidencji zabytków z końca XIX w. – lata 30-te XX w, (Zabudowa w obrębie zespołu: obora , chlewnia z pocz. XX w., kuźnia, 3 domy mieszkalne, w tym dom z 1930 r., chlewiki, wiata),
- budynki w ewidencji zabytków;- gorzelnia z 1936 r., dom nr 39, budynek domu kultury;

Zdjęcie nr 17. Stare Gronowo, źródło- Geogle earth

26) Strzeczona

- zabytkowy układ wsi,
- kościół filialny pod wezwaniem Św. Wawrzyńca wraz z otoczeniem /wpis do rejestru zabytków; pozycja A- 103 data wpisu 23.02.1959/,
- cmentarz ewangelicki poł. XIX w. w ewidencji zabytków /obecnie cmentarz katolicki/, pow. 0,72 ha,
- obiekty w ewidencji zabytków - dzwonnica drewniana, szkoła murowana, domy nr 7, 15,16, 18, 29, 32;

Zdjęcie nr 18. Strzeczona, źródło- Geogle earth

27) Uniechów

- przestrzenny układ wsi – widlicowy,
- kościół parafialny pod wezwaniem Św. Apostoła Bartłomieja - wieża i korpus, wpisane do rejestru zabytków; pozycja A-390, data wpisu 20.12.1965 i 8.10.2007,
- cmentarze w ewidencji zabytków: cmentarz przykościelny z XVIII w, pow. 0,24 ha i cmentarz z pocz. XX w. w zachodniej części wsi pow. 0,82 ha,
- budynki w ewidencji zabytków - mleczarnia z początku XX w., domy nr 19, 21, 22, 23, 29, 41, 45, 46, 47, 51;

Zdjęcie nr 18. Uniechów, źródło- Geogle earth

28) Uniechówek

- zespół dworsko-folwarczny w ewidencji zabytków. (Zabudowa w obrębie zespołu: dwór /obecnie blok mieszkalny nr 6/ druga połowa XIX w., obora XIX/XX w, domy robotników folwarcznych nr 1, 2, 3, 4 XIX w., dom robotników folwarcznych /lub obora, obecnie sklep spożywczy/ początek XX w.;
- cmentarz ewangelicki w ewidencji zabytków, początek XX w., pow. 0,35 ha

Zdjęcie nr 19. Uniechówek, źródło- Geogle earth

7.Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń

Analiza SWOT jest podstawowym i powszechnie stosowanym narzędziem diagnostycznym, który stanowi zestawienie takich cech, jak: silne strony – **S**trenghts, słabe strony – **W**eaknesses, szanse – **O**pportunities, zagrożenia – **T**hreats.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
• występowanie cennych obiektów o walorach historycznych i kulturowych na terenie miasta Debrzno oraz w Gminie, • atrakcyjny krajobraz kulturowy miasta, posiadający liczne cenne zasoby zabytkowe, • dobre rozpoznanie zasobów dziedzictwa kulturowego z terenu gminy, • liczne działania władz gminnych oraz Stowarzyszenia NRRMiGD na rzecz promocji regionu, rozwoju turystyki, ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, • działania parafii na rzecz ochrony sakralnego dziedzictwa kulturowego, promocji regionu, i rozwoju turystyki, • zmiany w postawie mieszkańców – budzenie się poczucia lokalnej tożsamości, • wysoka atrakcyjność turystyczna regionu i gminy związana z bogactwem kulturowym i przyrodniczym, • liczne działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego, • liczne zabytki i stanowiska archeologiczne w gminie, • pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na obiekty zabytkowe przez instytucje pozasamorządowe, • znaczący wzrost aktywności społecznej w sferze dziedzictwa kulturowego,	• nadal brak środków finansowych na konserwację i rewaloryzację obiektów zabytkowych w tym obiektów ruchomych, • ciągle niewystarczająca świadomość społeczna o konieczności dbania o zabytki jako niezbędnego elementu dziedzictwa kulturowego i tożsamości narodowej, • brak popularyzacji wiedzy o wartości chronionych obiektów oraz idei ochrony zabytków, • brak mechanizmów kontroli i zarządzania zabytkowymi budynkami mieszkalnymi z uwzględnieniem szczególnych uwarunkowań związanych z koniecznością ochrony ich wartości, • niezadowalający stan techniczny obiektów zabytkowych, • brak inwestorów zainteresowanych ochroną zabytków, • brak elektronicznej bazy danych o zabytkach i dziedzictwie kulturowo – przyrodniczym, • zaniedbania w sferze estetyki architektonicznej i urbanistycznej społeczności lokalnych.
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
• wzrost zainteresowania właścicieli obiektów zabytkowych ochroną i pracami konserwatorskimi, • możliwość finansowania prac konserwatorskich i remontowych obiektów zabytkowych ze środków pochodzących z różnych źródeł: państwowe, samorządowe, środki UE, • uwzględnianie problemów ochrony dziedzictwa kulturowego w dokumentach strategicznych gminy, • promocja przykładów dobrej praktyki w zakresie ochrony zabytków, • coraz intensywniejszy rozwój turystyki i agroturystyki, • edukacja w dziedzinie ochrony i	• pogarszający się stan techniczny obiektów zabytkowych spowodowany ich niewłaściwym użytkowaniem, • pogarszający się stan cennych murów miejskich w Debrznie, • częste samowolne działania przy zabytkach bez uzgodnień i pozwoleń konserwatorskich, • brak środków finansowych na skuteczną ochronę i zabezpieczenie zabytków, • niestabilność i powszechna nieznajomość przepisów prawa w zakresie ochrony zabytków i ochrony przyrody, • pogorszająca się polityka gospodarcza i finansowa. • perspektywa ograniczenia możliwości

zarządzania dziedzictwem kulturowym, • przestrzeganie zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego, • coraz lepsza popularyzacja zabytków i ochrony nad zabytkami (wystawy, konkursy, wydawnictwa i publikacje) jako elementów dziedzictwa kulturowego, • dobra współpraca właścicieli zabytków z władzami oraz Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.	finansowania działań ze środków UE.

8. Założenia programowe

Celem gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta i Gminy Debrzno na lata 2015-2018 jest: **zachowanie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń i utrwalanie poczucia tożsamości społeczności lokalnych przy zachowanie ładu przestrzennego miasta i gminy, oraz rozwój turystyki i promocja Miasta i Gminy Debrzno."**

Sformułowany cel wymaga podjęcia działań, które winny stać się priorytetami na przyszłość w dziedzinie ochrony dziedzictwa kulturowego Miasta i Gminy Debrzno. O ile w ciągu najbliższych 4 lat tylko kilka zadań może zostać zrealizowanych bądź zostanie zapoczątkowana ich restauracja i konserwacja to istotną rzeczą jest dostrzeżenie pozostałych problemów i rozpoczęcie działań, ukierunkowanych na opiekę nad zabytkami. Proces ten powinien podlegać systematycznej weryfikacji i dopasowywaniu do aktualnych potrzeb i możliwości finansowych samorządu oraz właścicieli zabytków. Dotychczasowa realizacja prac przy obiektach zabytkowych między innymi Baszty Młyńskiej, kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia NMP, kościoła filialnego p.w. Św.Wawrzyńca w Słupi oraz podejście władz samorządowych do spraw związanych z opieką nad zabytkami dają wszelkie podstawy do efektywnego i sprawnego realizowania niniejszego programu opieki nad zabytkami, przy pomocy wytyczonych priorytetów i kierunków działań.

8.1 Priorytety, kierunki działań i zadania programu opieki

Główne priorytety polityki gminnej związanej z ochroną zabytków zostały opracowane z uwzględnieniem celów zawartych w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i zostały przedstawione w tabeli nr 1.

Priorytet I

Ochrona i rewaloryzacja krajobrazu kulturowego Miasta i Gminy Debrzno.

Priorytet II

Zarządzanie dziedzictwem kulturowym Miasta i Gminy Debrzno.

Priorytet III

Promocja i popularyzacja walorów dziedzictwa kulturowego Miasta i Gminy Debrzno.

Zestawienie priorytetów, kierunków działań i zadań do realizacji w zakresie opieki nad zabytkami.

PRIORYTET I: **Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno – gospodarczego miasta i gminy**	
Kierunki działań	**Zadania**
1. Zachowanie dziedzictwa kulturowego jako ważnego elementu dla rozwoju gospodarczego **2.** Rewaloryzacja elementów krajobrazu kulturowego	• przygotowanie dokumentacji projektowych remontów konserwatorskich dla obiektów nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków, • organizowanie spotkań z właścicielami zabytków odnośnie stanu zachowania poszczególnych obiektów,

miasta i gminy. **3.** Kształtowanie spójnej sieci powiązań kulturowo przyrodniczych. **5.** Ochrona charakterystycznych elementów krajobrazu kulturowego gminy. **6.** Ekspozycja najcenniejszych elementów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy.	• opracowanie programów prac konserwatorskich dla najcenniejszych obiektów ruchomych, • rozpoczęcie procesu remontu konserwatorskiego zespołu murów miejskich oraz zabytków sakralnych, • wdrożenie prac konserwatorskich obiektów ruchomych, • dalsza współpraca władz samorządowych, właścicieli zabytków i WUOZ w Gdańsku Delegatura w Słupsku, której celem będą prace konserwatorskie i restauratorskie zabytków, • zapobieganie rozpraszaniu osadnictwa przez ochronę historycznie ukształtowanego układu dróg, placów oraz relacji przestrzennych pomiędzy zespołami zabytkowej zabudowy, • wypełnianie zabudową wolnych działek budowlanych w obszarach centrów wsi oraz historycznych siedlisk w zgodzie z historyczną kompozycją danego układu i gabarytami oraz formą architektoniczną tworzącej go zabudowy, • ochrona panoram oraz przedpoli widokowych najcenniejszych elementów krajobrazu i dziedzictwa kulturowego, • wyznaczanie w planach miejscowych nowych terenów pod zabudowę na zasadzie kontynuacji historycznych siedlisk,
PRIORYTET II: **Zarządzanie dziedzictwem kulturowym miasta i gminy**	
Kierunki działań	**Zadania**
1.Podniesienie standardu przestrzeni publicznych o wartościach kulturowych. **2.** Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych. **3.** Podejmowanie działań umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.	• rewitalizacja centrum miasta wraz z rewaloryzacją zespołu murów miejskich • dofinansowanie prac rewaloryzacyjnych przy obiektach zabytkowych nie będących własnością gminy w postaci dotacji na prace remontowo-konserwatorskie przy zabytkach ruchomych i nieruchomych, • wspieranie działań związanych z zabezpieczeniem obiektów zabytkowych przed pożarem, zniszczeniem i kradzieżą (montaż instalacji przeciwpożarowej i alarmowej, zabezpieczeń przeciw włamaniom, znakowanie i ewidencjonowanie zabytków ruchomych itp.), • iluminacja najcenniejszych zabytków miasta, • wsparcie utrzymywania na rynku pracy zanikających rzemiosł i zawodów, • wspieranie tworzenia regionalnych izb pamięci, skansenów itp.
PRIORYTET III: **Promocja i popularyzacja walorów dziedzictwa kulturowego miasta i gminy**	
Kierunki działań	**Zadania**
1. Popularyzacja dziedzictwa kulturowego miasta i gminy. **2.** Edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym. **3.** Poprawa dostępu do informacji o dorobku kultury regionalnej.	• wspieranie działań edukacyjnych i promocyjnych oraz popularyzujących wiedzę o dziedzictwie kulturowym miasta i gminy, • organizacja i wspieranie realizacji konkursów, wystaw i innych działań edukacyjnych o tematyce historycznej, • wydawanie publikacji (w tym folderów promocyjnych, przewodników) poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego gminy, • popularyzacja dobrych realizacji konserwatorskich i budowlanych przy zabytkach, • popularyzacja dobrych praktyk projektowych przy zabytkach, • wprowadzenie i upowszechnienie tematyki ochrony dziedzictwa kulturowego do systemu edukacji przedszkolnej i szkolnej

	poprzez wspieranie i organizowanie zajęć, • opracowanie szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych, samochodowych) wykorzystujących walory środowiska kulturowego, • opracowanie *mapy zabytków gminy*, jako atrakcyjnej graficznie formy promocji, ułatwiającej dotarcie do wszystkich elementów dziedzictwa kulturowego miasta i gminy, • udostępnienie informacji o zabytkach gminy na stronie internetowej gminy.

9. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami.

Podmiotem zobowiązanym do opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami jest samorząd gminy. Realizacja programu odbywać się będzie poprzez zespół działań władz gminy na rzecz osiągnięcia celów w nim przyjętych. Samorząd może oddziaływać na różne podmioty związane z obiektami zabytkowymi, w tym również na mieszkańców gminy w celu wywołania w nich pożądanych zachowań prowadzących do realizacji określonych w programie celów. Zakłada się, że w realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami dla Miasta i Gminy Debrzno wykorzystane zostaną następujące grupy instrumentów: instrumenty prawne, finansowe, społeczne.

1. **Instrumenty prawne:**
   - programy określające politykę państwa i województwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego,
   - dokumenty wydane przez Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wynikające z przepisów ustawowych,
   - uchwały Rady Gminy.
2. **Instrumenty finansowe:**
   - środki własne zatwierdzone uchwałą Rady Gminy,
   - dotacje,
   - subwencje,
   - dofinansowania z funduszy europejskich oraz środków budżetu państwa.
3. **Instrumenty społeczne:**
   - uzyskanie poparcia lokalnej społeczności dla realizacji zadań programu,
   - edukacja i tworzenie świadomości potrzeby ochrony dziedzictwa kulturowego w lokalnej społeczności,
   - dalsza współpraca z organizacjami społecznymi,
   - współpraca z parafiami będącymi właścicielami obiektów zabytkowych.

Ponadto ważne dla realizacji programu będą:

- gromadzenie i aktualizowanie wiedzy o stanie zachowania obiektów, prowadzonych pracach remontowych i konserwatorskich,
- okresowe sprawozdanie z realizacji niniejszego programu.

10. Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami.

Na mocy art. 87 ust. 1 i ust. 5 *Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* Gminny Program Opieki nad Zabytkami jest sporządzany na okres 4 lat, a co 2 lata Burmistrz sporządza sprawozdanie z realizacji programu, które przedstawia Radzie Miasta .

Proces monitorowania realizacji programu będzie polegał na obserwowaniu zmian, jakie zachodzą w wyniku realizacji celów i zadań programu oraz sporządzeniu wskazanego wyżej sprawozdania które zostanie przedłożona Radzie Miasta. Sprawozdanie, będzie stanowić punkt wyjścia do wprowadzania uzasadnionych zmian i usprawniania realizacji programu. Proces osiągania celów programu opieki nad zabytkami będzie monitorowany przez pracowników urzędu. Analiza realizacji programu będzie obejmowała między innymi:

1. Poziom wydatków z budżetu na ochronę i opiekę nad zabytkami.
2. Wartość finansową wykonanych prac remontowo – konserwatorskich przy zabytkach oraz liczba obiektów poddanych ww. pracom.
3. Zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi i kościelnymi.
4. Liczbę wniosków o wpis do rejestru zabytków obszarów, obiektów i zespołów zabytkowych.
5. Liczbę wniosków o uznanie obiektów i obszarów za pomniki historii.
6. Liczbę zrealizowanych konkursów, wystaw, działań edukacyjnych na terenie gminy.
7. Liczbę utworzonych szlaków turystycznych, tras rowerowych, konnych, wodnych.
8. Liczbę opracowanych, wydanych wydawnictw (w tym folderów promocyjnych, przewodników itp.).
9. Liczbę osób zwiedzających obiekty zabytkowe w tym zabytkowe obiekty sakralne w gminie.
10. Liczbę szkoleń i liczbę pracowników biorących udział w szkoleniach związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego.
11. Inne.

11. Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. wskazuje jednoznacznie właściciela, posiadacza zabytku do opieki nad zabytkiem. Zakres tej opieki jest określony w art. 5 ustawy. Państwo zobowiązuje się przy tym do wspomagania finansowego zadań realizowanych przy konserwacji obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków.

Zgodnie z zapisem art. 73 osoba fizyczna, jednostka samorządu terytorialnego lub inna jednostka organizacyjna będąca posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru zabytków albo posiadająca taki zabytek w trwałym zarządzie może ubiegać się o dotacje celową z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku. Dotacje takie przyznawane są przez ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego (Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego) lub wojewódzkiego konserwatora zabytków właściwego dla terenu, na którym, zlokalizowany jest obiekt zabytkowy wpisany do rejestru zabytków (Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków). Z tych dwóch źródeł finansowania można korzystać niezależnie.

Ustawa zezwala także o ubieganie się o udzielenie dofinansowania nie tylko na prace planowane do wykonania przy zabytku w danym roku budżetowym, lecz także na prace, które zostały wykonane w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie dotacji. (art. 76 ust. 1 pkt 2).

Ustawa o ochronie zbytków i opiece nad zabytkami zawiera wykaz prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych, które mogą być objęte dotacją (art. 77). Integralną częścią ustawy, wynikającą z zapisu art. 80 ust. l jest rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. Nr 112, poz. 940 z późn. zm.).

Poza środkami budżetu państwa wypłacanymi przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego lub Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków działania programu mogą być finansowane przez:

- środki własne budżetowe na realizację zadań własnych;
- dotacje podmiotowe dla instytucji kultury, których organizatorem jest samorząd województwa;
- dotacje samorządu województwa dla jednostek samorządu terytorialnego innych szczebli na realizację zadań z zakresu kultury i sztuki;
- dotacje, granty, nagrody samorządu województwa dla podmiotów nie zaliczanych do sektora finansów publicznych;
- środki własne jednostek samorządu terytorialnego różnych szczebli;
- dochody własne instytucji kultury;

- środki prywatne (osób fizycznych, stowarzyszeń, fundacji, osób prawnych, związków wyznaniowych);
- dotacje i fundusze celowe rządowych i pozarządowych programów pomocowych;
- środki Unii Europejskiej;
- inne środki przewidziane prawem.

Informacje o zasadach i kryteriach dotyczących możliwości pozyskiwania środków finansowych na zadania związane z ochroną i opieką nad zabytkami znajdują się na podanych poniżej stronach internetowych:

- Informacje dotyczące programu operacyjnego „Promesa Ministra Kultury" – www.mkidn.gov.pl;
- Informacje dotyczące programu operacyjnego „Dziedzictwo kulturowe" – www.mkidn.gov.pl;
- Informacje dotyczące programu operacyjnego „Fundusz wymiany kulturowej" – www.mkidn.gov.pl;
- Informacje dotyczące programu operacyjnego „Kultura 2007 – 2013" – www.mkidn.gov.pl;
- Informacje dotyczące programu operacyjnego „Innowacyjna gospodarka", projektu nr 4.4. Inwestycje w produkty turystyczne o znaczeniu ponadregionalnym – www.interreg.gov.pl;
- Informacje dot. programów operacyjnych „Regionalne programy operacyjne" – www.interreg.gov.pl;
- Informacje dotyczące programu operacyjnego „restrukturyzacja i modernizacja sektora żywieniowego oraz rozwój obszarów wiejskich" – www.minrol.gov.pl;
- Informacje dotyczące programu operacyjnego „Kapitał ludzki" – www.mrr.gov.pl;
- Informacje dotyczące programu operacyjnego „Infrastruktura i środowisko" – www.mrr.gov.pl;
- Informacje dotyczące programu operacyjnego „Europejska współpraca terytorialna – www.mrr.gov.pl;
- Informacje dotyczące programu operacyjnego „Fundusz dla organizacji pozarządowych" – www.funduszngo.pl;
- Informacje dotyczące możliwości finansowania przy wykorzystaniu ustawy o partnerstwie publiczno – prywatnym – www.partnerstwopublicznoprywatne.info/ustawa_ppp.php;

12. Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków

Zgodnie z art. 81 w/w ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 1990 r. nr 16, poz. 95 ze zm.) finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach jest również obowiązkiem jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego. Dla jednostki samorządu terytorialnego, posiadającej tytuł prawny do obiektu, opieka nad zabytkiem jest ponadto jej zadaniem własnym.

Zasady i tryb postępowania o udzielenie dotacji z budżetu gminy na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków określa odpowiednia **Uchwała Rady Miejskiej.**

Duży wpływ na stan zachowania lokalnych zabytków jest występowanie miasta w roli partnera przy projektach unijnych lub ministerialnych. W tym przypadku samorząd może wesprzeć właściciela zabytku zapewniając mu wsparcie w postaci zapewnienia wkładu własnego na realizację zadania. Takie działania podnoszą atrakcyjność turystyczną Miasta i Gminy Debrzno oraz wpływają na poziom życia mieszkańców.

Zadania Programu Opieki nad Zabytkami mogą być także realizowane przez instytucje kultury podległe gminie lub funkcjonujące na jej terenie (np. izby regionalne, domy kultury, biblioteki) w ramach działalności bieżącej. Ponadto (w zakresie *ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie*) gmina może wspierać działalność kulturalną związaną z ochroną zabytków i tradycją prowadzoną przez organizacje pozarządowe (m.in. stowarzyszenia i parafie).

Załącznik nr 1

Zabytki Miasta i Gminy Debrzno wpisane do rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego.

Zabytki Miasta i Gminy Debrzno wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego					
Lp.	**Nr rejestru**	**Decyzja z dnia**	**Nr decyzji**	**adres**	**obiekt**
1.	**A-52**	1955-05-13	66	**Cierznie 36 (ob. 31)**	zagroda / dom, budynek gospodarczy/
2.	**A-95**	1959-02-21	171	**Cierznie**	kościół filialny p.w. Św. Piotra i Pawła wraz z otoczeniem
3.	**A-97**	1959-02-21	165	**Debrzno**	zespół murów miejskich
4.	**A-103**	1959-02-23	174	**Strzeczona**	kościół filialny p.w. Św. Wawrzyńca wraz z otoczeniem
5.	**A-178**	1960-04-05	278	**Słupia**	kościół filialny p.w. Św. Michała Archanioła wraz z otoczeniem
6.	**A-390**	1965-12-20 (wieża) 2007-10-08 (korpus)	517 (wieża) PWKZ.R.4190/6/1759/2007 (korpus)	**Uniechów**	kościół parafialny p.w. Św. Ap. Bartłomieja
7.	**A-409**	1966-08-30	KL.IV-Oa/66/66	**Stare Gronowo**	zespół dworsko-parkowy (dwór, park, pawilony ogrodowe)
8.	**A - 1633**	1997-06-10	PSOZ-I-5340-23/27	**Debrzno**	kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP
9.	**A-1910**	2015-02-16	ZND-II.5140.34-2.2014.DS	**Prusinowo**	kościół w obrysie budynku wraz z gruntem pod kościołem część działki 51
10	**A-a-15/38K**	11.03.1966	WKZ w Koszalinie nr KLIV Oa/56/66	**Myśligoszcz**	grodzisko nizinne, pierścieniowate

Załącznik nr 2

Białe Karty Zabytków

OŚRODEK DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W WARSZAWIE
KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr

1. Obiekt
DOM MIESZKALNY (CHAŁUPA) NR 31 (d. 36)

2. Czas powstania
k. XVIII w.

3. Miejscowość
CIERZNIE

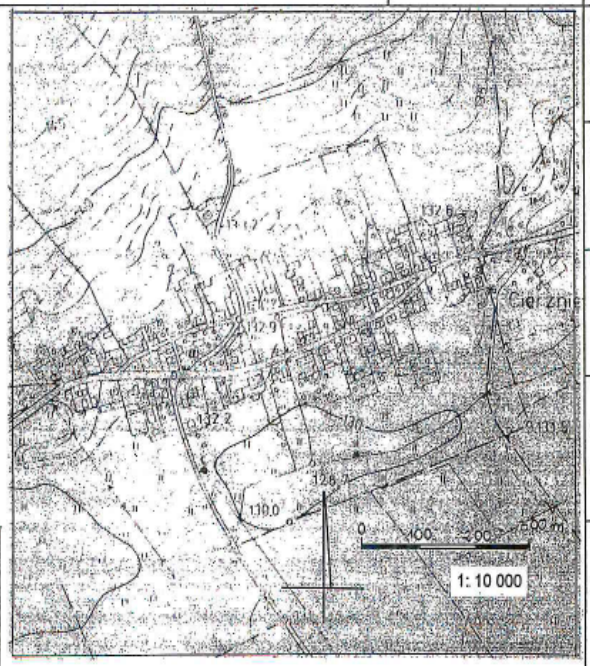

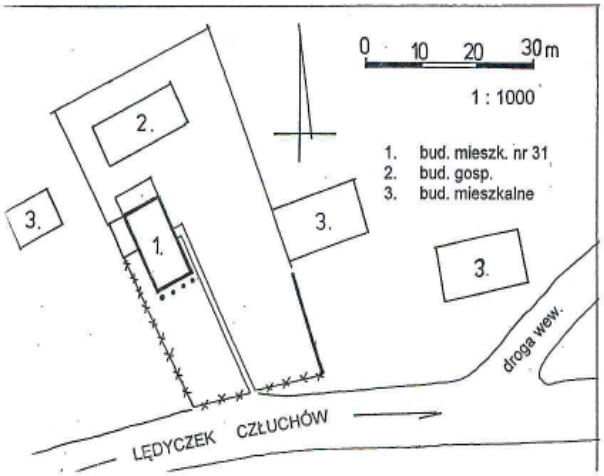

4. Adres
77-312 Cierznie 31
nr hipoteczny
dz.

5. Przynależność administracyjna
województwo POMORSKIE
powiat CZŁUCHOWSKI
gmina DEBRZNO

6. Poprzednie nazwy miejscowości
niem. Peterswalde

7. Przynależność administracyjna
przed 1. VI .1975r.
woj. koszalińskie, pow. człuchowski
przed 1.I.1999r.
woj. słupskie, gm. Debrzno

8. Właściciel i jego adres
Stanisław Zblewski
77-312 Cierznie 31

9. Użytkownik
j.w.

10. Rejestr zabytków
A-30 z dnia 13.05.1955r. (nr dec. 66)

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu	13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)
W 1351r. wieś otrzymała przywilej lokacyjny na 71 włók i wolne połowy w jeziorze Gadzin. Pierwotnie zagroda składała się z czterech budynków - trzy z nich tworzyły otwarty od drogi układ w kształcie litery „U" (najczęściej spotykany układ w pow. człuchowskim). Od zachodu tak jak obecnie usytuowany był budynek mieszkalny, od północy prostopadła do chałupy zachowana do dziś obora, od wschodu szopa. Niewielka nieistniejąca już szopa zaznaczona jest na planie sytuacyjnym z 1971r. Na planie miejscowości z 1933r. widoczny jest w tym miejscu większy budynek, być może stodoła. Tak więc szopa była prawdopodobnie wtórnym budynkiem postawionym na miejscu pierwotnej stodoły. Poza tym regularnym układem, od pn.-wschodu zlokalizowana była stajnia, nie zachowana do dziś. Chałupa prezentuje typ domu z pełnym podcieniem szczytowym. Pierwotny układ był prawdopodobnie trójwnętrzowy z sienią za którą komin oraz izbą i biegnącym wzdłuż budynku alkierzem Drewniana chałupa prawdopodobnie jeszcze przed wojną (k.XIXw.) ze względu na zły stan techniczny została częściowo przemurowana. Być może wtedy też została wydłużona od północy przez dodanie jednej izby. Budynek pierwotnie posiadał „czarną" kuchnię. W późniejszym okresie została przebudowana na kuchnię z płytą. Wcześniejszy komin piramidalny zachowany został tylko w górnej części od poziomu stropu i na tej wysokości przesklepiony. Budynek prawdopodobnie posiadał stropy „nagie", w których później na ogół wprowadzano podsufitki. Od czasów wojny do dziś gospodarstwo było użytkowane przez rodzinę Zblewskich. Dziś jest własnością dzieci pierwszego gospodarza Władysława Zblewskiego.	Budynek **położony** na skraju wsi, w jej zachodniej części. Miejscowość o układzie owalnicowym. Budynek usytuowany po północnej stronie drogi wylotowej, prowadzącej z zachodniego krańca owalnicy w kierunku Lędyczka. Dom usytuowany szczytem do drogi, oddalony od niej ok. 20 m. Działka na planie wydłużonego nieregularnego czworoboku, budynek mieszkalny położony w jej zachodniej części. Boczną elewacją z wejściem zwrócony w kierunku pn.-wschodnim. Od pn.-zachodu do domu przylegający warsztat. W północnej części działki murowana XIX-wieczna obora, położona prostopadle do budynku mieszkalnego. Posesja ogrodzona od pd.-wschodu i częściowo od pd.-zachodu – siatką; częściowo od pn.-wschodu niskim murkiem. W pozostałej części nie ogrodzona. Fundamenty z kamieni polnych, otoczaków pod drewnianymi ścianami oraz ociosanych kamieni pod częścią murowaną. Ściana pd.-wschodnia i częściowo pd.-zachodnia – **drewniane o konstrukcji zrębowej.** Ściany pn.-wschodnia, pn.-zachodnia i częściowo pd.-zachodnia – **murowane,** wątek krzyżowy. Ściany szczytowe drewniane o konstrukcji szkieletowej, oszalowane deskami. Przybudówka murowana z suporeksu. **Stropy** drewniane, belkowe z otynkowaną podsufitką. **Więźba dachowa** drewniana, krokwiowo-jętkowa. **Pokrycie dachu** eternit. **Posadzki:** w sieni podłoga betonowa, w pomieszczeniach mieszkalnych podłogi drewniane z desek, w kuchni i w dobudowanej łazience współczesne płytki ceramiczne. **Drzwi zew.:** współczesne, drewniane, 1-skrzydłowe. **Drzwi wew.**: współczesne, drewniane, 1-skrzydłowe. **Okna** współczesne, krosnowe, 2-dzielne, 1-poziomowe i 1-dzielne, 1-pęziomowe. Budynek **na planie** litery „L". Do pierwotnego budynku mieszkalnego na planie wydłużonego prostokąta z trójarkadowym podcieniem od pd.-wschodu, dobudowano współcześnie od pd.-wschodu kotłownię i łazienkę. Dobudówka na planie wydłużonego prostokąta, dłuższym pn.-wschodnim bokiem przylegająca do budynku. Wnętrze domu 3-traktowe (trakty poprzeczne). Trakt środkowy mieszczący sień i kuchnię, przesunięty w kierunku północnym. W trakcie północnym jedno obszerne pomieszczenie mieszkalne. Trakt południowy szerszy od północnego, mieszczący dwa pokoje usytuowane wzdłuż budynku. W przybudówce od północy mniejsza kotłownia, od południa łazienka. Wejście do budynku od pn.-wschodu. Zewnętrzne wejście do kotłowni w przybudówce od pn.-zachodu. Z sieni wejście do pokoju traktu południowego. Z kuchni wejście do pokoju traktu północnego i do dobudowanej łazienki. **Bryła** zwarta. Budynek I-kondygnacyjny nakryty dachem 2-spadowym, dobudówka pulpitowym. **Elewacja pd.-wsch.** z trójarkadowym podcieniem. Arkady na drewnianych słupach zamknięte łukami pełnymi. Elewacja 2- osiowa. Otwory okienne o wykroju wydłużonego prostokąta, rozmieszczone nieregularnie – otwór drugiej osi pośrodku elewacji. Otwór 1 osi mały. **Elewacja pn.-wsch.** 3-osiowa. Otwory rozmieszczone nieregularnie. Na 2 osi prostokątny otwór drzwiowy. Na 1 osi otwór okienny o wykroju leżącego prostokąta, na 3 osi otwór okienny o wykroju wydłużonego prostokąta. **Elewacja pn.-zach.** 1-osiowa. Na osi przybudówka - otwór drzwiowy prostokątny. Elewacja pierwotnej chałupy - ślepa, przysłonięta budynkiem dawnego warsztatu. Ściana szczytowa 1-osiowa – otwór drzwiowy prostokątny. **Elewacja pd.-zach.** 3-osiowa. Na 1-2 osi przybudówka. Na 3 osi chałupa. Otwory okienne o wykroju wydłużonego prostokąta, na 1 osi zamknięty łukiem odcinkowym. przez powiększenie kuchni został skrócony dawny alkierz. **Wnętrze:** zmienione współcześnie. Pierwotna kuchnia na planie litery „T" została powiększona poprzez wyburzenie ściany zachodniej oraz poprzez likwidacje wnęk w izbach. **Instalacje:** elektr., c.o.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
282,5 m³	85,4 m²	mieszkalne	mieszkalne

18. Prace budowlane , ich przebieg i dokumentacja

- 1959r. – remont drewnianych ścian zew. i prawdopodobnie wymiana pokrycia dachu ze słomy na eternit
- pocz. XXIw. – dobudowa kotłowni i łazienki, remont wnętrz.

19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

Fundamenty w dobrym stanie.
Ściany zew.: drewniane w dobrym stanie, murowane – ściana pn.-wsch., niewielkie pęknięcia, brak pojedynczych cegieł w pierwszej warstwie nad kamiennym fundamentem, miejscami wypłukane spoiny. Nieszczelne odeskowanie ścian szczytowych, ubytki desek.
Więźba dachowa zawilgocona.
Pokrycie dachu nieszczelne.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Remont dachu.

OŚRODEK DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W WARSZAWIE
KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z **Nr**

1. Obiekt

KOŚCIÓŁ RZYM.-KAT.FILIALNY pw.Ś.[illegible]

2. Czas powstania

[illegible]

3. Miejscowość

C I E R Z N I E

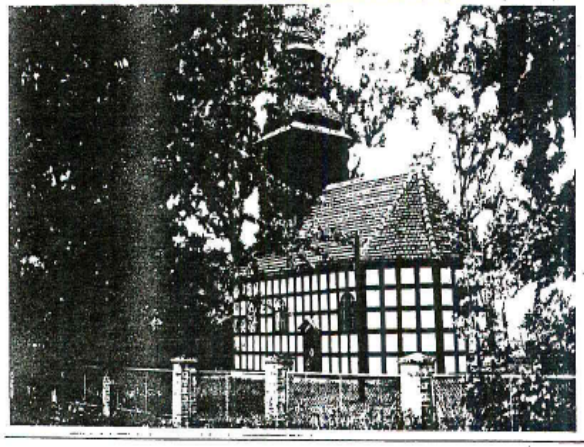

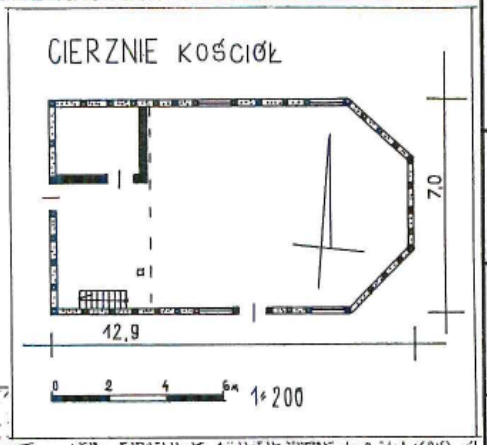

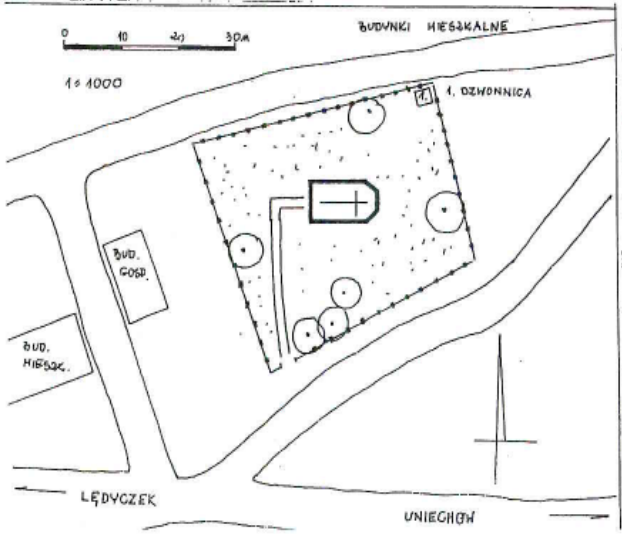

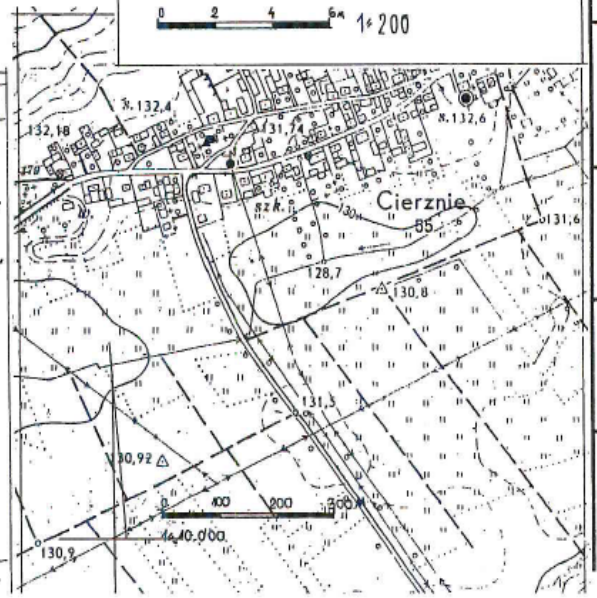

4. Adres

nr hipoteczny .....

5. Przynależność administracyjna

województwo słupskie

gmina Dębrzno

6. Poprzednie nazwy miejscowości

niem.Peterswalde

7. Przynależność administracyjna przed 1 VI 1975

województwo koszalińskie

powiat Człuchów

8. Właściciel i jego adres

Parafia rzym.-kat.UNIECHÓW
Diecezja Koszal.-Kołobrzeska

9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Rejestr zabytków

Nr A-29 data 21.02.1959r

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Kościół położony w centrum wsi,w pn.-zach.części nawsia.Orientowany. Cmentarz przykościelny na planie czworoboku,ogrodzony siatką na ceglanych słupkach.Na cmentarzu liczny starodrzew.W pd.-zach.narożniku cmentarza drewniana dzwonnica.W najbliższym sąsiedztwie budynki mieszkalne.

Kościół o konstrukcji szachulcowej -wypełnienia z cegły,otynkowane, ścany fundamenty z kamienia.Wieża drewniana oszalowana deskami.Strop drewniany belkowy z podsufitką z desek.Więźba dachowa niedostępna.Pokrycie dachu-dachówka ceramiczna karpiówka układana pojedynczo,na wieży gont.Podłoga drewniana,deskowa.Schody wew.współczesne,metalowe,drabiniaste,1-biegowe. Drzwi zew.-współczesne,główne,drewniane,2-skrzydłowe,deskowo-listwowe opierzane deskami na zawiasach kątowych z hakiem oraz boczne,drewniane, 1-skrzydłowe,deskowo-listwowe na zawiasach kątowych z hakiem.Okna drewniane,krosnowe,2-dzielne,2-poziomowe,wielokwaterowe.

Kościół na planie prostokąta,zamknięty od wschodu trójbokiem.Kościół jednonawowy.Prostokątna zakrystia w pn.-zach.narożniku nawy.Empora od zachodu.

Bryła zwarta. Kościół nakryty dachem 2-spadowym,wieża 8-spadowym dachem baniastym z 8-boczną latarnią nakrytą baniastym hełmem.

Elewacja frontowa zach.-1-osowa.Na otwór osi drzwiowy zamknięty łukiem odcinkowym.

Elewacja boczna pn.- 3-osiowa.Otwory okienne duże zamknięte łukami pełnymi.

Elewacja boczna pd.- 4-osiowa.Otwór drzwiowy na 3 osi,zamknięty łukiem pełnym.Otwory okienne jak w elewacji pn.

Elewacja tylna wsch.- 1-osiowa.Otwór okienny duży zamknięty łukiem pełnym.

Wyposażenie -ławy XVIII/XIXw.,4 obrazy olejne z 1758r.,obraz olejny z XIXw.

Instalacje-elektr.

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

Kościół zawsze w posiadaniu katolików.

wew. z cegły.

Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
360 m^3	90 m^2	sakralne	sakralne

Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

1974r.-wymiana pokrycia dachu wieży
1.80-te - remont wnętrza:nowa empora,wydzielenie zakrystii.Wyburzenie dawnej zakrystii od pn.
1978-79 - remont korpusu - prawdopod. obmurowanie ścian wew.

19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

Fundamenty i ściany zew.w stanie dobrym.
Ubytki w pokryciu dachu.
Wyposażenie w stanie dobrym.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Remont pokrycia dachu.

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

22. Biblioteka

-Z dziejów Ziemi Człuchowskiej,red.K.Ślaski,Poznań 1967,s.195-196
-Dzieje Ziemi Człuchowskiej.red.H.Rybicki,E.Z.Zdrojewski,Poznań 1975,s.381
-Schematyzm Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, Koszalin 1977,s.96

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst Dorota Cieślik IX.1993r.
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki Dorota Cieślik IX.1993r.
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. Dorota Cieślik IX.1993r.
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów PSOZ Słupsk

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających

27. Załączniki

OŚRODEK DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W WARSZAWIE
KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr

1. Obiekt
OBWAROWANIA MIEJSKIE

2. Czas powstania
II poł. XIV w.

3. Miejscowość
DEBRZNO

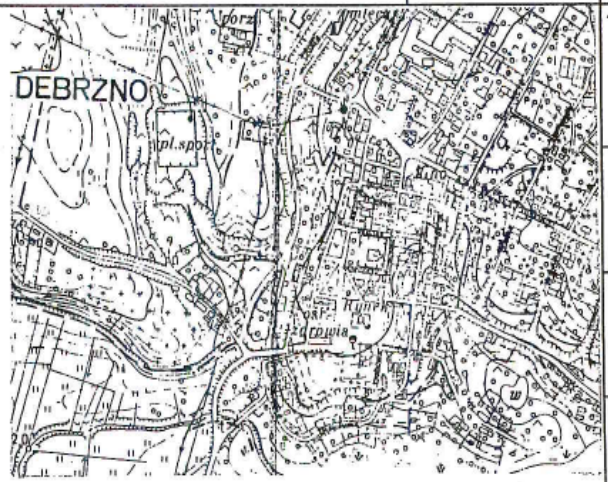

4. Adres
Debrzno

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna
województwo pomorskie
gmina

6. Poprzednie nazwy miejscowości
niem. Preussisch Friedland

7. Przynależność administracyjna przed 1 VI 1975
województwo koszalińskie
powiat Człuchów

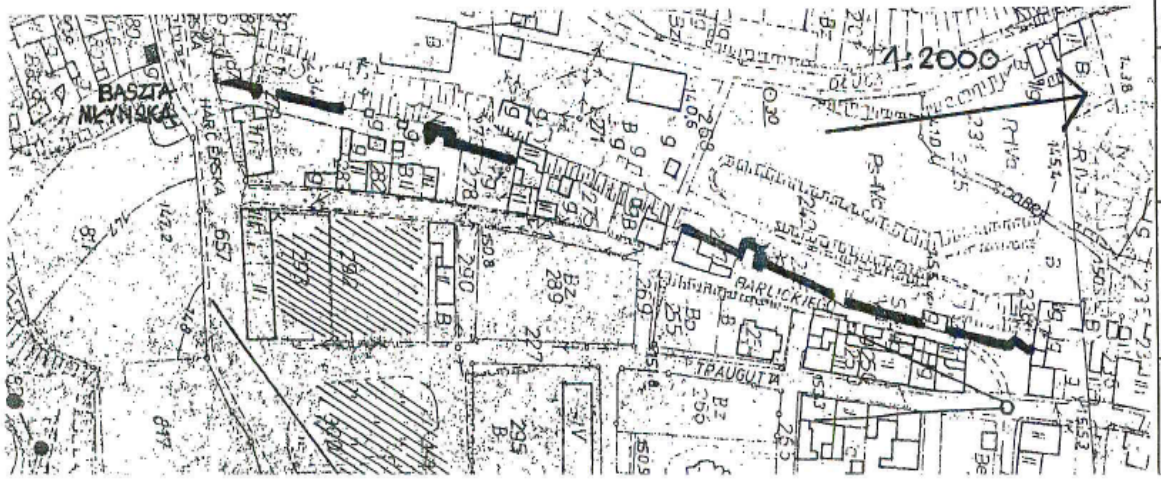

8. Właściciel i jego adres
Gmina Miejska Debrzno

9. Użytkownik
jw.

10. Rejestr zabytków
A – 41/101K

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu	13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)
Miasto Debrzno założono na planie prostokąta Położone na wzniesieniu pomiędzy pasmem wzgórz od wschodu i zachodu, a od południa jeziorem i rzeką miało ułatwioną obronę. Mimo takich warunków wokół miasta wykonano silne obwarowania. Wpłynął na to fakt, że miasto było najbardziej wysuniętym na południe, ku granicy z Polską, miastem Pomorza Krzyżackiego. Mury datuje się na II poł. XIV w. i ich powstanie wiąże się z otrzymaniem przez miasto w 1354 r. praw miejskich. Należy przypuszczać, że całość murów powstała w jednym okresie i nie były później podwyższane. Obwarowania składały się z ciągów murów, na narożach masywne baszty jak również wtopione w ciąg murów. Baszty otwarte od strony miasta ustawione w odległościach 20-25 m. Prawdopodobnie pierwotne mury zwieńczone były blankami oraz posiadały ganek umożliwiający przejście. Wojny i klęski żywiołowe na przestrzeni dziejów niszczyły miasto i jego obwarowania. Na pogorszenie stanu murów wpływał także rozwój urbanistyczny miasta. Wiadomo, że w poł. XIX w nie istniały mury po stronie wschodniej i południowej, a po północnej istniał tylko mały ich fragment. W 1899 r. Rada Miejska wystąpiła do Wojewody i do Ministra z wnioskiem o rozebranie fragmentów murów lecz wniosek został odrzucony. Zachowane fragmenty murów w latach – 1898-1902 oraz w 1910 r. zostawały poddawane remontom. W latach 1945-1959 rozebrano część zabudowy mieszkalnej i gospodarczej, która przylegała do murów. Do dzisiejszych czasów mury z wyjątkiem zniszczonego fragmentu północnego zachowały się w fragmentach jak z opisu z 1910 r. Mury gotyckie.	**Sytuacja** – Najbardziej na południe wysuniętym fragmentem ciągu murów jest pozostałość po baszcie Młyńskiej, którą dzieli od pozostałej grupy zachowanych obwarowań ul. Harcerska. Druga grupa składa się z pięciu części i są to odcinki murów i trzech baszt. Na linii przebiegu murów występuje duży uskok terenu. Mury od strony zewnętrznej graniczą z terenami zieleni i ogrodów. Od strony wewnętrznej położone są wzdłuż wewnętrznych uliczek miasta. **Ściany** – podbudowa kamienna – od strony zewnętrznej do wysokości ok. 5,0 m wzniesiona z polnych głazów granitowych spajanych zaprawą wapienną z użyciem drobnych kamyków. Lico cokołu pionowe wyrównane z licem muru ceglanego. Na podbudowie kamiennej część ceglana muru wykonana z cegły palonej o wymiarach średnio 30x16x8,5 cm. Lico muru pionowe. **Baszta Młyńska** – na kamiennym cokole ściany murowane z cegły w wątku polskim. Zbudowana na planie kwadratu, górna kondygnacja ośmioboczna. Brak jakiegokolwiek przykrycia baszty. Lico muru obustronnie pionowo wzniesione ku górze. W ścianach górnej kondygnacji oraz przyziemia częściowo zachowane odcinkowo zamknięte otwory okienne. Obramienie okienne wycofane w stosunku do lica muru. W północnej ścianie przyziemia skrajnie umieszczona odcinkowo zamknięta blenda z zamurowanym ostrołucznie zamkniętym otworem okiennym. W ścianach liczne ślady po rusztowaniach. Ściany górnej kondygnacji pozbawione licówki. **Mur obronny** – odcinek pomiędzy ul. Harcerską a otwartą basztą. Składa się z dwóch fragmentów długości 9,0 i 23,5 m, grubość muru ok.1,65 m. Murowany w wątku polskim. Wiązanie muru regularne. Krótszy odcinek muru zakończony fragmentem prostopadle dostawionej ścianki (prawdopodobnie poprzecznej ścianki baszty) nieznacznie wysuniętej przed lico muru. W ścianach po stronie wewnętrznej i zewnętrznej liczne otwory po rusztowaniach. W cokole i ścianie ślady późniejszych przemurowań. **Baszta i odcinek muru** – długość odcinka muru 20,8 m, baszty 8,8 m. Murowane w wątku polskim. Grubość muru ok. 1,7 m. Baszta na planie kwadratu otwarta od strony miasta, znacznie wysunięta poza zewnętrzne lico muru. W ścianach baszty na dwóch kondygnacjach zamknięte odcinkowo, zwężające się ku stronie zewnętrznej otwory strzelnicze. W ścianach baszty i muru liczne otwory po rusztowaniach. Górna partia muru od zewnątrz i wewnątrz pozbawiona licówki. **Baszta otoczona dwoma fragmentami muru** – długość odcinka muru 21,1 m, baszty 8,2 m, i muru 27,8 m. Grubość muru ok. 2,0 m. Murowane w wątku polskim. Baszta na planie zbliżonym do kwadratu otwarta od strony miasta. Północny narożnik baszty całkowicie zniszczony, z późniejszym zabezpieczającym przemurowaniem w partii cokołu. W ścianach baszty na dwóch kondygnacjach odcinkowo zamknięte otwory okienne zwężające się w stronę zewnętrzną. W wewnętrznej części baszty ślady po ganku strzelniczym. W ścianach muru i baszty po stronie wewnętrznej i zewnętrznej ślady po rusztowaniach oraz ślady późniejszych przemurowań. Górna partia muru pozbawiona licówki. **Północny odcinek murów** – składa się z dwóch fragmentów muru o długości odpowiednio 28,2 m i 21,6 m pomiędzy którymi zlokalizowany jest budynek garażu. Grubość muru ok. 1,6 m. Murowany w wątku polskim. Najdalej na północ położony odcinek muru zakończony ukośnie wysuniętym na zewnątrz przed lico murów fragmentem baszty. W ścianach po stronie wewnętrznej i zewnętrznej ślady po rusztowaniach. Górna partia muru pozbawiona licówki. Po stronie wewnętrznej późniejsza tablica poświęcona rocznicy zdobycia miasta przez króla Kazimierza Jagiellończyka.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
		obwarowania miejskie	obiekt nieużytkowy

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

Na podstawie projektu technicznego zabezpieczenia murów opracowanego przez PKZ Gdańsk w 1960 r. wykonano prace – uzupełnienie wyrw i ubytków ścian, oblicówkę ścian i cokołu.
Koniec l.90 – reperacja fragmentów kamiennego cokołu polegające na wypełnieniu i wyspoinowaniu lokalnych ubytków.

19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

Stan techniczny murów bardzo zły. Górna partia muru pozbawiona licówki, korona murów silnie porośnięta zielenią. Ubytki w licu muru, wypłukane spoiny.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Konieczne pilne prace zabezpieczające i remontowe murów i zachowanej baszty Młyńskiej.

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

22. Bibliografia

Dokumentacja historyczno-urbanistyczna miasta Debrzna" – PP PKZ Oddz. Gdańsk, mgr Elżbieta Budzyńska, mgr Jerzy Szwed

Mury obronne w Debrznie pow. Człuchów, woj. koszalińskie" – mgr Iwona Strzelecka, Gdańsk 1958 r.

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst mgr inż. arch. Grzegorz Uniejewski, wrzesień 2000 r.

plany, rysunki jw.

zdjęcia fotograficzne jw.

miejsce przechowywania negatywów: W.O. SOZ, Delegatura w Słupsku

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

OŚRODEK DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W WARSZAWIE
KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z Nr

1. Obiekt

KOŚCIÓŁ RZYM.-KAT.FILIALNY pw.ŚW.MICHAŁA ARCHANIOŁA

2. Czas powstania

1 poł.XVIII

3. Miejscowość

S Ł U P I A

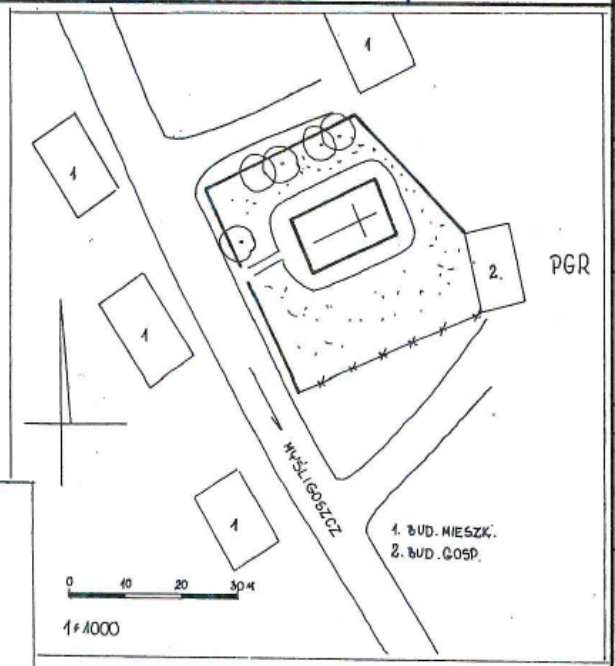

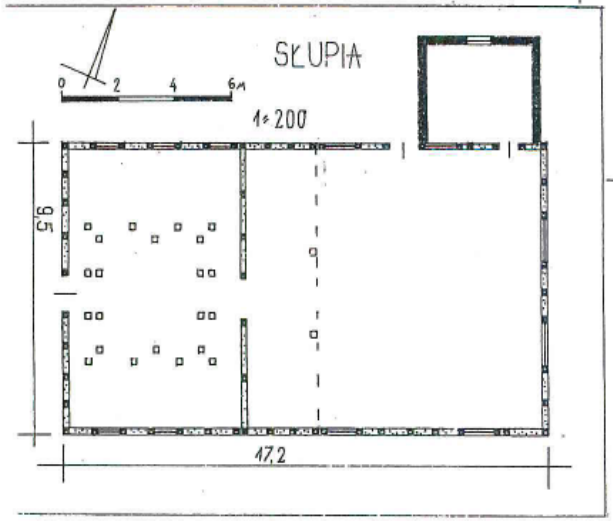

4. Adres

nr hipoteczny .....

5. Przynależność administracyjna

województwo słupskie

gmina Debrzno

6. Poprzednie nazwy miejscowości

niem. Steinborn

7. Przynależność administracyjna przed 1 VI 1975

województwo koszaliński

powiat Człuchów

8. Właściciel i jego adres

Parafia rzym.-kat. DĘBRZNO
Diecezja Pelplińska

9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Rejestr zabytków

Nr ~~A-134~~ A-178 data 5.04.1960

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Kościół położony w pd.-wsch.części wsi,przy drodze do Wysiegoszczy Cmentarz przykościelny na planie 5-boku,ogrodzony kamiennym niskim murem i siatką.Od wschodu budynki gospodarcze [illegible]-u.

Kościół o konstrukcji szachulcowej - wypełnienie z cegły.Wieża drewniana,oszalowana deskami.Zakrystia murowana z cegły,otynkowana,dobudowana współcześnie.Strop drewniany belkowy z otynkowaną podsufitką.Izba lekowa drewniana,krokwiowo-jętkowa.Pokrycie dachu - blacha cynkowa. Podłoga w nawie z płytek kamiennych i cementowa,w wieży podłoga drewniana deskowa.Schody wew. drewniane,drabiniaste,1-biegowe.Drzwi wew. drewniane:głowne,2-skrzydłowe,deskowe opierzane deskami,zawiasy czopowe ; boczne,1-skrzydłowe,deskowo-listwowe opierzane deskami,zawiasy tarczowe. Drzwi wew.drewniane:do nawy,1-skrzydłowe,deskowo-listwowo-czastrzałowe, zawiasy,pacowe;do zakrystii,1-skrzydłowe,ramowo-płycinowe,zawiasy czopowe. Okna współczesne,drewniane,krosnowe,2-dzielne,skrzydła 3-kwaterowe oraz 1-dzielne.

Kościół na planie prostokąta bez wyodrębnionego prezbiterium,z prostokątną zakrystią przy elewacji pd.-zach.kościół jednonawowy.z kruchtą i emporą od pd.-zach.

Bryła zwarta. Kościół nakryty dachem 2-spadowym z kwadratową wieżą nakrytą dachem baniastym z 8-boczną latarnią nakrytą 8-ocznym hełmem. Zakrystia nakryta dachem 2-spadowym.

Elewacja pd.-zach. - 1-osiowa.Otwór drzwiowy prostokątny.

Elewacja pd.-wsch. - 4-osiowa.Na 1i2 osi małe otwory okienne o wykroju leżącego prostokąta,na 3i4 osi duże otwory okienne o wykroju wydłużonego prostokąta.

Elewacja pn.-zach. - 5-osiowa.Na 4 osi zakrystii - otwór okienny o wykroju wydłużonego prostokąta.Na 5 osi prostokątny otwór drzwiowy. Otwory okienne na 1,2i3 osi małe o wykroju leżącego prostokąta,na 4 osi duży otwór okienny o wykroju wydłużonego prostokąta.

Elewacja pn.-wsch. - 2-osiowa.Otwory okienne o wykroju wydłużonego prostokąta.

Wyposażenie - ołtarz,ambona,empora,konfesjonał [illegible].

Instalacje - elektr.

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

4. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
862 m^3	161,5 m^2	sakralne	sakralne

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

1. XX-te - dobudowanie nowej zakrystii /w miejscu pierwotnej/

19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

W złym stanie podwaliny.
Ściany zewnętrzne wypaczone, ubytki cegieł i tynku w wypełnieniach pól.
Pozostałe elementy w stanie dobrym.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Wymiana lub wzmocnienie drewnianych elementów konstrukcji ścian zewnętrznych.

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

22. Biblioteka

-Z dziejów Ziemi Człuchowskiej,red.K.Slaski,Poznań 1967,s.206
-Dzeje Ziemi Człuchowskiej,red.H.Rybicki,M.Z.Zdrojewski,Poznań 1975,s.430

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował
tekst Dorota Cieślik IX.1993r.
imię, nazwisko, data, podpis
plany, rysunki Dorota Cieślik IX.1993r.
imię, nazwisko, data, podpis
zdjęcia fotogr. Dorota Cieślik IX.1993r.
imię, nazwisko, data, podpis
miejsce przechowywania negatywów PBOZ Słupsk

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniającyj

27. Załączniki

OŚRODEK DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W WARSZAWIE
KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr

1. Obiekt
KOŚCIÓŁ RZYM.-KAT.FILIALNY pw.ŚW.WAWRZYŃCA

2. Czas powstania
1678 r.

3. Miejscowość
S T R Z E C Z O N A

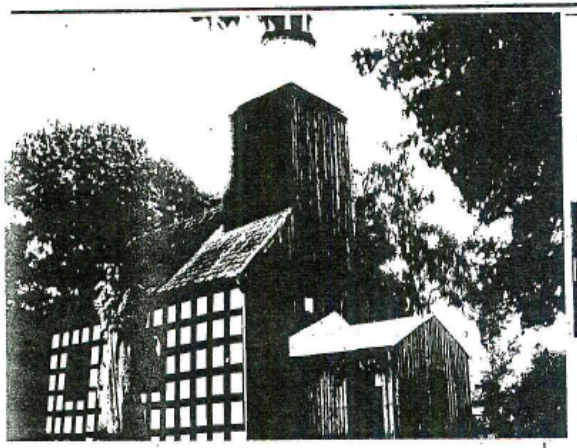

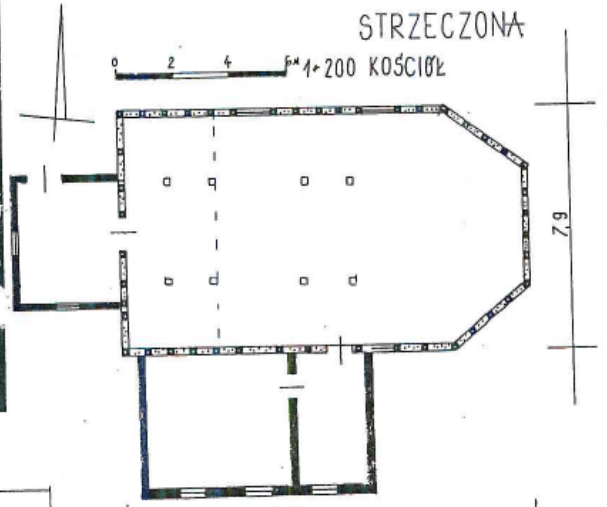

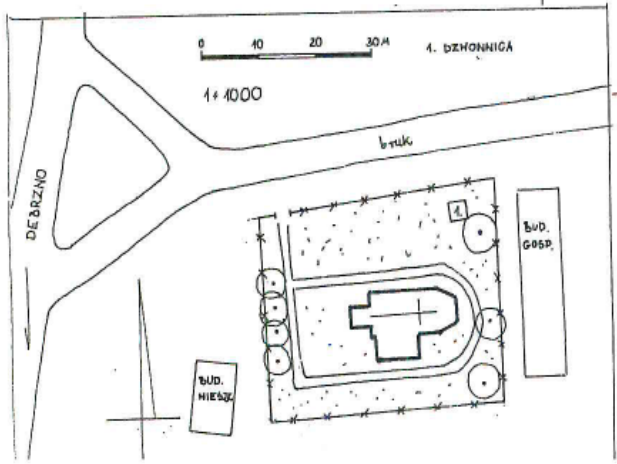

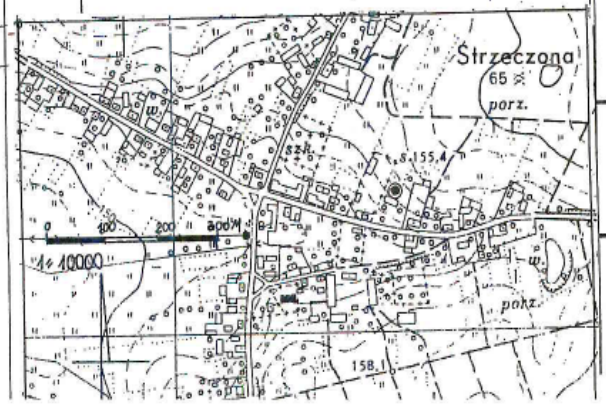

4. Adres

nr hipoteczny .....

5. Przynależność administracyjna
województwo słupskie
gmina Dębrzno

6. Poprzednie nazwy miejscowości
niem.Stretzin

7. Przynależność administracyjna przed 1 VI 1975
województwo koszalińskie
powiat Człuchów

8. Właściciel i jego adres
Parafia rzym.-kat.DEBRZNO
Diecezja Pelplińska

9. Użytkownik i jego adres
j.w.

10. Rejestr zabytków
Nr A-158 data 23.02.1959

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Kościół położony w południowej części wsi,przy wewnętrznej drodze wiejskiej,łączącej drogę prowadzącą do Debrzna /pd./ z drogą do Słupi /wsch./.Cmentarz przykościelny na planie czworoboku,ogrodzony siatką. W pn.-wsch.narożniku cmentarza drewniana dzwonnica.

Kościół o konstrukcji szachulcowej - wypełnienia z cegły,otynkowane.. wieża drewniana,oszalowana deskami.Kruchta i zakrystia współczesne,murowane z cegły,kruchta oszalowana deskami,zakrystia otynkowana.Strop drewniany,belkowy z podsufitką z desek.Więźba dachowa - drewniana,krokwiowo-jętkowa.Pokrycie dachu - eternit.Posadzka cementowa.Schody zew.-współczesne,cementowe,1-biegowe.Schody wew.drewniane,drabiniaste,1-biegowe. Drzwi zew. współczesne,drewniane,1,5-skrzydłowe,deskowe opierzane deskami na zawiasach czopowych.Drzwi wew. z kruchty do nawy,drewniane,1-skrzydłowe,deskowo-listwowo-zastrzałowe,opierzane deskami,zawiasy pasowe z hakiem oraz do zakrystii i salki katechetycznej,współczesne,drewniane, 1-skrzydłowe,ramowo-płycinowe,zawiasy czopowe.Okno drewniane,krosnowe, 2-dzielne,2-poziomowe,część wielokwaterowa szklona na ołów oraz współczesne,drewniane,półskrzynkowe,2-dzielne i krosnowe,1-dzielne.

Kościół na planie prostokąta ,zamknięte od wschodu trójbokiem.Węższa kruchta na planie prostokąta od zachodu.Od południa prostokątna zakrystia i salki katechetyczne.Kościół jednonawowy z emporą od zachodu.

Bryła zwarta.Kościół nakryty dachem 2-spadowym z kwadratową wieżą nakrytą 8-spadowym dachem baniastym z 8-boczną ażurową latarnią nakrytą 8-bocznym baniastym hełmem.

Elewacja frontowa zach. - 1-osiowa.Na osi kruchta - otwór okienny prostokątny.

Elewacja boczna pn. - 3-osiowa.Na 3 osi kruchta - otwór drzwiowy prostokątny.Otwory okienne na 1i2 osi duże zamknięte łukami pełnymi.

Elewacja boczna pd. -5-osiowa.Na 1 osi kruchta - otwór okienny prostokątny.Na 2,3i4 osi zakrystia - otwory okienne prostokątne.Na 5 osi otwór okienny zamknięty łukiem pełnym.

Elewacja tylna wsch. - ślepa.

Wyposażenie - granitowa kropielnica XVw.,ambona,empora,konfesjonał XVIIIw.,chrzcielnica,ławy XVIII/XIXw.,ława kolatorska XIX w.

Instalacja - elektr.

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
765,2 m^3	147,7 m^2	sakralne	sakralne

13. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

Zniszczone oszalowanie wieży. Stan zachowania pozostałych elementów dobry.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Remont wieży.

21. Akta archiwalne (rodzaj akt. numer i miejsce przechowywania)

22. Biblioteka

-Z dziejów Ziemi Człuchowskiej,red.K.Ślaski,Poznań 1965,s.206
-Dzieje Ziemi Człuchowskiej,red.H.Rybicki,E.Z.Zdrojewski,Poznań 1975,s.432-433

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst mgr Dorota Cieślik IX.1993r.
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki mgr Dorota Cieślik IX.1993r.
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. mgr Dorota Cieślik IX.1993r.
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów PSOZ Słupsk

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniając

27. Załączniki

DEK DOKUMENTACJI
TKÓW W WARSZAWIE
EWIDENCYJNA ZABYTKÓW
EKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z | Nr

ekt

2. Czas powstania
2 poł. XIXw.

3. Miejscowość
S T A R E G R O N O W O

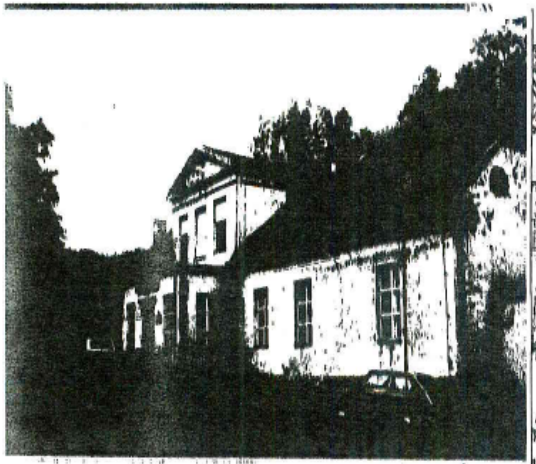

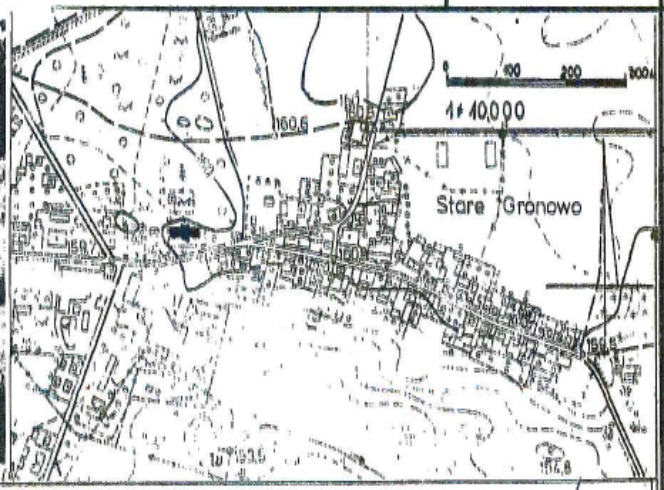

4. Adres

nr hipoteczny .....

5. Przynależność administracyjna
województwo słupskie
gmina Debrzno

6. Poprzednie nazwy miejscowości
niem. Grunau
(Kreis Flatow) Ziehb.

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975
województwo koszalińskie
powiat Człuchów

8. Właściciel i jego adres
państwowe Gospodarstwo Rolne
Człuchów

9. Użytkownik i jego adres
j.w.

10. Rejestr zabytków
Nr A-215 data 30.06.1966r

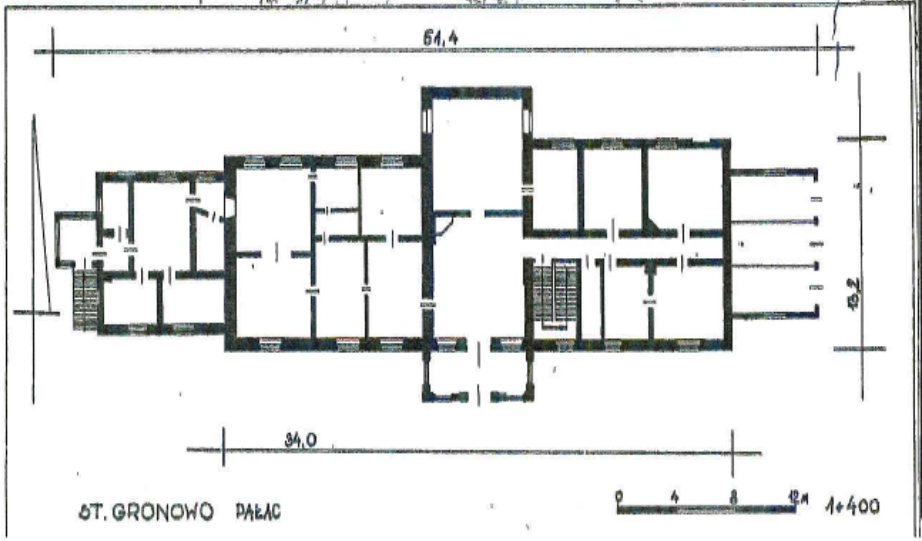

ST. GRONOWO PAŁAC

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Pałac położony w pn.-zach.części wsi,przy głównej drodze wiejskiej Od północy rozległy park krajobrazowy z 2 poł.XIX w. /10,6 ha z pozostałościami XVIII-wiecznego parku i przekształceniami z przełomu XIX i XXw./. Od południa budynki gospodarcze.Fasada skierowana na południe.

Pałac murowany z cegły na fundamentach z kamieni i cegły,garaże i zachodnia sień,dobudowane współcześnie,na fundamentach z betonu i żwirobetonu.Nad piwnicami sklepienie krzyżowe i kolebkowe z lunetami,w części zach.,dobudowanej w k.XIXw.,strop płaski,ceramiczny z cegieł.Strop nad pomieszczeniami i kondygnacji drewniany,belkowy z podsufitką.Więźba dachowa -drewniana,płatwiowo-kleszczowa.Pokrycie dachu - dachówka ceramiczna, zakładkowa oraz papa.Posadzka w piwnicach cementowa,w hallu z płytek kamiennych,w pomieszczeniach biurowych i mieszkalnych podłoga drewniana - parkiet.Schody zew. - współczesne,cementowe,1-biegowe.Schody wew. - drewniane,policzkowe,2-biegowe,powrotne.Drzwi zew.i wew. współczesne,drewniane,2- lub 1-skrzydłowe,ramowo-płycinowe na zawiasach czopowych.Okna wymienione współcześnie,drewniane,półskrzynkowe,2-dzielne,3-poziomowe.

Pałac na planie prostokąta z ryzalitami środkowymi od północy i południa. Od zachodu węższa przybudówka z sienią,na planach prostokąta.Od wschodu garaże.Pałac 2-traktowy,w części wschodniej 2,5-traktowy.Na środkowej osi wejście główne,sień i hall.Klatka schodowa w trakcie frontowym,przy hallu.

Bryła zwarta. Pałac 1-kondygnacyjny ze środkową wystawką,podpiwniczony, oprócz dobudówek zachodniej i wschodniej,z użytkowym poddaszem.Pałac nakryty dachem naczółkowym,przybudówka zach. 2-spadowym,sień i garaże pulpitowymi.

Elewacja frontowa pd. - 14-osiowa.Na 1i2 osi sień-prostokątny otwór drzwiowy na 2 osi,otwór okienny mały prostokątny.Na 3i4 osi dobudówka. Na 14 osi garaże - otwór okienny duży o wykroju leżącego prpstokąta.Na 8, 9i10 osi ryzalit -prostokątny otwór drzwiowy na osi środkowej.Otwory okienne elewacji duże o wykroju wydłużonego prostokąta.Elewacja boniowana. Wystawka nad ryzalitem 3-osiowa.Na 1i3 osi prostokątne otwory okienne w większych prostokatnych wnękach.Na 2 osi prostokątna wnęka.

Elewacja boczna wsch. - 3-osiowa.Na trzech osiach garaże - otwory drzwiowe,prostokątne.Nad garażami dwa otwory okienne,małe o wykroju leżącego prostokąta,rozmieszczone niesymetrycznie.W ścianie szczytowej trzy otwory okienne - na 1i3 osi małe zamknięte łukami pełnymi,na 2 osi prostokątny.

Elewacja tylna pn. - 12-osiowa.Na 1 osi garaże - otwór okienne duży o wykroju leżącego prostokąta.Na 10i11 osi dobudówka,na 12 osi sień.Otwory okienne duże prostokątne.Ściana wystawki podzielona 3 płytkimi,prostokątnymi wnękami.

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

Wieś wzmiankowana po raz pierwsz
w 1349r.W 1380r.Gronowo należał
do starosty krakowskiego Sędziw
ja,później do Sypniewskich,Pode
wilsów i Goltzów.
1772r.-wieś w posiadaniu generał
Fr.Gruszczyńskiego,a następnie:
1799r.-Karola Gerharda von Fele
Barbonne
1823r- generała Karola Filipa
Augusta von Felet
1840r.-Karola von Felet
1841r.-Hermana von Gemmingen-
Steineck z Fniew
1842r.-jego syna Juliusza
1846r.-Aleksandra Livonius
1852r.-radcy prawnego Elberta
Brachvogel
1862r.-Aleksandra Sommer
1867r.-Kaula, Aleksandra Sommer
1873r.-Alberta Henryka von Lem
1874r.-Henryka von Labe
1876r.-Friedricha Unger
1891r.-Kaula Hopsher
1900r.-barone Wilhelma Knigge

Pałac wybudowany w stylu
neoklasycystycznym.
Dobudówka zach.powstała w k.XI
po 1945r. dobudowano sień od
zachodu i garaże od wschodu.

atura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
6099,7 m^3	787.7 m^2	mieszkalne	mieszkalno-biurowe

e budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

1985r.-wykucie nowych otworów drzwiowych.zamurowanie zbędnych.
-wykonanie schodów do piwnic w elewacji pn.

19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

Fundamenty w stanie dobrym.Tynki zewnętrzne bardzo zniszczone.Nieszczelne rynny - zawilgocenie ścian zewnętrznych.Pozostałe elementy w stanie dobrym.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

ŁADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA **ZAŁĄCZNIK NR** 1

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
TARE GRONOWO	Pałac	opis c.d., plan sytuacyjny, orientacyjny, zdjęcia

Elewacja boczna zach. - 1-osiowa. Na osi sień - otwór okienny duży o wykroju leżącego prostokąta.
Wnętrze - nie zachowane żadne elementy wyposażenia i wystroju.
Instalacje - elektr., c.o., wod.-kan.

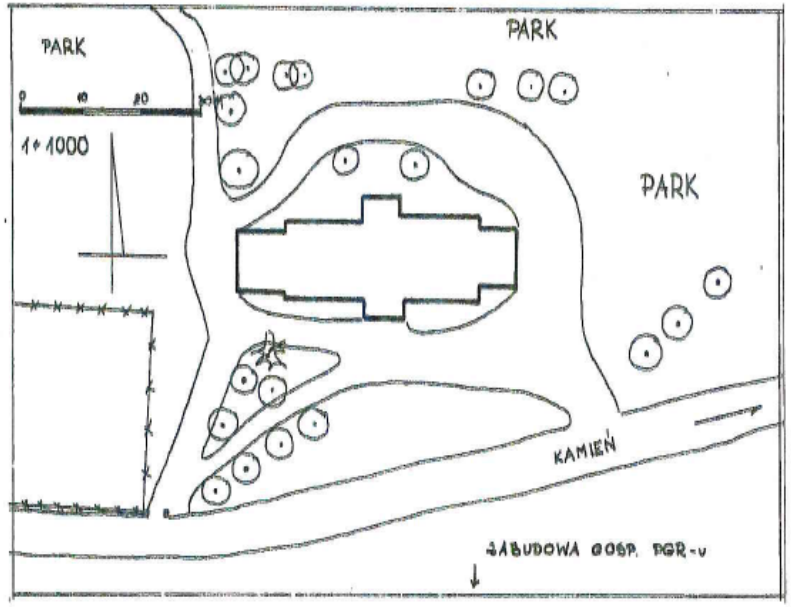

Wkładkę założył: Dorota Cieślik IX.1993r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ Słupsk

OŚRODEK DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W WARSZAWIE
KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr

1. Obiekt

KOŚCIÓŁ RZYM.-KAT.PARAF.P.W.WNIEBOWZIĘCIA NMP

2. Czas powstania

1894-1895r.

3. Miejscowość

D E B R Z N O

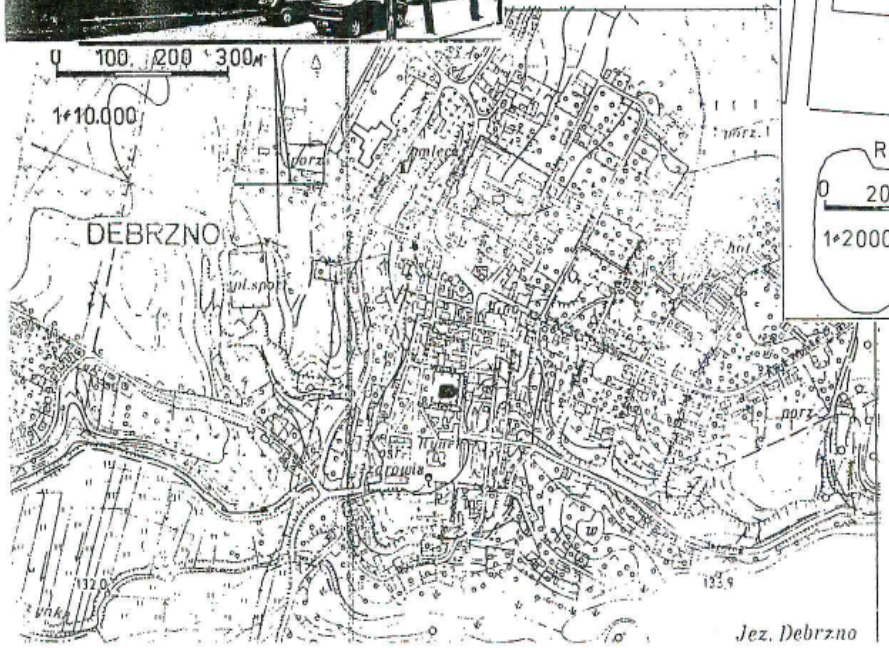

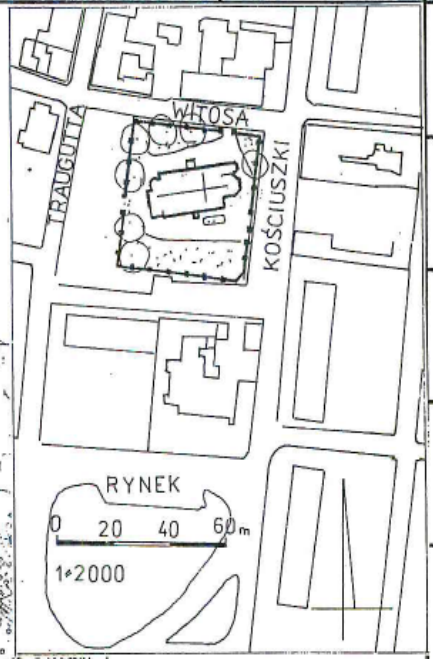

4. Adres

ul.Witosa 5 DEBRZNO

nr hipoteczny .....

5. Przynależność administracyjna

województwo słupskie

gmina Debrzno

6. Poprzednie nazwy miejscowości

niem.Friedland

7. Przynależność administracyjna przed 1 VI 1975

województwo koszalińskie

powiat Człuchów

8. Właściciel i jego adres

Parafia rzym.-kat.w DEBRZNIE
Diecezja Pelplińska

9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Rejestr zabytków

Nr A-355 data 10.06.1997r.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Kościół **położony** w centrum miasta,na placu kościelnym,usytuowanym ok.50m na północ od rynku,ograniczonym ulicami:Witosa od północy,Moniuszki od południa,Kościuszki od wschodu i Traugutta od zachodu.Cmentarz przkościelny na planie prostokąta,otoczony ceglanym XIX-wiecznym murem na słupach,ozdobionym schodkowymi gzymsami i motywami krzyża.Na cmentarzu zachowany w znacznym procencie starodrzew - klony i lipy.Kościół orientowany.

Kościół **murowany** z cegły - wątek krzyżowy,na fundamentach kamiennych.W prezbiterium i kruchcie zachodniej - **sklepienie krzyżowe.**W kruchtach bocznych,zakrystii i aneksie stropy drewniane,belkowe z otynkowaną podsufitką.W nawie odkryta **więźba dachowa**,drewniana,wieszarowa,malowana ornamentem roślinnym,geometrycznym i motywami krzyża.**Pokrycie dachu:**korpus - blacha,pozostałe dachy - łupek.**Schody zew.** granitowe,1-biegowe.**Schody wew.**granitowe,kręte,balustrada metalowa,ze skrzyżowanych (krzyż św.Andrzeja) prętów.**Posadzka** z 6-bocznych płytek terrakotowych,łączonych czarnymi kostkami,w nawie bordiura z płytek o geometrycznym ornamencie.**Drzwi zew.**drewniane,1-lub 2-skrzydłowe,ramowo-płycinowe oszalowane deskami na zawiasach pasowych z hakiem,dekoracyjne rozwidlonych,ozdobny szyldzik i klamka w kształcie liścia.**Drzwi wew.**drewniane,ramowo-płycinowe:z kruchty zach.do nawy,2-skrzydłowe z zamkniętym łukiem odcinkowym nadświetlem,6-płycinowe - górne płyciny zamknięte łukiem ostrym,przeszklone, dolne skośnie żłobkowane,zawiasy czopowe,ozdobna klamka i szyldzik;z nawy do krucht bocznych,1-skrzydłowe,j.w.;z prezbiterium do zakrystii,1-skrzydłowe,oszalowane deskami,zawiasy pasowe z hakiem,kute,ozdobne,klamka i szyldzik j.w. **Okna** metalowe,krosnowe,1-dzielne,2-3-lub 4-poziomowe,nieuchylne,szklone na ołów - kwatery w kształcie rombów,witrażowe.

Kościół **na planie** prostokąta z węższym,zamkniętym trójbokiem prezbiterium od wschodu i wieżą na planie zbliżonym do kwadratu od zachodu.Od północy i południa centralnie usytuowane kruchty na planach prostokąta.Do prezbiterium od północy przylega prostokątna zakrystia,zamknięta od wschodu trójbokiem.Do wieży od północy przylega okrągła klatka schodowa,a od południa aneks na planie prostokąta,mieszczący pomieszczenie pomocnicze.Kościół oszkarpowany,1-nawowy z emporą muzyczną od zachodu.Kruchta w wieży,a także od północy i południa. Wejście do zakrystii od północy.

Bryła rozczłonkowana.Kościół 1-kondygnacyjny z III-kondygnacyjną wieżą,niższymi:zakrystią,kruchtami pn.i pd.,klatką schodową i aneksem.Nakryty dachem 2-spadowym,prezbiterium i zakrystia 5-spadowymi,wieża 8-bocznym hełmem,kruchty dachami 2-spadowymi,aneks 2 połaciami dachu namiotowego,klatka schodowa dachem stożkowym.

Elewacja zach. - 4-osiowa w I kondygnacji,2-osiowa w II kondygnacji i 3-osiowa w III kondygnacji.Na 1 osi kruchta elewacji pn. - otwór drzwiowy zamknięty łukiem odcinkowym.Na 2 osi klatka schodowa - otwór okienny mały,zamknięty łukiem ostrym.Na 3 osi wieża - otwór drzwiowy zamknięty łukiem odcinkowym w

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

Parafia w Debrznie powstała prawdopodobnie wraz z lokacją miasta w 1354r. Pierwsza wzmianka o kościele pojawia się natomiast w dokumencie z 1375r. W 1543r.pod wpływem nowych poglądów religijnych powstała w mieście gmina ewangelicka.Po 1550r.starosta człuchowski Stanisław Latalski,oddał kościół protestantom,którzy użytkowali go do 1599r.W tym to roku arcybiskup gnieźnieński przywrócił kościół katolikom. Mieszczanie,którzy w większości przeszli na luteranizm,starali się formalnie odzyskać kościół wysyłając posłów do trybunału warszawskiego.Nie przyniosło to jednak rezultatu i gmina ewangelicka na zawsze straciła kościół parafialny.Protestanci odprawiali msze w górnej części ratusza.W poł.XVIIw.kościół katolicki m.in.za sprawą katolickiej rodziny Weyherów,starostów człuchowskich i oddziaływania jezuitów chojnickich,stał się znacznie silniejszy,mimo że w Debrznie nadal przeważali luteranie.

W 1697r.wybuchł w mieście wielki pożar który zniszczył kościół parafialny.Już jednak w 1698r.Rada Miejska uzgodniła z katolickim proboszczem Godzalskim,budowę nowego kościoła farnego i szkoły katolickiej.

W pocz.XVIIIw.powstał kościół o konstrukcji szachulcowej.Była to niewielka budowla na planie prostokąta z węższym, zamkniętym trójbokiem prezbiterium.Do prezbiterium od północy przylegała wydłużona zakrystia.Wieża kościoła,od zachodu,zwieńczona była hełmem.Trójbocznie zamknięta kruchta przylegała do korpusu od północy.

Dopiero po wzniesieniu kościoła para-

WKŁADKA DO KARTY EWIDENCYJNEJ ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA ZAŁĄCZNIK NR 1.

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
DEBRZNO	kościół	opis c.d.

w ostrołukowej wnęce.W podłuczu wnęki duży,okrągły otwór okienny pośrodku i dwie małe,okrągłe wnęki po bokach.Podłucze otynkowane.Otwór drzwiowy i wnęka ujęte prostym portalem zamkniątym 2 bokami trójkąta ze sterczyną w wierzchołku.W II kondygnacji wieży 2 wąskie otwory okienne zamknięte łukami odcinkowymi,w ostrołukawych wnękach - podłucza wnęk otynkowane.W III kondygnacji wieży wysoki otwór okienny pośrodku,zamknięty łukiem ostrym.Po bokach dwie ostrołukowe,niższe ,otynkowane wnęki.Gzymsy międzykondygnacyjne w formie kratek z cegieł.Pozostałe elewacje wieży analogiczne.Na 4 osi elewacji aneks - otwór drzwiowy zamknięty łukiem odcinkowym.

Elewacja pn. - 9-osiowa.Na 1-2 osi zakrystia - na 1 osi mały otwór okienny,na 2 osi otwór drzwiowy zamknięte łukami odcinkowymi,w ostrołukowych wnękach,podłucza wnęk otynkowane.Na 5-6 osi kruchta otwory okienne zamknięte łukami odcinkowymi w ostrołukowych wnękach.Na 9 osi klatka schodowa - otwór drzwiowy zamknięty łukiem odcinkowym.Otwory okienne nawy duże,zamknięte łukami ostrymi.Gzyms wieńczący pseudokonsolkowy.

Elewacja wsch. - 7-osiowa.Na 1 osi kruchta pd. - otwór okienny mały,zamknięty łukiem odcinkowym,w ostrołukowej wnęce.Podłucze wnęki otynkowane.Na 2-4 osi prezbiterium - otwory okienne duże,zamknięte łukami ostrymi.Gzyms wieńczący pseudokonsolkowy.Na 5-7 osi zakrystia - otwory okienne małe zamknięte łukami odcinkowymi,w ostrołukowych wnękach.Podłucza wnęk otynkowane.Ściana szczytowa zakończona schodkowo i ozdobiona ostrołukowymi blendami i prostymi sterczynami.

Elewacja pd. - 9-osiowa.Na 1 osi aneks - otwór okienny mały,zamknięty łukiem ostrym.Na 4 osi kruchta - otwór drzwiowy zamknięty łukiem odcinkowym.Na 7 osi prezbiterium - otwór okienny duży,zamknięty łukiem ostrym.Otwory okienne nawy jak w elewacji pn.Na 2 osi pod otworem okiennym dodatkowo okrągły otwór okienny.Gzyms wieńczący pseudokonsolkowy.

Wyposażenie: z czasów budowy kościoła-ołtarz gówny,dwa ołtarze boczne,chrzcielnica,empora muz.i prospekt organowy,ławki,2 świeczniki korpusowe,2 krucyfiksy,witraże w prezbiterium,szafa na szaty liturgiczne,szafka na przybory.

Instalacje - elektr.

c.d.pkt 12 - historia

fialnego przystąpiono do budowy ratusza i przy nim małego kościoła dla ewangelików.
W XIXw. zły stan techniczny obydwu kościołów zmusił mieszkańców do wybudowania nowych świątyń.W 1887r. na środku rynku został wzniesiony neogotycki kościół ewangelicki,a w latach 1894-95 na placu położonym na północ od rynku,również neogotycki kościół katolicki.

Grzegorz Uniejewski VIII.1996r.

Wkładkę założył: ..... (imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: .....

Z-d Poligr. Jan Jasiński W-wa, ul. Wolna 13, tel. 12-43-83

Wzór ODZ 19

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

22. Biblioteka

- M.Vollack,H.Lemke,Der Kreis Schlochau,Bd.II,s.323-335,Kiel 1974
-E.Budzyńska,Dokumentacja historyczno-urbanistyczna mista Debrzna,Gdańsk 1986-88,t.I,s.228,s.46,58,60,61,68,69,111,112,122,fot.205-207

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst Grzegorz Uniejewski VIII.1996r.
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki Grzegorz Uniejewski VIII.1996r.
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. Grzegorz Uniejewski VIII.1996r.
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów .....

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

OŚRODEK DOKUMENTACJI ZABYTKÓW W WARSZAWIE
KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKÓW ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z | Nr

1. Obiekt

KOŚCIÓŁ RZYM.-KAT.FIL.p.w.MB KRÓLOWEJ POLSKI

2. Czas powstania

1901 r.

3. Miejscowość

P R U S I N O W O

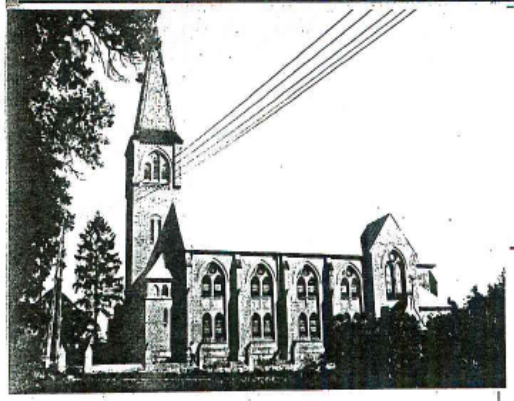

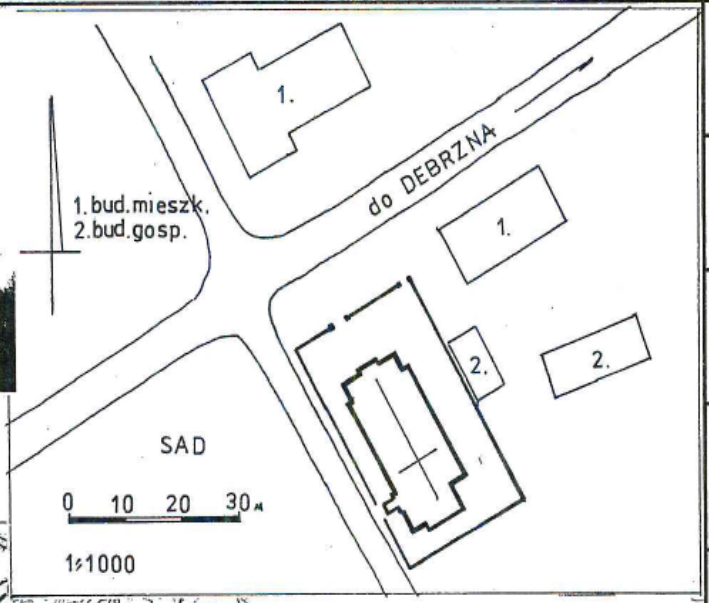

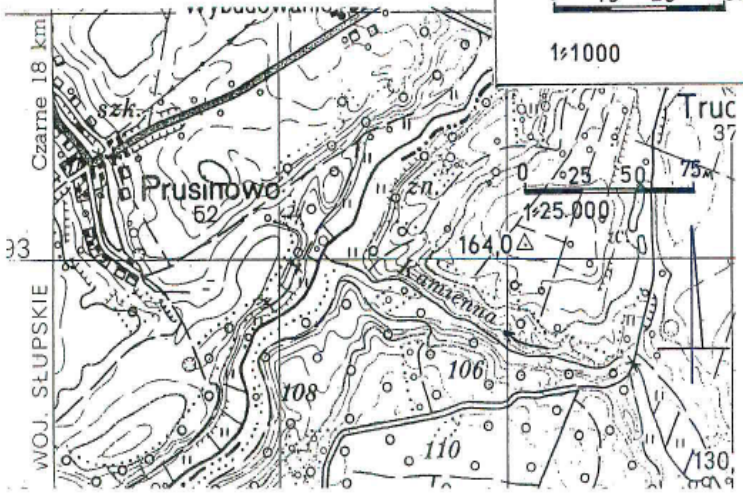

4. Adres

nr hipoteczny .....

5. Przynależność administracyjna

województwo słupskie

gmina Debrzno

6. Poprzednie nazwy miejscowości

niem.Pruetzenwalde

7. Przynależność administracyjna przed 1 VI 1975

województwo koszalińskie

powiat Człuchów

8. Właściciel i jego adres

Parafia rzym.-kat. 77-406 LĘDYCZEK woj.pilskie
Diecezja koszal.-kołob.KOSZALIN

9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Rejestr zabytków

Nr A-1910 data 16.02.201

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Kościół **położony** w północnej części wsi,przy skrzyżowaniu drogi z Debrzna i drogi wewnętrznej.Cmentarz przykościelny na planie prostokąta otoczony ogrodzeniem,z którego zachowały się tylko ceglane słupki na ceglanej podmurówce,od zachodu podmurówka kamienna.W najbliższym sąsiedztwie od wschodu i północy budynki mieszkalne i gospodarcze,od zachodu sad.

Kościół **murowany** z cegły - wątek krzyżowy,na kamiennych fundamentach,dekoracja wykonana z cegły.Ściany wew.z cegły,otynkowane.**Slepienie** w prezbiterium krzyżowe,w zakrystii i kruchtach strop drewniany,belkowy z otynkowaną podsufitką.W nawie odkryta **więźba dachowa**,drewniana,płatwiowo-kleszczowa. **Pokrycie dachu** -blacha i łupek - wieża.**Posadzka** w nawie z 6-bocznych,białych płytek terrakotowych,łączonych czarnymi kostkami;w kruchcie z białych,kwadratowych,żłobkowanych płytek terrakotowych;w klatkach schodowych posadzka cementowa;w zakrystii podłoga "biała".**Schody zew.** cementowe,1-biegowe,5-stopniowe.**Schody wew.** cementowe,wachlarzowe,wsparte na murze,balustrada metalowa z krawędziaków i krzyżujących się prętów - na skrzyżowaniu rozetka z blachy.**Drzwi zew.** drewniane,2-skrzydłowe (główne) i 1-skrzydłowe (do klatek schodowych i kruchty bocznej),deskowe,na ozdobnych zawiasach pasowych z hakiem,ozdobna klamka i szyldzik.**Drzwi wew.** drewniane,1-skrzydłowe,ramowo-płycinowe (6 płycin) - płyciny uskokowo wycięte,zawiasy czopowe,ozdobne klamki. **Okna** metalowe,1-dzielne,1-,2-,3-,6-poziomowe,nieuchylne,okna 2-poziomowe szklone na ołów - kwatery w kształcie rombów,10 okien witrażowych.

Kościół **na planie** wydłużonego prostokąta z węższym prostokątnym prezbiterium od pd.-wsch. i kwadratową wieżą od pn.-zach.Do prezbiterium od zachodu przylegająca węższa,zbliżona do kwadratu zakrystia.Od zachodu i wschodu do wieży przylegające węższe klatki schodowe na planie prostokąta.Przy elewacji pd.-zach. niewielki ryzalit z kruchtą boczną na planie zbliżonym do kwadratu.Kościół 1-nawowy,5-przęsłowy.Empory od pn.-zach.,pn.-wsch.i pd.-zachodu.Wejście od pn.-zach. w wieży.Zewnętrzne wejścia do klatek schodowych od pn.-zach.Wejście boczne od pd.-zachodu.

Bryła rozczłonkowana.Kościół I-kondygnacyjny z III-kondygnacyjną wieżą i niższymi klatkami schodowymi,zakrystią i kruchtą boczną.Nakryty dachem 2-spadowym,prezbiterium 3/4 dachu 4-spadowego,wieża 4-bocznym hełmem,ryzalit i kruchta boczna dachami 2-spadowymi o kalenicy prostopadłej do kalenicy dachu nawy,klatki schodowe i zakrystia 1/2 dachu namiotowego.

Elewacja pn.-zach. 3-osiowa.Na 2 osi wieża - otwór drzwiowy zamknięty łukiem ostrym,zabezpieczony 2-spadowym daszkiem,nad którym 5 małych,ułożonych w jednym rzędzie,ostrołukowych blend.W II kondygnacji wieży ostrołukowa wnęka z wąskimi otworami,zamkniętymi łukami odcinkowymi:1 mniejszy,nad którym dwa większe,w podłuczu okrągła wnęka,W III kondygnacji wieży szeroka,ostrołukowa wnęka z 3 otworami okiennymi - środkowy większy,zamknięte łukami

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

Do ok.1850r.istniał we wsi XVI-wieczny kościół,który w tym roku został prawdopodobnie rozebrany.

. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
2994,6 m³	287,9 m²	sakralne	sakralne

i. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

- zmiana pokrycia dachu z dachówki na blachę

19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

Stan zachowania wszystkich elementów dobry.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

22. Biblioteka

-Schematyzm diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej, KOSZALIN 1977

-Das Kreis Schlochau, Manfred Vollack, Heinrich Lemke Kiel 1974 s. 534

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst Henryk Soja VIII.1995r.
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki Henryk Soja VIII.1995r.
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. Henryk Soja VIII.1995r.
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów PSOZ Słupsk

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniającyc

27. Załączniki

Załącznik nr 3

Zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji Zabytków Województwa Pomorskiego.

L.p.	Miejscowość / Spis adresowy	Opis Zabytku.
1	Debrzno/Niepodległości 1	kamienica czynszowa XIX / XX w.
2	Debrzno/Niepodległości 2	dom mieszkalny XIX / XX w.
3	Debrzno/Niepodległości 3	dom mieszkalny XIX / XX w.
4	Debrzno/Barlickiego 4	dom małomiasteczkowy początek XX w
5	Debrzno/Barlickiego 6/8	kamienica czynszowa nr 6 z 1915 r.; nr 8 z końca XIX w.
6	Debrzno/Barlickiego 10	kamienica czynszowa z końca XIX, ? XX w.
7	Debrzno/Barlickiego 12	dom małomiasteczkowy
8	Debrzno/Barlickiego 14	kamienica czynszowa
9	Debrzno/Długa 3	mleczarnia i dom mieszkalny z pocz. XX w./w obrębie zespołu rezydencjalno folwarcznego
10	Debrzno/Długa 7	dom wielorodzinny, dawna szkoła ok. 1844 r.
11	Debrzno/Długa 9	mały dom mieszkalny
12	Debrzno/Długa 11	mały dom mieszkalny
13	Debrzno/Harcerska 1	dawny zajazd i stajnia z drugiej poł. XIX w., obecnie sklep
14	Debrzno/Harcerska 2	kamienica czynszowa, początek XX w
15	Debrzno/Harcerska 2 a	budynek mieszkalno-usługowy, początek XX w.
16	Debrzno/Jeziorna 4	domy jednorodzinne XIX / XX w.
17	Debrzno/Kościuszki 9	kamienica czynszowa z końca XIX w.
18	Debrzno/Kościuszki 11	kamienica czynszowa z końca XIX w.
19	Debrzno/Kościuszki 13	kamienica czynszowa XIX / XX w.
20	Debrzno/Kościuszki 16	kamienica czynszowa z około 1920 r.
21	Debrzno/Krolewska 5	z 1864÷1866 r. – Ośrodek Wychowawczy
22	Debrzno/Krolewska 7	dom dwurodzinny z końca XIX w.
23	Debrzno/Krolewska 8	szkoła podstawowa z 1907 r
24	Debrzno/Kwiatowa 1-33	kolonia robotnicza ok. r. 1938 r.
25	Debrzno/Kwiatowa 6	Dom mieszkalny, ok 1938r
26	Debrzno/Kwiatowa 7	Dom mieszkalny, ok 1938r
27	Debrzno/Kwiatowa 16	Dom mieszkalny ok 1938r
28	Debrzno/Miła 2	dom jednorodzinny ok. r. 1900÷1908 r.

29	Debrzno/ Młynarska 4	Młyn z zagrodą młynarską mur. pocz XX w
30	Debrzno/ul. Młynarska 12	Gorzelnia, murowana 1904r.
31	Debrzno/Młyńska 1	dom małomiasteczkowy I poł. XIX w.
32	Debrzno/Młyńska 3	kamienica czynszowa XIX / XX w.
33	Debrzno/Młyńska 5	kamienica czynszowa -1787 r.,przebudowana. -1962 r.
34	Debrzno/Młyńska 7	dom jednorodzinny II poł. XIX w.
35	Debrzno/Mokotowska 3, 5, 7, 9	domy wielorodzinne ok. 1930 r.
36	Debrzno/Okrzei 7	dom mieszkalny początek XX w.
37	Debrzno/Okrzei 5	dom mieszkalny XIX / XX w.
38	Debrzno/Przechodnia 12,14,16,18,20	domy mieszkalne jednorodzinne, początek XX w.
39	Debrzno/Rynek 2	kamienica, dawny bank ar. 1900 r.
40	Debrzno/Rynek 6	dom małomiasteczkowy
41	Debrzno/Rynek 7	dom małomiasteczkowy I poł. XIX w.
42	Debrzno/Rynek 8	dom małomiasteczkowy II poł. XIX w.
43	Debrzno/Sienkiewicza 4, 6, 8, 13	osiedle ok. 1930 r.
44	Debrzno/Sportowa	zabudowa gospodarcza z początku XX w.
45	Debrzno/Strzelecka	dawna strzelnica początek XX w.
46	Debrzno/Traugutta 2	Urząd Miasta 1908÷1910 r.
47	Debrzno/Traugutta 3	kamienica czynszowa, koniec XIX w.
48	Debrzno/Traugutta 4	dawna poczta II poł. XIX w.
48	Debrzno/Traugutta 7	kamienica czynszowa, koniec XIX w.
50	Debrzno/Traugutta 8	kamienica czynszowa, początek XX w.
51	Debrzno/Traugutta 9	kamienica czynszowa, początek XX w.
52	Debrzno/Traugutta 12	kamienica czynszowa, początek XX w.
53	Debrzno/Traugutta 14	kamienica czynszowa, początek XX w.
54	Debrzno/Wojska Polskiego 1	Jednostka Wojskowa, Gimnazjum -1872 r., Sąd -1930 r.
55	Debrzno/Wojska Polskiego 2	kamienica czynszowa XIX/XX w
56	Debrzno/Wojska Polskiego 4	kamienica czynszowa XIX / XX w.
57	Debrzno/Wojska Polskiego 9	kamienica czynszowa XIX / XX w
58	Debrzno/Wojska Polskiego 11	kamienica czynszowa około 1905 r.

59	Debrzno/Wojska Polskiego 13	kamienica czynszowa około 1905 r.
60	Debrzno/Wojska Polskiego 14	dom ok 1920
61	Debrzno/Wojska Polskiego 15	willa ok. r. 1920 r.
62	Debrzno/Wojska Polskiego 17	willa ok. r. 1920 r., Posterunek Policji
63	Debrzno/Wojska Polskiego 22	dom dwurodzinny około 1925 r.
64	Debrzno/Wojska Polskiego 24	dom dwurodzinny około 1925 r.
65	Debrzno/Wojska Polskiego 27	dom dwurodzinny około 1935 r.
66	Debrzno/Wojska Polskiego 26	dom dwurodzinny około 1935 r.
67	Debrzno/Wojska Polskiego 28	dom dwurodzinny około 1935 r.
67	Debrzno/Wojska Polskiego 31	dom dwurodzinny około 1935 r.
69	Debrzno/Wojska Polskiego 35, 37,39, 41, 43, 45, 47, 49	domy jednorodzinne ok. r. 1935 r.
70	Debrzno/Zjednoczenia 5, 7, 9,11,15	budynki małomiasteczkowe, parterowe, murowane z poddaszem szkieletowym, nakryte dachem dwuspadowym, elewacje w cegle licowej lub tynkowane
71	Debrzno/Zjednoczenia 13	kamieniczka dwukondygnacyjna, skromna

L.P.	Miejscowość/nr adresowe	Obiekt	Data powstania	Materiał	Uwagi
1.	Boboszewo	zespół folwarczny	pocz. XX w,1938r.		
4.	Bolesławowo 2	zespół folwarczny	2 ćw. XX w.?		s. karta z 1996 r.
5.	Bolesławowo 3,5,6	zespół dworsko-folwarczny	pocz. XX w.		s. karta z 1996 r.
6.	Buchowo 17, 18a	zespół folwarczny	pocz. XX w.		s. karta z 1996 r.
7.	Cierznie	szkoła	pocz. XX w.	mur.	
8.	Cierznie 15	dom	pocz. XX w.	mur.	
9.	Cierznie 17	dom	k. XIX w.	szach.	
10.	Cierznie 20	dom	k. XIX w.	mur.	
11.	Cierznie 21	dom	k. XIX w.	mur., szach.	
12.	Cierznie 29	budynek mieszkalny	poł. XIX w.	szach.	
13.	Cierznie 30	dom	1910 r.	mur.	
14.	Gniewno	zespół folwarczny	XIX/XX w.		s. karta z 1996 r.
15.	Jeleniec 2,3	zespół folwarczny	XIX/XX w.		s. karta z 1996 r.
16.	Kamień	zespół pałacowo-folwarczny	XIX/XX w.		s. karta z 1996 r.
17.	Miłachowo 2	zespół dworsko-folwarczny	2 poł. XIX w.		s. karta z 1996 r.
18.	Nierybie 1	młyn z zagrodą młynarską	młyn 1939 r.	ceg., drew.	s. karta z 1996 r.
19	Pędziszewo 12, 13	zespół młyński	2 poł. XIX w.?	ceg., kam.	s. karta z 1996 r.
20.	Różankowo 1, 11	zespół dworsko-folwarczny	2 poł. XIX w., pocz. XX w.		s. karta z 1996 r.
21.	Skowaranki	zespół folwarczny	k. XIX, l. 20. XX w.	mur.	
22.	Słupia	zespół folwarczny	pocz. XX w.		karta z 1990 r.
23.	Słupia 36	dom	4 ćw. XIX w.	mur.	
24.	Słupia 49	budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.	mur.	
25.	Stanisławka	dom mieszkalny	pocz. XX w.	mur./ceg.	karta z 1990 r.
26.	Stare Gronowo	kościół fil. rzym.-kat.	1860 r., pocz. XX w. wieża	mur./ceg.	karta z 1993 r.
27.	Stare Gronowo 90	zespół folwarczny Poręba	XIX/XX w.		s. karta z 1996 r.

28.	Stare Gronowo	zespół folwarczny	k. XIX w., l. 30. XX w.		karta z b.r.
29.	Stare Gronowo 7	dom mieszkalny	1930 r.	mur./ceg.	karta z 1990 r.
30.	Strzeczona	dzwonnica	XIX w.	drew.	
31.	Strzeczona 15	budynek mieszkalny	poł. XIX w.	drew.	
32.	Strzeczona 18	dom	2 poł. XIX w.	drew.	
33.	Strzeczona 29	dom	2 poł. XIX w.	szach.	
34.	Strzeczona 38	szkoła	pocz. XX w.	mur.	
35.	Uniechów 19	dom	pocz. XX w.	mur.	
36.	Uniechów 23	budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.	drew., szach.	
37.	Uniechówek	zespół folwarczny	XIX/XX w.		karta z 1996r.

Załącznik nr 4

Zabytki ruchome wpisane do rejestru i wojewódzkiej ewidencji Zabytków Województwa Pomorskiego

LP	Nr Rejestru B -	Nr Decyzji	Data wpisu	Miejscowość	Miejsce położenia lub przechowywania zabytku	Przedmiot ochrony - rodzaj zabytku	Przedmiot ochrony - określenie szczegółowe zabytku	Data	Uw.w	Data pow	Autor, warsztat	Technika
1.	9	Kl. IV - 0 a/R/2/65	9-07-1965	Debrzno	Kościół Parafialny Rzymskokatolicki pw. Wniebowzięcia NMP w Debrznie	obraz	obraz: "Najświętsza Maria Panna na smoku"	17 w			prawdopodobnie ze szkoły Hermanna Hana	malowany, olejno
2.	29	Kl. IV-660/6/71	18-02-1971	Cierznie	Kościół Filialny Rzymskokatolicki pw. Św. Piotra i Pawła w Cierznie	wyposażenie kościoła	wyposażenie kościoła					
3.	29	Kl. IV-660/6/71	18-02-1971	Cierznie	Kościół Filialny Rzymskokatolicki pw. Św. Piotra i Pawła w Cierznie	ambona	ambona	18 w				płaskorzeźbiona polichromowana
4.	29	Kl. IV-660/6/71	18-02-1971	Cierznie	Kościół Filialny Rzymskokatolicki pw. Św. Piotra i Pawła w Cierznie	empora chóru muzycznego	empora chóru muzycznego					polichromowana
5.	29	Kl. IV-660/6/71	18-02-1971	Cierznie	Kościół Filialny Rzymskokatolicki pw. Św. Piotra i Pawła w Cierznie, 77 - 312 Cierznie	ławy	ławy	18 i 19 w				malowane
6.	29	Kl. IV-660/6/71	18-02-1971	Cierznie	Kościół Filialny Rzymskokatolicki pw. Św. Piotra i Pawła w Cierznie, 77 - 312 Cierznie	drzwi	drzwi zewnętrzne	18 w	2 poł.			płaskorzeźbione, malowane
7.	29	Kl. IV-660/6/71	18-02-1971	Cierznie	Kościół Filialny Rzymskokatolicki pw. Św. Piotra i Pawła w Cierznie	obraz	obraz: "Św. Rodzina"	18 w		1758		malowany, olejno
8.	29	Kl. IV-660/6/71	18-02-1971	Cierznie	Kościół Filialny Rzymskokatolicki pw. Św. Piotra i Pawła w Cierznie, 77 - 312 Cierznie	obraz	obraz: "Św. Jan Chrzciciel"	18 w		1758		malowany, olejno
9.	29	Kl. IV-660/6/71	18-02-1971	Cierznie	Kościół Filialny Rzymskokatolicki pw. Św. Piotra i Pawła w Cierznie, 77 - 312 Cierznie	obraz	obraz: "Św. Hieronim"	18 w		1758		malowany, olejno
10.	29	Kl. IV-660/6/71	18-02-1971	Cierznie	Kościół Filialny Rzymskokatolicki pw. Św. Piotra i Pawła w Cierznie	obraz	obraz: "Nauczanie N.M.P."	18 w		1758		malowany, olejno
11.	29	Kl. IV-660/6/71	18-02-1971	Cierznie	Kościół Filialny Rzymskokatolicki pw. Św. Piotra i Pawła w Cierznie	krzyż procesyjny	krzyż procesyjny	18 i 19 w				rzeźbiony, polichromowany
12.	29	Kl. IV-660/6/71	18-02-1971	Cierznie	Kościół Filialny Rzymskokatolicki pw. Św. Piotra i Pawła w Cierznie	złotnictwo	łódka na kadzidło	18 i 19 w				stop

13.	**29**	Kl. IV-660/6/71	**18-02-1971**	**Cierznie**	Kościół Filialny Rzymskokatolicki pw. Św. Piotra i Pawła w Cierznie, 77-312 Cierznie	**złotnictwo**	**tacka**	18 w				stop
14.	**29**	Kl. IV-660/6/71	**18-02-1971**	**Cierznie**	Kościół Filialny Rzymskokatolicki pw. Św. Piotra i Pawła w Cierznie, 77-312 Cierznie	**złotnictwo**	**świeczniki**	18 w				
15.	**138**	Kl. IV-660/13/74	**23-02-1974**	**Uniechów**	Kościół Parafialny Rzymskokatolicki pw. Św. Bartłomieja w Uniechowie, 77-312 Uniechów	**wyposażenie kościoła**	**wyposażenie kościoła**					
16.	**138**	Kl. IV-660/13/74	**23-02-1974**	**Uniechów**	Kościół Parafialny Rzymskokatolicki pw. Św. Bartłomieja w Uniechowie, 77-312 Uniechów	**chrzcielnica**	**chrzcielnica**	18 w	2 poł			
17.	**138**	Kl. IV-660/13/74	**23-02-1974**	**Uniechów**	Kościół Parafialny Rzymskokatolicki pw. Św. Bartłomieja w Uniechowie, 77-312 Uniechów	**krzyż procesyjny**	**krzyż procesyjny**	19 w				
18.	**138**	Kl. IV-660/13/74	**23-02-1974**	**Uniechów**	Kościół Parafialny Rzymskokatolicki pw. Św. Bartłomieja w Uniechowie, 77-312 Uniechów	**złotnictwo**	**świeczniki**	18 w	kon			odlew
19.	**138**	Kl. IV-660/13/74	**23-02-1974**	**Uniechów**	Kościół Parafialny Rzymskokatolicki pw. Św. Bartłomieja w Uniechowie, 77-312 Uniechów	**ludwisarstwo**	**dzwon**	16 w		1524		
20.	**138**	ZRD.5140.36-5.2014.KB	**22-12-2014**	**Uniechów**	Kościół Parafialny Rzymskokatolicki pw. Św. Bartłomieja w Uniechowie, 77-312 Uniechów	**ambona**		2 poł. XVIII w.				drewno rzeźbione, polichromowane
21.	**9**	PSOZ-I-5330/6/94	**30-09-1994**	**Debrzno**	Kościół Parafialny Rzymskokatolicki pw. Wniebowzięcia NMP w Debrznie, ul. Witosa 5, 77-310 Debrzno	**wyposażenie kościoła**	**wyposażenie kościoła**					
22.	**9**	PSOZ-I-5330/6/94	**30-09-1994**	**Debrzno**	Kościół Parafialny Rzymskokatolicki pw. Wniebowzięcia NMP w Debrznie, ul. Witosa 5, 77-310 Debrzno	**obraz**	**obraz: "Ukrzyżowanie"**	17 w		1694	Jerzy Baranowski	malowany olejno

23.	**9**	PSOZ-I-5330/6/94	**30-09-1994**	**Debrzno**	Kościół Parafialny Rzymskokatolicki pw. Wniebowzięcia NMP w Debrznie, ul. Witosa 5, 77-310 Debrzno	**złotnictwo**	**monstrancja**	18 w		1765		
24.	**9**	PSOZ-I-5330/6/94	**30-09-1994**	**Debrzno**	Kościół Parafialny Rzymskokatolicki pw. Wniebowzięcia NMP w Debrznie, ul. Witosa 5, 77-310 Debrzno	**złotnictwo**	**kielich**	18 w		1741	J. G. Schlaubitz	
25.	**9**	PSOZ-I-5330/6/94	**30-09-1994**	**Debrzno**	Kościół Parafialny Rzymskokatolicki pw. Wniebowzięcia NMP w Debrznie, ul. Witosa 5, 77-310 Debrzno	**złotnictwo**	**kielich**	18 w		1714	J. Jode	
26.	**9**	PSOZ-I-5330/6/94	**30-09-1994**	**Debrzno**	Kościół Parafialny Rzymskokatolicki pw. Wniebowzięcia NMP w Debrznie, ul. Witosa 5, 77-310 Debrzno	**złotnictwo**	**kielich**	18 w		1755	H. Holl III	
27.	**255**	PSOZ-I-5330/7/94	**30-09-1994**	**Strzeczona**	Kościół Parafialny Rzymskokatolicki pw. Św. Wawrzyńca w Strzeczonie, 77-313 Strzeczona	**wyposażenie kościoła**	**wyposażenie kościoła**					
28.	**255**	PSOZ-I-5330/7/94	**30-09-1994**	**Strzeczona**	Kościół Parafialny Rzymskokatolicki pw. Św. Wawrzyńca w Strzeczonie, 77-313 Strzeczona	**ołtarz**	**ołtarz główny**	18 w	3 ćw			
29.	**255**	PSOZ-I-5330/7/94	**30-09-1994**	**Strzeczona**	Kościół Parafialny Rzymskokatolicki pw. Św. Wawrzyńca w Strzeczonie, 77-313 Strzeczona	**ambona**	**ambona**	18 w				
30.	**255**	PSOZ-I-5330/7/94	**30-09-1994**	**Strzeczona**	Kościół Parafialny Rzymskokatolicki pw. Św. Wawrzyńca w Strzeczonie, 77-313 Strzeczona	**chrzcielnica**	**chrzcielnica**	18 w				
31.	**255**	PSOZ-I-5330/7/94	**30-09-1994**	**Strzeczona**	Kościół Parafialny Rzymskokatolicki pw. Św. Wawrzyńca w Strzeczonie, 77-313 Strzeczona	**kropielnica**	**kropielnica**	15 w				

32.	**255**	PSOZ-I-5330/7/94	**30-09-1994**	**Strzeczona**	Kościół Parafialny Rzymskokatolicki pw. Św. Wawrzyńca w Strzeczonie, 77 - 313 Strzeczona	**rzeźba**	**rzeźba: "Krucyfiks"**	19 w				
33.	**255**	PSOZ-I-5330/7/94	**30-09-1994**	**Strzeczona**	Kościół Parafialny Rzymskokatolicki pw. Św. Wawrzyńca w Strzeczonie, 77 - 313 Strzeczona	**złotnictwo**	**krzyż ołtarzowy**	19 w	poł			odlew
34.	**255**	PSOZ-I-5330/7/94	**30-09-1994**	**Strzeczona**	Kościół Parafialny Rzymskokatolicki pw. Św. Wawrzyńca w Strzeczonie, 77 - 313 Strzeczona	**złotnictwo**	**świeczniki**	19 w		1843		odlew
35.	**256**	PSOZ-I-5330/2/95	**21-11-1994**	**Słupia**	Kościół Filialny Rzymskokatolicki pw. Św. Michała Archanioła w Słupi, 77 - 310 Słupia	**wyposażenie kościoła**	**wyposażenie kościoła**					
36.	**256**	PSOZ-I-5330/2/95	**21-11-1994**	**Słupia**	Kościół Filialny Rzymskokatolicki pw. Św. Michała Archanioła w Słupi, 77 - 310 Słupia	**ołtarz**	**ołtarz główny**	18 w	2 poł			
37.	**256**	PSOZ-I-5330/2/95	**21-11-1994**	**Słupia**	Kościół Filialny Rzymskokatolicki pw. Św. Michała Archanioła w Słupi, 77 - 310 Słupia	**ambona**	**ambona**	17 w				
38.	**256**	PSOZ-I-5330/2/95	**21-11-1994**	**Słupia**	Kościół Filialny Rzymskokatolicki pw. Św. Michała Archanioła w Słupi, 77 - 310 Słupia	**rzeźba**	**rzeźba: "Św. Dorota"**	15 w				
39.	**256**	PSOZ-I-5330/2/95	**21-11-1994**	**Słupia**	Kościół Filialny Rzymskokatolicki pw. Św. Michała Archanioła w Słupi, 77 - 310 Słupia	**rzeźba**	**rzeźba: "Matka Boska"**	17 i 18 w				
40.	**256**	PSOZ-I-5330/2/95	**21-11-1994**	**Słupia**	Kościół Filialny Rzymskokatolicki pw. Św. Michała Archanioła w Słupi, 77 - 310 Słupia	**empora (chór muzyczny)**	**empora (chór muzyczny)**	19 w				

41.	**256**	PSOZ-I-5330/2/95	**21-11-1994**	**Słupia**	Kościół Filialny Rzymskokatolicki pw. Św. Michała Archanioła w Słupi, 77 - 310 Słupia	**konfesjonał**	**konfesjonał**	19 w				
42.	**256**	PSOZ-I-5330/2/95	**21-11-1994**	**Słupia**	Kościół Filialny Rzymskokatolicki pw. Św. Michała Archanioła w Słupi, 77 - 310 Słupia	**złotnictwo**	**świeczniki ołtarzowe**	19 w				
43.	**256**	PSOZ-I-5330/2/95	**21-11-1994**	**Słupia**	Kościół Filialny Rzymskokatolicki pw. Św. Michała Archanioła w Słupi, 77 - 310 Słupia	**złotnictwo**	**kociołek**	18 w				
44.	**256**	PSOZ-I-5330/2/95	**21-11-1994**	**Słupia**	Kościół Filialny Rzymskokatolicki pw. Św. Michała Archanioła w Słupi, 77 - 310 Słupia	**ludwisarstwo**	**dzwon**	16 w				
45.	**256**	PSOZ-I-5330/2/95	**21-11-1994**	**Słupia**	Kościół Filialny Rzymskokatolicki pw. Św. Michała Archanioła w Słupi, 77 - 310 Słupia	**ludwisarstwo**	**dzwon**	19 w		1881		
46.	**138**	PWKZ.ZR/4190/1272/475/2011	**2-03-2011**	**Uniechów**	kościół rzymskokatolicki parafialny pw. Św. Bartłomieja w Uniechowie, 77 - 312 Uniechów	**wyposażenie kościoła**	**wyposażenie kościoła - ołtarze**					
47.	**138**	PWKZ.ZR/4190/1272/475/2011	**2-03-2011**	**Uniechów**	kościół rzymskokatolicki parafialny pw. Św. Bartłomieja w Uniechowie, 77 - 312 Uniechów	**ołtarz**	**ołtarz główny z obrazem Św. Bartłomieja**	19 w	koniec		nieznany	drewno polichromowane, snycerka
.48.	**138**	PWKZ.ZR/4190/1272/475/2011	**2-03-2011**	**Uniechów**	kościół rzymskokatolicki parafialny pw. Św. Bartłomieja w Uniechowie, 77 - 312 Uniechów	**ołtarz**	**ołtarz boczny z obrazem Ecce Homo**	19 w	koniec		nieznany	drewno polichromowane, snycerka

49.	**138**	PWKZ.ZR/4190/1272/475/2011	**2-03-2011**	**Uniechów**	kościół rzymskokatolicki parafialny pw. Św. Bartłomieja w Uniechowie, 77 - 312 Uniechów	**ołtarz**	**ołtarz boczny z obrazem Wniebowziecia MB**	19 w	koniec		nieznany	drewno polichromowane, snycerka
50.	**9**	PWKZ.ZR.5140.40.2013 K.B.	**12-03-2013**	**Debrzno**	Kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. WNMP	**ołtarz główny**	**Ołtarz główny z obrazem Matka Boska - Immaculata , rzeźby – św. Jan Ewangelista i św. Paweł**	19 w	k. XIX w.	1894-1895 r.		drewno polichromowane, rzeźbione snycerka, obraz malowany olejno na płótnie
51.	**9**	PWKZ.ZR.5140.40.2013 K.B.	**12-03-2013**	**Debrzno**	Kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. WNMP	**ołtarz boczny**	**Ołtarz boczny p.w. św. Józefa, obraz św. Józef**	19 w	k. XIX w.	1894-1895 r.		drewno polichromowane, rzeźbione snycerka, obraz malowany olejno na płótnie
52.	**9**	PWKZ.ZR.5140.40.2013 K.B.	**12-03-2013**	**Debrzno**	Kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. WNMP	**ołtarz boczny**	**Ołtarz boczny p.w. św. Antoniego,** ***obraz św. Antonii***	19 w	k. XIX w.	1894-1895 r.		drewno polichromowane, rzeźbione snycerka, obraz malowany olejno na płótnie
53.	**9**	PWKZ.ZR.5140.40.2013 K.B.	**12-03-2013**	**Debrzno**	Kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. WNMP	**Prospekt organowy**	**Prospekt organowy**	19 w	k. XIX w.	1894-1895 r.		drewno polichromowane, rzeźbione snycerka,
54.	**9**	PWKZ.ZR.5140.40.2013 K.B.	**12-03-2013**	**Debrzno**	Kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. WNMP	**empora**	**empora**	19 w	k. XIX w.	1894-1895 r.		drewno polichromowane, rzeźbione snycerka, polichromia
55.	**9**	PWKZ.ZR.5140.40.2013 K.B.	**12-03-2013**	**Debrzno**	Kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. WNMP	**chrzcielnica**	**chrzcielnica**	19 w	k. XIX w.	1894-1895 r.		drewno rzeźbione, snycerka
56.	**9**	PWKZ.ZR.5140.40.2013 K.B.	**12-03-2013**	**Debrzno**	Kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. WNMP	**konfesjonal**	**konfesjonal**	19 w	k. XIX w.	1894-1895 r.		drewno rzeźbione, snycerka, polichromowane
57.	**9**	PWKZ.ZR.5140.40.2013 K.B.	**12-03-2013**	**Debrzno**	Kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. WNMP	**konfesjonal**	**konfesjonal**	19 w	k. XIX w.	1894-1895 r.		drewno rzeźbione, snycerka, polichromowane
58.	**9**	PWKZ.ZR.5140.40.2013 K.B.	**12-03-2013**	**Debrzno**	Kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. WNMP	**ławki**	**ławki**	19 w	k. XIX w.	1894-1895 r.		drewno rzeźbione, snycerka,

59.	9	PWKZ.ZR.5140.40.2013 K.B.	12-03-2013	Debrzno	Kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. WNMP	więźba dachowa półotwarta	więźba dachowa półotwarta	19 w	k. XIX w.	1894-1895 r.		drewno rzeźbione, snycerka, polichromowane
60.	9	PWKZ.ZR.5140.40.2013 K.B.	12-03-2013	Debrzno	Kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. WNMP	witraże	witraże	19 w	k. XIX w.	1894-1895 r.		
61.	9	PWKZ.ZR.5140.40.2013 K.B.	12-03-2013	Debrzno	Kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. WNMP	rzeźba	rzeźba "Chrystus"	19 w	k. XIX w.	1894-1895 r.		drewno rzeźbione polichromowane
62.	9	PWKZ.ZR.5140.40.2013 K.B.	12-03-2013	Debrzno	Kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. WNMP	rzeźba	rzeźba "św. Agnieszka"	19 w	k. XIX w.	1894-1895 r.		drewno rzeźbione polichromowane
63.	9	PWKZ.ZR.5140.40.2013 K.B.	12-03-2013	Debrzno	Kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. WNMP	rzeźba	rzeźba "św. Dominik"	19 w	k. XIX w.	1894-1895 r.		drewno rzeźbione polichromowane
64.	9	PWKZ.ZR.5140.40.2013 K.B.	12-03-2013	Debrzno	Kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. WNMP	rzeźba	rzeźba "św. Dorota"	19 w	k. XIX w.	1894-1895 r.		drewno rzeźbione polichromowane
65.	9	PWKZ.ZR.5140.40.2013 K.B.	12-03-2013	Debrzno	Kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. WNMP	rzeźba	rzeźba "św. Stanisław"	19 w	k. XIX w.	1894-1895 r.		drewno rzeźbione polichromowane
66.	9	PWKZ.ZR.5140.40.2013 K.B.	12-03-2013	Debrzno	Kościół rzymskokatolicki parafialny p.w. WNMP	rzeźba	rzeźba "Krucyfiks"	19 w	k. XIX w.	1894-1895 r.		drewno rzeźbione polichromowane

Wojewódzka ewidencja zabytków ruchomych Miasta i Gminy Debrzno

Miejscowość	Obiekt i czas powstania
Cierznie Kościół p.w. św. Piotra i Pawła	Wyposażenie kościoła: Kociołek na wodę – XVII/XVIII
Debrzno Kościół paraf. p.w. Wnieb. N.M.P.	Wyposażenie kościoła: Komoda z nastawą – k. XIX w. Szafa – k. XIX w. Drzwi główne – po 1886 r. Drzwi zakrystii – po 1886 r. Drzwi boczne – po 1886 r. Drzwi boczne – po 1886 r. Płyta nagrobna – XVII w. (?) Obraz „ Matka Boska z Dzieciątkiem" – XVIII/XIX w. Obraz „Dzieciątko Jezus z symbolem męki" – pocz. XIX w. Kielich sakralny – k. XIX w.

	Świeczniki (5) – po 1886 r. Świecznik – k. XIX w. Świecznik – k. XIX w. Misa Chrzcielna – po 1886 r. Dzwon – 1887 r. Dzwon – 1895 r. Ornat czerwony – XVIII w. Ornat biały – XVIII i pocz. XX w. Dywan – XVII w.
Prusinowo Kościół fil. p.w. MB Królowej Polski	Wyposażenie kościoła: Ołtarz główny – pocz. XX w. Ambona – pocz. XX w. Prospekt organowy – 1901 r. Chór muzyczny i empory boczne – pocz. XX w. Chrzcielnica – pocz. XX w. Ławki – pocz. XX w. Tabernakulum – II poł. XIX w Fotel – pocz. XX w. Drzwi boczne – pocz. XX w. Drzwi główne – pocz. XX w. Rzeźba – poł. XVIII w. Świecznik – pocz. XX w. Żyrandol – pocz. XX w. Witraże – pocz. XX w. Witraże – pocz. XX w. Witraże – pocz. XX w. Obudowa dzwonka - pocz. XX wieku Dzwon – 1728 r. Dzwon – 1901 r. Chorągiewka – 1775 r.
Słupia Kościół fil. p.w. św. Michała	Wyposażenie kościoła: Chrzcielnica – XVII – XVIII w. – obecnie brak Chorągiew procesyjna biała – obrazy – 1818 r. – brak Chorągiew procesyjna czerwona – obrazy – 1818 r. – brak Chorągiew procesyjna czerwona – obrazy – 1818 r. – brak Chorągiew procesyjna czarna – obrazy – XIX w. – brak
Stare Gronowo Kościół paraf. p.w. św. Piotra i Pawła	Wyposażenie kościoła: Tabernakulum – ok. 1800 r. Drzwi (okucia i zawiasy) – k. XIX w. Obraz „ Ostatnia Wieczerza” – XVII/XVIII w. – brak Obraz „Ukrzyżowanie” – XVII/XVIII w. – brak Obraz „Ukrzyżowanie” – poł. XVIII w. – brak Świecznik – 1843 r. – brak Świecznik – 1843 r. – brak Świecznik – k. XIX w. – brak Lichtarze cynowe – poł. XIX w. – brak Lichtarze cynowe – 1843 r. – brak Kociołek – II poł. XIX w. – brak

	Dzwon spiżowy – XVIII w. Dzwon – 1897 r. Dzwon – 1897 r. Fisharmonia – l. 30. XX w.
Strzeczona Kościół fil. p.w. św. Wawrzyńca	Wyposażenie kościoła: Empora – XVIII/XIX Ława kolatorska – XIX w. – brak Ławy – XVIII/XIX w. Konfesjonał – XVIII/XIX w. Tabernakulum – XVIII w. – brak Drzwi główne – XVIII w. Drzwi do zakrystii – XVIII w. Chorągiew procesyjna – czarna (obrazy) – XIX w. – brak Krucyfiks ołtarzowy – pocz. XIX w. – brak Zamek (drzwi główne) – XVIII w. Fisharmonia – l. 30. XX w.
Uniechów Kościół p.w. św. Bartłomieja	Wyposażenie kościoła: Krzyż procesyjny – XIX wiek

Załącznik nr 5

Zabytki archeologiczne w Mieście i Gminie Debrzno.

Zabytki archeologiczne wpisane do rejestru zabytków

l.p.	Gm. Debrzno	Miejscowość	Nr arkusza AZP	nr na obszarze	Funkcja-chronologia-kultura archeologiczna	strefa ochrony
1	Debrzno	Myśligoszcz	28-31	17	grodzisko nizinne, pierścieniowate	Obiekt wpisany do rejestru zabytków. WKZ w Koszalinie nr KLIV Oa/56/66 z dn. 11.03.1966 r., nr rej. A-a-15/38K

Zabytki archeologiczne wpisane do ewidencji zabytków

l.p.	Gm. Debrzno	Miejscowość	Nr arkusza AZP	nr na obszarze	Funkcja-chronologia-kultura archeologiczna	strefa ochrony
Obszar Miasta Debrzno						
1	Debrzno	Debrzno	28-30	1	obozowisko okres wpływów rzymskich k. przeworska , osada późnośredniowieczna	W. II
2	Debrzno	Debrzno	28-30	4	obozowisko okres wpływów rzymskich k. przeworska, obozowisko późnośredniowieczne	W. II
3	Debrzno	Debrzno	28-30	5	obozowisko wczesnośredniowieczne	W. III
4	Debrzno	Debrzno	28-30	6	ślad osadniczy, późne średniowiecze	nie objęte strefą ochrony
5	Debrzno	Debrzno	28-30	7	ślad osadniczy	nie objęte strefą ochrony
6	Debrzno	Debrzno	28-30	8	ślady osadnicze, epoka brązu - wczesna epoka żelaza, k. łużycka i k. pomorska oraz z późnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
7	Debrzno	Debrzno	28-30	9	obozowisko, późne średniowiecze	W. III
8	Debrzno	Debrzno	28-30	10	ślad osadniczy okres wpływów rzymskich, k. przeworska, obozowisko z późnego średniowiecza	W. II
9	Debrzno	Debrzno	28-30	11	obozowisko z późnego średniowiecza	W. III

10	Debrzno	Debrzno	28-30	12	ślady osadnicze z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza oraz wpływów rzymskich, k. łużycka - k. pomorska, k. przeworska, obozowisko z późnego średniowiecza	W. II
11	Debrzno	Debrzno	28-30	14	ślad osadniczy	nie objęte strefą ochrony
12	Debrzno	Debrzno	28-30	15	ślad osadniczy, wczesne średniowiecze	nie objęte strefą ochrony
13	Debrzno	Debrzno	28-30	16	ślad osadniczy, okres wpływów rzymskich, k. przeworska	W. III
14	Debrzno	Debrzno	28-30	23	osada z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza oraz okresu wpływów rzymskich, k. łużycka, k. pomorska, k. przeworska, obozowisko z wczesnego średniowiecza	W. I
15	Debrzno	Debrzno	28-30	24	ślad osadniczy z okresu wpływów rzymskich, k. przeworska, osada z wczesnego średniowiecza	W. II
16	Debrzno	Debrzno	28-30	25	osada z wczesnego średniowiecza, ślad osadniczy z późnego średniowiecza	W. I
17	Debrzno	Debrzno	28-30	26	cmentarzysko kurhanowe	W. I
18	Debrzno	Debrzno	28-30	32	ślady osadnicze z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka - k. pomorska, obozowisko z wczesnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
19	Debrzno	Debrzno	28-30	34	ślady osadnicze z wczesnego i późnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
20	Debrzno	Debrzno	28-30	40	obozowisko z wczesnego średniowiecza	W. III
21	Debrzno	Debrzno	28-30	42	ślad osadniczy z epoki neolitu?	nie objęte strefą ochrony
22	Debrzno	Debrzno	28-31	2	ślad osadniczy z epoki kamienia	nie objęte strefą ochrony

23	Debrzno	Debrzno	28-31	3	ślady osadnicze z wczesnego średniowiecza i epoki nowożytnej	nie objęte strefą ochrony
24	Debrzno	Debrzno	28-31	4	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
25	Debrzno	Debrzno	28-31	10	ślady osadnicze z wczesnego średniowiecza i epoki nowożytnej	nie objęte strefą ochrony
26	Debrzno	Debrzno	28-31	1	ślad osadniczy z okresu wpływów rzymskich, k. wielbarska	nie objęte strefą ochrony
27	Debrzno	Debrzno	28-31	5	ślad osadniczy z epoki nowożytnej	nie objęte strefą ochrony
28	Debrzno	Debrzno	28-31	6	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
29	Debrzno	Debrzno	28-31	7	ślad osadniczy z wczesnej epoki żelaza	nie objęte strefą ochrony
30	Debrzno	Debrzno	28-31	8	ślady osadnicze z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza oraz epoki nowożytnej, k. łużycka	nie objęte strefą ochrony
31	Debrzno	Debrzno	28-31	1	ślad osadniczy, okres wpływów rzymskich, k. wielbarska	nie objęte strefą ochrony
32	Debrzno	Debrzno	28-31	35 (daw. 28)	cmentarzysko kurhanowe z wczesnej epoki żelaza, k. pomorska	W. I
l.p.	**Gm. Debrzno**	**Miejscowość**	**Nr arkusza AZP**	**nr na obszarze**	**Funkcja-chronologia-kultura archeologiczna**	**strefa ochrony**
Obszar Gminy Debrzno						
1	Debrzno	Strzeczona	28-30	2	ślad osadniczy, wczesne średniowiecze	nie objęte strefą ochrony
2	Debrzno	Strzeczona	28-30	3	ślady osadnicze epoka brązu - wczesna epoka żelaza, k. łużycka i k. pomorska	nie objęte strefą ochrony
3	Debrzno	Strzeczona	28-30	13	osada późnośredniowieczna	W. II
4	Debrzno	Rozwory	28-30	17	ślad osadniczy	nie objęte strefą ochrony

5	Debrzno	Rozwory	28-30	18	ślad osadniczy	nie objęte strefą ochrony
6	Debrzno	Strzeczona	28-30	19	ślad osadniczy	nie objęte strefą ochrony
7	Debrzno	Strzeczona	28-30	20	obozowisko, okres wpływów rzymskich, k. przeworska, ślad osadniczy z późnego średniowiecza	W. III
8	Debrzno	Strzeczona	28-30	21	obozowisko z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza oraz okresu wpływów rzymskich, kultura łużycka, k. pomorska, k. przeworska	W. II
9	Debrzno	Strzeczona	28-30	22	ślad osadniczy z późnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
10	Debrzno	Rozwory	28-30	27	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
11	Debrzno	Rozwory	28-30	28	cmentarzysko kurhanowe	W. I
12	Debrzno	Rozwory	28-30	29	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza oraz wczesnego średniowiecza	W. III
13	Debrzno	Rozwory	28-30	30	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
14	Debrzno	Rozwory	28-30	31	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza	nie objęte strefą ochrony
15	Debrzno	Strzeczona	28-30	33	obozowisko z wczesnego średniowiecza	W. III
16	Debrzno	Rozwory	28-30	35	obozowisko z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, kultura łużycka, k. pomorska, ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	W. II
17	Debrzno	Uniechów	28-30	36	ślady osadnicze z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza oraz wczesnego średniowiecza	W. III
18	Debrzno	Uniechów	28-30	37	osada z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza oraz wczesnego średniowiecza, k. łużycka, k. pomorska	W. I
19	Debrzno	Strzeczona	28-30	38	cmentarzysko kurhanowe z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza	W. I
20	Debrzno	Strzeczona	28-30	39	osada wczesnośredniowieczna	W. II
21	Debrzno	Rozwory	28-30	41	cmentarzysko z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, k. pomorska, ślad osadniczy nieokreślony	W. III
22	Debrzno	Rozwory	28-30	43	osada z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka i k. pomorska	W. I
23	Debrzno	Uniechów	28-29	1	ślad osadniczy z okresu wpływów rzymskich, k. przeworska	nie objęte strefą ochrony

24	Debrzno	Uniechów	28-29	2	obozowisko z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, kultura łużycka, k. pomorska, ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	W. II
25	Debrzno	Uniechów	28-29	3	obozowisko z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, kultura łużycka, k. pomorska	W. III
26	Debrzno	Uniechów	28-29	4	ślady osadnicze z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza oraz okresu wpływów rzymskich, k. łużycka - k. pomorska, k. przeworska	W. III
27	Debrzno	Rozwory	28-29	5	osada z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka i k. pomorska, obozowisko z okresu wpływów rzymskich, k. przeworska	W. II
28	Debrzno	Rozwory	28-29	6	osada z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, k. pomorska, ślady osadnicze z okresu wpływów rzymskich i wczesnego średniowiecza	W. II
29	Debrzno	Rozwory	28-29	7	obozowisko z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, k. pomorska	W. III
30	Debrzno	Rozwory	28-29	8	osada z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, k. pomorska, obozowisko z okresu wpływów rzymskich, k. przeworska	W. I
31	Debrzno	Rozwory	28-29	9	obozowisko z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, k. pomorska, ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	W. II
32	Debrzno	Rozwory	28-29	10	osada z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza oraz okresu wpływów rzymskich, k. łużycka, k. pomorska, k. przeworska	W. I
33	Debrzno	Rozwory	28-29	11	osada z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, k. pomorska, obozowisko z okresu wpływów rzymskich, k. przeworska, ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	W. II
34	Debrzno	Rozwory	28-29	12	obozowisko z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, k. pomorska, ślad osadniczy z okresu wpływów rzymskich, k. łużycka, k. pomorska, k. przeworska	W. III
35	Debrzno	Rozwory	28-29	13	obozowisko z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, k. pomorska	W. III

36	Debrzno	Rozwory	28-29	14	osada z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, k. pomorska, obozowisko z okresu wpływów rzymskich, k. przeworska	W. II
37	Debrzno	Cierznie	28-29	15	obozowisko z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, k. pomorska, ślady osadnicze z okresu wpływów rzymskich i późnego średniowiecza	W. II
38	Debrzno	Cierznie	28-29	16	ślad osadniczy z epoki żelaza i wczesnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
39	Debrzno	Cierznie	28-29	17	obozowisko z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, k. pomorska, osada wczesnośredniowieczna	W. I
40	Debrzno	Rozwory	28-29	18	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
41	Debrzno	Rozwory	28-29	19	obozowisko z okresu wpływów rzymskich, k. przeworska	W. III
42	Debrzno	Rozwory	28-29	20	ślady osadnicze z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza oraz wczesnego średniowiecza	W. III
43	Debrzno	Rozwory	28-29	21	ślad osadniczy z późnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
44	Debrzno	Cierznie	28-29	22	ślady osadnicze z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza orazpóźnego średniowiecza	W. III
45	Debrzno	Cierznie	28-29	23	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
46	Debrzno	Cierznie	28-29	24	obozowisko z wczesnego średniowiecza	W. III
47	Debrzno	Cierznie	28-29	25	obozowisko z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, k. pomorska, osada wczesnośredniowieczna	W. II
48	Debrzno	Cierznie	28-29	26	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
49	Debrzno	Cierznie	28-29	27	obozowisko z wczesnego oraz średniowiecza	W. III
50	Debrzno	Cierznie	28-29	28	ślady osadnicze z późnego średniowiecza i nieokreślone	nie objęte strefą ochrony
51	Debrzno	Cierznie	28-29	29	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, k. pomorska	nie objęte strefą ochrony
52	Debrzno	Cierznie	28-29	30	ślad osadniczy z późnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
53	Debrzno	Rozwory	28-29	31	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
54	Debrzno	Cierznie	28-29	32	obozowisko z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, k. pomorska, osada z okresu wpływów rzymskich	W. II
55	Debrzno	Cierznie	28-29	33	ślad osadniczy nieokreślony	nie objęte strefą ochrony

56	Debrzno	Cierznie	28-29	34	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
57	Debrzno	Cierznie	28-29	35	ślady osadnicze z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza oraz wczesnego średniowiecza	W. III
58	Debrzno	Cierznie	28-29	36	ślady osadnicze z okresu wpływów rzymskich oraz nieokreślone, k. przeworska, obozowisko z wczesnego średniowiecza	W. III
59	Debrzno	Cierznie	28-29	37	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, k. pomorska	nie objęte strefą ochrony
60	Debrzno	Cierznie	28-29	38	osada z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, k. pomorska, ślad osadniczy z okresu wpływów rzymskich i wczesnego średniowiecza	W. II
61	Debrzno	Cierznie	28-29	39	obozowisko z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, k. pomorska	W. II
62	Debrzno	Cierznie	28-29	40	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, k. pomorska	nie objęte strefą ochrony
63	Debrzno	Cierznie	28-29	41	osada z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, k. pomorska, obozowisko z wczesnego średniowiecza	W. II
64	Debrzno	Cierznie	28-29	42	obozowisko z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, k. pomorska, ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	W. III
65	Debrzno	Cierznie	28-29	43	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza	nie objęte strefą ochrony
66	Debrzno	Cierznie	28-29	44	ślad osadniczy z okresu wpływów rzymskich	nie objęte strefą ochrony
67	Debrzno	Cierznie	28-29	45	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, k. pomorska	nie objęte strefą ochrony
68	Debrzno	Cierznie	28-29	46	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, k. pomorska, obozowisko z okresu wpływów rzymskich, k. przeworska	W. III
69	Debrzno	Rozwory	28-29	47	ślady osadnicze z okresu wpływów rzymskich, wczesnego średniowiecza oraz nieokreślone, k. przeworska	W. III
70	Debrzno	Rozwory	28-29	48	ślady osadnicze z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza oraz okresu wpływów rzymskich, k. łużycka - k. pomorska, k. przeworska	nie objęte strefą ochrony
71	Debrzno	Rozwory	28-29	49	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza	nie objęte strefą ochrony

72	Debrzno	Rozwory		50	ślad osadniczy z okresu wpływów rzymskich	nie objęte strefą ochrony
73	Debrzno	Rozwory		51	ślad osadniczy nieokreślony	nie objęte strefą ochrony
74	Debrzno	Rozwory		52	ślad osadniczy z późnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
75	Debrzno	Prusinowo	28-29	53	osada późnośredniowieczna	W. II
76	Debrzno	Prusinowo	28-29	54	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, k. pomorska	nie objęte strefą ochrony
77	Debrzno	Rozwory	28-29	67	osada wczesno i późnośredniowieczna	W. II
78	Debrzno	Prusinowo	28-29	68	materiał zaginął	nie objęte strefą ochrony
79	Debrzno	Prusinowo	28-29	69	obozowisko z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza oraz okresu wpływów rzymskich, kultura łużycka, k. pomorska, k. przeworska, osada wczesno i późnośredniowieczna	W. II
80	Debrzno	Prusinowo	28-29	70	obozowisko wczesno i późnośredniowieczne	W. III
81	Debrzno	Prusinowo	28-29	71	obozowisko późnośredniowieczne	W. III
82	Debrzno	Prusinowo	28-29	72	ślady osadnicze z epoki brązu i wczenej epoki żelaza, k. łużycka, k. pomorska, osada z okresu wpływów rzymskich, k. przeworska	W. II
83	Debrzno	Prusinowo	28-29	77	obozowisko z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, k. pomorska, ślad osadniczy z okresu wpływów rzymskich, k. przeworska	W. II
84	Debrzno	Prusinowo	28-29	78	osada z okresu wpływów rzymskich, k. przeworska	W. II
85	Debrzno	Prusinowo	28-29	79	ślad osadniczy z późnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
86	Debrzno	Prusinowo	28-29	80	ślady osadnicze z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, wpływów rzymskich i wczesnego średniowiecza, k. łużycka, k. pomorska, k. przeworska	W. III
87	Debrzno	Rozwory	28-29	81	ślad osadniczy z epoki brązu-wczesnej epokiżelaza?, k. łużycka ?	nie objęte strefą ochrony
88	Debrzno	Rozwory	28-29	82	ślady osadnicze z okresu wpływów rzymskich, k. przeworska	nie objęte strefą ochrony
89	Debrzno	Rozwory	28-29	83	obozowisko z okresu wpływów rzymskich, k. przeworska	W. III

90	Debrzno	Rozwory	28-29	84	osada z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, k. pomorska, ślad osadniczy z okresu wpływów rzymskich, k. przeworska i okr. późnego średniowiecza	W. II
91	Debrzno	Rozwory	28-29	85	obozowisko z okresu mezolitu, k. chojnicko- pieńkowska, ślady osadnicze z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza oraz późnego średniowiecza, k. łużycka, k. pomorska, obozowisko z okresu wpływów rzymskich, k. przeworska	W. II
92	Debrzno	Myśligoszcz	28-31	12	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka	nie objęte strefą ochrony
93	Debrzno	Myśligoszcz	28-31	13	ślady osadnicze z późnego średniowiecza i epoki nowożytnej	nie objęte strefą ochrony
94	Debrzno	Myśligoszcz	28-31	14	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
95	Debrzno	Myśligoszcz	28-31	15	ślad osadniczy z późnego średniowiecza	**Należy utworzyć wspólną strefę W. III ze wszystkich stanowisk**
96	Debrzno	Myśligoszcz	28-31	16	Osada, wczesno i późnośredniowieczna.-W. III	
97	Debrzno	Myśligoszcz	28-31	18	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka	
98	Debrzno	Myśligoszcz	28-31	19	ślad osadniczy z epoki nowożytnej	
99	Debrzno	Myśligoszcz	28-31	20	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	
100	Debrzno	Myśligoszcz	28-31	21	ślady osadnicze z wczesnego oraz późnego średniowiecza i epoki nowożytnej	
101	Debrzno	Myśligoszcz	28-31	22	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza i epoki nowożytnej	
102	Debrzno	Myśligoszcz	28-31	23	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, osada wczesnośredniowieczna, ślad osadniczy nieokreślony - W.II	
103	Debrzno	Myśligoszcz	28-31	24	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
104	Debrzno	Myśligoszcz	28-31	25	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
105	Debrzno	Myśligoszcz	28-31	26	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza i epoki nowożytnej	W. III
106	Debrzno	Myśligoszcz	28-31	27	ślad osadniczy z okresu wpływów rzymskich, k. wielbarska	nie objęte strefą ochrony
107	Debrzno	Myśligoszcz	28-31	28		

108	Debrzno	Myśligoszcz	28-31	29	obozowisko z okresu eneolitu, kultura pucharów lejkowatych	W. III
109	Debrzno	Myśligoszcz	28-31	30	osada z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, osda wczesnośredniowieczna	W. II
110	Debrzno	Myśligoszcz	28-31	31	osada z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, osada wczesnośredniowieczna	W. II
111	Debrzno	Myśligoszcz	28-31	32	obozowisko z epoki eneolitu, kultura amfor kulistych, punkt osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka	W. III
112	Debrzno	Myśligoszcz	28-31	33	osada z epoki żelaza i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, osada wczesnośredniowieczna	W. II
113	Debrzno	Myśligoszcz	28-31	34	osada z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, osada wczesnośredniowieczna	W. II
113	Debrzno	Uniechów	27-30	30	obozowisko wczesnośredniowieczne	W. III
115	Debrzno	Uniechów	27-30	31	obozowisko wczesnośredniowieczne, ślad osadniczy z późnego średniowiecza	W. III
116	Debrzno	Uniechów	27-30	32	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
117	Debrzno	Uniechów	27-30	35	cmentarzysko kurhanowe, brak chronologii, obiekty kultowe, brak chronologii	W. I
118	Debrzno	Uniechów	27-30	36	ślad osadniczy nieokreślony	nie objęte strefą ochrony
119	Debrzno	Strzeczona	27-30	37	osada z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, k. pomorska, ślad osadniczy z późnego średniowiecza	W. II
120	Debrzno	Strzeczona	27-30	46	obozowisko neolit/eneolit, obozowisko z wczesnego średniowiecza	W. II
121	Debrzno	Strzeczona	27-30	47	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, ślad osadniczy nieokreślony	nie objęte strefą ochrony
122	Debrzno	Strzeczona	27-30	48	ślad osadniczy z epoki eneolitu, kultura pucharów lejkowatych, osada z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, obozowisko z wczesnego i późnego średniowiecza, ślad osadniczy nieokreślony	W. II

123	Debrzno	Strzeczona	27-30	49	ślad osadniczy nieokreślony, schyłkowy neolit/eneolit, osada z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, obozowisko z wczesnego średniowiecza, ślad osadniczy nieokreślony	W. I
124	Debrzno	Strzeczona	27-30	50	ślad osadniczy z epoki eneolitu, kultura pucharów lejkowatych, obozowisko z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, osada z okresu przedrzymskiego i wpływów rzymskich, k. przeworska, ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza oraz niekreślonej epoki	W. I
125	Debrzno	Uniechów	27-30	51	ślad osadniczy nieokreślony	nie objęte strefą ochrony
126	Debrzno	Uniechów	27-30	52	obozowisko z późnego średniowiecza	W. III
127	Debrzno	Uniechów	27-30	53	ślad osadniczy nieokreślony	nie objęte strefą ochrony
128	Debrzno	Uniechów	27-30	54	ślad osadniczy z okresu przedrzymskiego i wpływów rzymskich	nie objęte strefą ochrony
129	Debrzno	Uniechów	27-30	55	obozowisko z późnego średniowiecza	W. III
130	Debrzno	Uniechów	27-30	56	ślad osadniczy z późnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
131	Debrzno	Uniechów	27-30	57	obozowisko z późnego średniowiecza	w. III
132	Debrzno	Uniechów	27-30	58	ślad osadniczy nieokreślony	nie objęte strefą ochrony
133	Debrzno	Uniechów	27-30	59	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, ślad osadniczy z okresu przedrzymskiego i wpływów rzymskich, k. przeworska	W. III
134	Debrzno	Uniechów	27-30	60	ślad osadniczy z późnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
135	Debrzno	Uniechów	27-30	61	ślad osadniczy z neolitu	nie objęte strefą ochrony
136	Debrzno	Uniechów	27-30	62	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka	nie objęte strefą ochrony
137	Debrzno	Uniechów	27-30	63	obozowisko z późnego średniowiecza	W. III
138	Debrzno	Uniechów	27-30	64	ślad osadniczy nieokreślony	nie objęte strefą ochrony
139	Debrzno	Strzeczona	27-30	66	ślad osadniczy z późnego średniowiecza	W. III
140	Debrzno	Strzeczona	27-30	67	ślad osadniczy z okresu wpływów rzymskich, k. przeworska, ślad osadniczy z późnego średniowiecza	W. III

141	Debrzno	Strzeczona	27-30	68	ślad osadniczy z okresu wpływów rzymskich, k. przeworska, ślad osadniczy z późnego średniowiecza	W. III
142	Debrzno	Strzeczona	27-30	69	ślad osadniczy z epoki eneolitu, kultura pucharów lejkowatych, obozowisko z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, ślad osadniczy z okresu wpływów rzymskich, k. przeworska	W. III
143	Debrzno	Strzeczona	27-30	70	ślad osadniczy nieokreślony	nie objęte strefą ochrony
144	Debrzno	Strzeczona	27-30	71	ślad osadniczy z wczesnego i późnego średniowiecza	W. III
145	Debrzno	Barkowo	27-30	78	obozowisko z okresu wpływów rzymskich, k. przeworska	W. III
146	Debrzno	Barkowo	27-30	79	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
147	Debrzno	Uniechów	27-30	80	ślad osadniczy z epoki mezolitu	nie objęte strefą ochrony
148	Debrzno	Uniechów	27-30	91	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, osada wczesnośredniowieczna	W. I
149	Debrzno	Uniechów	27-30	92	obozowisko z epoki brązu i wczesnego średniowiecza, k. łużycka, osada wczesnośredniowieczna	W. I
150	Debrzno	Uniechów	27-30	93	osada wczesnośredniowieczna	W. I
151	Debrzno	Uniechów	27-30	94	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	W. III
152	Debrzno	Uniechów	27-30	95	obozowisko z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, osada wczesnośredniowieczna	W. I
153	Debrzno	Uniechów	27-30	96	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, ślad osadniczy nieokreślony	W. III
154	Debrzno	Strzeczona	27-30	97	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, obozowisko z okresu wpływów rzymskich, k. przeworska	W. III
155	Debrzno	Strzeczona	27-30	98	obozowisko z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka	W. III
155	Debrzno	Strzeczona	27-30	99	obozowisko z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka	W. III

157	Debrzno	Strzeczona	27-30	100	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, ślad osadniczy z okresu przedrzymskiego i wpływów rzymskich, k. przeworska, ślad osadniczy z późnego średniowiecza	W. III
158	Debrzno	Strzeczona	27-30	101	ślad osadniczy z epoki eneolitu, kultura pucharów lejkowatych, osada z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, osada z okresu wpływów rzymskich, k. przeworska, ślad osadniczy z późnego średniowiecza	W. II
159	Debrzno	Strzeczona	27-30	102	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, obozowisko z okresu wpływów rzymskich, k. przeworska	W. III
160	Debrzno	Strzeczona	27-30	103	osada z okresu wpływów rzymskich, k. przeworska	W. I
161	Debrzno	Strzeczona	27-30	104	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza, ślad osadniczy nieokreślony	W. III
162	Debrzno	Strzeczona	27-30	105	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	W. III
163	Debrzno	Strzeczona	27-30	106	obozowisko z późnego średniowiecza	W. III
164	Debrzno	Strzeczona	27-30	107	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza	nie objęte strefą ochrony
165	Debrzno	Strzeczona	27-30	108	obozowisko z wczesnego średniowiecza	W. III
166	Debrzno	Strzeczona	27-30	109	osada wczesnośredniowieczna	W. I
167	Debrzno	Strzeczona	27-30	110	ślad osadniczy nieokreślony	nie objęte strefą ochrony
168	Debrzno	Strzeczona	27-30	111	cmentarzysko kurhanowe, brak chronologii, jednostki kulturowej	W. I
169	Debrzno	Strzeczona	27-30	112	ślad osadniczy z epoki eneolitu, kultura pucharów lejkowatych, osada z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka	W. II
170	Debrzno	Strzeczona	27-30	113	obozowisko z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, obozowisko z okresu wpływów rzymskich, k. przeworska	W. II
171	Debrzno	Strzeczona	27-31	18	ślad osadniczy z okresu wpływów rzymskich, k. wielbarska, ślad osadniczy nieokreślony	nie objęte strefą ochrony
172	Debrzno	Strzeczona	27-31	**19**	ślad osadniczy z epoki eneolitu i wczesnej epoki brązu?	**nie objęte strefą ochrony, należy utworzyć strefę W. III z obu stanowisk**
173	Debrzno	Strzeczona	27-31	**20**	ślad osadniczy z okresu mezolitu i neolitu	

174	Debrzno	Słupia	27-31	21	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
175	Debrzno	Słupia	27-31	**22**	ślad osadniczy z epoki kamienia	**Należy utworzyć wspólną strefę W. III z wszystkich stanowisk**
176	Debrzno	Słupia	27-31	**23**	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza, ślad osadniczy nieokreślony	
177	Debrzno	Słupia	27-31	**24**	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka	
178	Debrzno	Słupia	27-31	**25**	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	
179	Debrzno	Słupia	27-31	**26**	osada wczesnośredniowieczna.	
180	Debrzno	Słupia	27-31	**27**	ślad osadniczy z epoki kamienia	
181	Debrzno	Słupia	27-31	28	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka?	nie objęte strefą ochrony
182	Debrzno	Słupia	27-31	29	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
183	Debrzno	Słupia	27-31	30	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
184	Debrzno	Słupia	27-31	31	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
185	Debrzno	Słupia	27-31	32	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
186	Debrzno	Słupia	27-31	33	ślad osadniczy z epoki nowożytnej	W. III
187	Debrzno	Słupia	27-31	34	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza?	nie objęte strefą ochrony
188	Debrzno	Słupia	27-31	35	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, ślad osadniczy nieokreślony	W.III
189	Debrzno	Słupia	27-31	36	ślad osadniczy z epoki kamienia, ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza	W. III
190	Debrzno	Słupia	27-31	37	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
191	Debrzno	Słupia	27-31	38	ślad osadniczy z okresu wpływów rzymskich, k. wielbarska	nie objęte strefą ochrony
192	Debrzno	Słupia	27-31	39	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza, ślad osadniczy nieokreślony	nie objęte strefą ochrony
193	Debrzno	Słupia	27-31	40	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka,	nie objęte strefą ochrony
194	Debrzno	Słupia	27-31	41	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza, ślad osadniczy nieokreślony	nie objęte strefą ochrony
195	Debrzno	Słupia	27-31	42	ślad osadniczy z okresu wpływów rzymskich, k. wielbarska, ślad osadniczy nieokreślony	nie objęte strefą ochrony

196	Debrzno	Słupia	27-31	43	ślad osadniczy z epoki mezolitu-neolitu	nie objęte strefą ochrony
197	Debrzno	Cierznie	27-29	4	ślad osadniczy z epoki nowożytnej	W. III
198	Debrzno	Uniechów	27-29	5	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
199	Debrzno	Uniechów	27-29	6	osada wczesnośredniowieczna	W. II
200	Debrzno	Uniechów	27-29	7	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	W. II
201	Debrzno	Uniechów	27-29	8	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza, ślad osadniczy pradziejowy, ślad osadniczy z epoki nowożytnej	W. III
202	Debrzno	Uniechów	27-29	9	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, ślad osadniczy z epoki nowożytnej	nie objęte strefą ochrony
203	Debrzno	Uniechów	27-29	10	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza, ślad osadniczy z epoki nowożytnej	nie objęte strefą ochrony
204	Debrzno	Uniechów	27-29	11	ślad osadniczy z epoki brązu/wczesnej epoki żelaza, k. łużycka/k. pomorska	nie objęte strefą ochrony
205	Debrzno	Uniechów	27-29	12	ślad osadniczy z epoki eneolitu/wczesnej epoki brązu	nie objęte strefą ochrony
206	Debrzno	Uniechów	27-29	13	ślad osadniczy pradziejowy, ślad osadniczy z epoki nowożytnej	nie objęte strefą ochrony
207	Debrzno	Uniechów	27-29	16	cmentarzysko kurhanowe, nieokreślona chronologia i kultura	W. I
208	Debrzno	Uniechów	27-29	22	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza i epoki nowożytnej	nie objęte strefą ochrony
209	Debrzno	Uniechów	27-29	23	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza oraz wczesnego średniowiecza	W. III
210	Debrzno	Uniechów	27-29	24	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka/k. pomorska	nie objęte strefą ochrony
211	Debrzno	Uniechów	27-29	25	ślad osadniczy z eneolitu/wczesnej epoki brązu, ślad osadniczy z okresu wpływów rzymskich, k. wielbarska	W. III
212	Debrzno	Uniechów	27-29	26	ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
213	Debrzno	Uniechów	27-29	27	ślad osadniczy z epoki nowożytnej	W. III
214	Debrzno	Uniechów	27-29	29	ślad osadniczy wczesnośredniowieczny, ślad osadniczy z epoki nowożytnej	W. III
215	Debrzno	Uniechów	27-29	30	ślad osadniczy z epoki nowożytnej	W. III
216	Debrzno	Uniechów	27-29	31	ślad osadniczy wczesnośredniowieczny,	nie objęte strefą ochrony

217	Debrzno	Uniechów	27-29	34	ślad osadniczy z epoki nowożytnej	nie objęte strefą ochrony
218	Debrzno	Uniechów	27-29	35	cmentarzysko kurhanowe, chronologia i jednostka kulturowa nie ustalona	W. I
219	Debrzno	Myśligoszcz	28-31	34	osada z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, osada wczesnośredniowieczna	W. II
220	Debrzno	Drozdowo	29-31	1	osada z wczesnej epoki żelaza, k. pomorska, ślad osadniczy nieokreślony	W. III
221	Debrzno	Buka	29-31	2	ślad osadniczy z epoki kamienia	W. III
222	Debrzno	Buka	29-31	3	ślad osadniczy z epoki eneolitu, kultura pucharów lejkowatych	nie objęte strefą ochrony
223	Debrzno	Stare Gronowo	29-32	1	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka, ślad osadniczy z wczesnego średniowiecza, ślad osadniczy nieokreślony	W. III
224	Debrzno	Stare Gronowo	29-32	2	punkt osadniczy z okresu wpływów rzymskich, k. wielbarska	W. III
225	Debrzno	Stare Gronowo	29-32	3	ślad osadniczy z epoki kamienia	**nie objęte strefą ochrony, należy utworzyć wspólną strefę W.III z tych stanowisk**
226	Debrzno	Stare Gronowo	29-32	4	ślad osadniczy z epoki eneolitu, kultura pucharów lejkowatych	
227	Debrzno	Stare Gronowo	29-32	5	ślad osadniczy z epoki eneolitu, kultura pucharów lejkowatych	
228	Debrzno	Stare Gronowo	29-32	6	ślady osadnicze z epoki kamienia i nowożytnej, ślad osadniczy z okresu wpływów rzymskich, k. wielbarska	W. III
229	Debrzno	Stare Gronowo	29-32	7	ślad osadniczy z późnego średniowiecza/epoki nowożytnej	nie objęte strefą ochrony
230	Debrzno	Stare Gronowo	29-32	8	ślad osadniczy z epoki nowożytnej	nie objęte strefą ochrony
231	Debrzno	Stare Gronowo	29-32	9	ślad osadniczy z późnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
232	Debrzno	Stare Gronowo	29-32	10	ślad osadniczy z epoki eneolitu, kultura pucharów lejkowatych, ślad osadniczy z okresu wpływów rzymskich, k. wielbarska	nie objęte strefą ochrony
233	Debrzno	Stare Gronowo	29-32	11	ślad osadniczy z epoki eneolitu/wczesnej epoki brązu	nie objęte strefą ochrony
234	Debrzno	Stare Gronowo	29-32	12	ślad osadniczy z okresu wpływów rzymskich, k. wielbarska	W. III
235	Debrzno	Stare Gronowo	29-32	13	ślad osadniczy z epoki wpływów rzymskich	nie objęte strefą ochrony
236	Debrzno	Nowe Gronowo	28-32	15	ślad osadniczy z epoki nowożytnej	nie objęte strefą ochrony
237	Debrzno	Stare Gronowo	28-32	16	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza, k. łużycka	nie objęte strefą ochrony

238	Debrzno	Stare Gronowo	28-32	17	ślad osadniczy z późnego średniowiecza/epoki nowożytnej	nie objęte strefą ochrony
239	Debrzno	Stare Gronowo	28-32	18	ślad osadniczy z epoki brązu i wczesnej epoki żelaza	nie objęte strefą ochrony
240	Debrzno	Stare Gronowo	28-32	19	ślad osadniczy z epoki późnego średniowiecza/nowożytnej	nie objęte strefą ochrony
241	Debrzno	Stare Gronowo	28-32	20	ślad osadniczy z epoki nowożytnej	nie objęte strefą ochrony
242	Debrzno	Stare Gronowo	28-32	21	ślady osadnicze z okresu wpływów rzymskich, k. wielbarska oraz epoki nowożytnej	nie objęte strefą ochrony
243	Debrzno	Stare Gronowo	28-32	22	ślad osadniczy z epoki nowożytnej	W. III
244	Debrzno	Stare Gronowo	28-32	23	osada z epoki nowożytnej	W. III
245	Debrzno	Stare Gronowo	28-32	24	ślad osadniczy z późnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
246	Debrzno	Stare Gronowo	28-32	25	ślad osadniczy z późnego średniowiecza	nie objęte strefą ochrony
247	Debrzno	Stare Gronowo	28-32	26	ślad osadniczy z późnego średniowiecza/epoki nowożytnej	nie objęte strefą ochrony